

მეფე ლირი

ჟილნაშ შექსპირი

უილიამ შექსპირი - მეფე ლირი
William Shakespeare - King Lear

ქვეყნდება შპს iBooks-ის მიერ
ვაჟა-ფშაველას მე-3 კვ., მე-7 კ.
0186 თბილისი, საქართველო
[www. iBooks.ge](http://www.iBooks.ge)

ქართული თარგმანი ეკუთვნის ივანე მაჩაბელს

iBooks® 2020 ყველა უფლება დაცულია.

მოცემული პუბლიკაციის არც ერთი ნაწილი არ შეიძლება იქნას რეპროდუცირებული, გავრცელებული ან
გადაცემული ნებისმიერი ფორმითა და ნებისმიერი საშუალებით, მათ შორის ელექტრონული, მექანიკური,
კოპირების, სკანირების, ჩაწერის ან რაიმე სხვა გზით გამომცემლის წინასწარი წერილობითი თანხმობის გარეშე.
გამოქვეყნების უფლების შესახებ გთხოვთ მოგვმართოთ შემდეგ მისამართზე: info@iBooks.ge

სარჩევი

მომქმედნი პირნი
მოქმედება პირველი
მოქმედება მეორე
მოქმედება მესამე
მოქმედება მეოთხე
მოქმედება მეხუთე

მომქმედნი პირნი:

ლირი - მეფე ბრიტანიისა

მეფე საფრანგეთისა

მთავარი ბურგუნდიისა

მთავარი კორნვალისა

მთავარი ალბანიისა

გრაფი კენტი

გრაფი გლოსტერი

ედგარი - გლოსტერის შვილი

ედმუნდი - გლოსტერის ბუში

კურან - კარისკაცი

ბერიკაცი - გლოსტერის მამულზედ მდგომი ხიზანი

ექიმი

ხუმარა

ოსვალდი - გონერილას მსახურთ უფროსი

ასისთავი - ედმუნდის ხელქვეითი

აზნაური - კორდელიას თანამხლებელი

კარის გზირი

გონერილა, რეგანა, კორდელია - ლირის ასულნი

რაინდნი, ლირის თანამხლებელნი, ასისთავნი, შიკრიკები, მხედარნი და მეფის ამალა

ასპარეზი მოქმედებათა არის ბრიტანიაში

მოქმედება პირველი

სანახავი I

მდიდრულად მორთული ოთახი მეფე ლირის სასახლეში
(შემოდინ კენტი, გლოსტერი და ედმუნდი)

კენტი: მე მეგონა, რომ მეფეს ალბანიის მთავარი უფრო მეტად უყვარს, ვიდრე კორნვალი.
გლოსტერი: ყველას ეგრე გვეგონა. მაგრამ ახლა, როცა მათ გაუნაწილა სამეფო, გამოჩნდა, რომ ერთი მეორეზე მეტად არ მიაჩნია: მათს შორის სამეფო ისეთის სისწორით არის გაყოფილი, რომ კაცი ერთს წილს მეორეს ვერ დაამჯობინებს.

კენტი: ეს ყმაწვილი კაცი თქვენი შვილი ხომ არ გახლავთ?

გლოსტერი: დიად, ბატონო, იგი ჩემის შრომითა და ღვაწლით გაჩენილია. მაგის ჩემს შვილად ხსენებაზედ ისე ხშირად წამოვწითლებულვარ, რომ ახლა სიწითლეც აღარ მეკიდება.

კენტი: მე, ბატონო, თქვენი საუბარი არ მესმის.

გლოსტერი: ამ ყმაწვილკაცის დედას კი ძალიან კარგად ესმოდა... და დაუსხვილდა წელი კიდეც ისე, რომ ჩვეულებრივი სარტყელი აღარა სწვდებოდა. ბოლოს ასეთი საქმეც დაემართა, რომ ჯერ ქმარი საწოლში არა ჰყოლოდა და შვილს კი აკვანში რწევა დაუწყო. ახლა ხომ მიმიხვდით, რა ცოდვაცა მდევს?

კენტი: თუ ცოდვას ამისთანა მშვენიერი ნაყოფი მოსდევს, მაშ კაცთა უცოდველობა აღარ უნდა იყოს სანატრელი.

გლოსტერი: მე, ჩემო ბატონო, კანონიერი შვილიცა მყავს, ამაზედ ცოტა უფროსია, მაგრამ ორივე ერთნაირად მიყვარს. მართალია, ამ თავლაფიანმა მაშინ გამოჰყო ქვეყანაზედ ურცხვად თავი, როცა არავინ ეპატიჟებოდა, მაგრამ მაინც და მაინც უნდა ვჰსთქვა, რომ ამისი დედა მშვენიერი რამ იყო... მაგის ჩასახვაში მე ბევრი სიამოვნება მიმიღია. ცოდვაც არის, რომ ეგ ცოდვის შვილობით დავიწუნო. - ედმუნდი! შენ ამ კეთილშობილს პირს არ იცნობ?

ედმუნდი: არა, ბატონო!

გლოსტერი: გრაფი კენტი ბრძანდება. დაიხსომე, რომ ეგ ჩემი უკეთესი მეგობარია.

ედმუნდი: მიგულეთ მე, თქვენო ბრწყინვალეზავ, ყოველთვის მზად თქვენის სამსახურისათვის.

კენტი: მე ყოველთვის მეყვარებით და ვეცდები უკეთ გაგიცნოთ.

ედმუნდი: მეც ვეცდები, რომ თქვენი სიყვარულის ღირსი გავხდე.

გლოსტერი: ეგ ცხრა წელიწადი იყო სამზღვართ გარედ და ახლაც იქით აპირობს წასვლას. - აგერ ჩვენი ხელმწიფეც მობრძანდება.

(საყვირის ხმა ისმის. შემოდინ ლირი, კორნვალი, ალბანი, გონერილა, რეგანა, კორდელია და მეფის ამალა)

ლირი: იახელ, გლოსტერ, ფრანგთა მეფეს და ბურგუნდთ მთავარს, ჰსთხოვე მობრძანდნენ!

გლოსტერი: აღვასრულებ ბრძანებას თქვენსას!

(გადის)

ლირი: ვიდრემდე მოვლენ, ჩვენს დაფარულს განზრახვას ვიტყვით.

მომართვით მე აქ სამეფოსი ჩვენისა რუკა. -

ისმინეთ ჩემი: მე სამეფოს სამ ნაწილად ვყოფ,

რათა ყოველი მასზედ ზრუნვა, ფიქრი, ნადველი

სიბერის ჟამსა ჩვენსა თავსა ჩვენ მოვაშოროთ

და კისრად დავსდვით უფრო ჭაბუკს ძალსა და ღონეს.

ჩვენ კი მოხუცნი, ტვირთახსნილი, ნელ-ნელა გოგვით

ვივლით, ვიდრემდე ქვეყნის ჟამთ-ცვლა სიკვდილს შეგვყრიდეს.

შენ, საყვარელო შვილო კორნვალ და შენც ალბანი,

არა კორნვალზე ნაკლებ ჩვენგან შეთვისებულო!

გიცხადებთ მე დღეს უცვალებელს ჩემს მტკიცე ნებას

მასზედ, რაზომსა მზითევსაცა მე ჩემთ ქალთ ვაძლევ,

რომ მით მოგისპოთ მომავალში შუღლის მიზეზნი.

საფრანგეთისა ხელმწიფე და ბურგუნდთ მთავარი,

ჩვენის უმცროსის ქალის თხოვად ჩვენად მოსულნი,
 დიდნი რაყიფნი ურთიერთის და მოცილენი
 ჩვენს სასახლეში ზედს უცდიან დიდი ხანია, -
 დღეს მიიღებენ იგინიცა ჩვენგანა პასუხს.
 ასულნო ჩემნო! იცოდეთ, რომ დღეს ავიხადეთ
 სუფევა ჩვენი, გამგებლობა, ჩვენი უფლება, -
 და აწ მითხარით, - რომელს თქვენგანს მეტად ვუყვარვართ,
 რომ სიყვარულის კვალობაზედ მეც განგიწილოთ
 დიდება ჩვენი და მოგიწყოთ ზომა-ზომაზედ.
 შენ, გონერილავ, უფროსი ხარ და შენ დაიწყე.
 გონერილა: ბატონო ჩემო! მე მიყვარხართ ესდენ ძლიერად,
 რომ კაცთა ენას არა ძალუმს გამოთქმა მისი.
 თქვენ ჩემთვის მეტ-ხართ, ვიდრე თვალთა ჩემთა ნათელი,
 ვიდრე სამყარო, ჟამი, სივრცე, თავისუფლება.
 თქვენ ჩემთვის მეტ-ხართ ყოველს მასზედ, რაც კი კაცთათვის
 ღირებულია, ძვირფასი და სანატრელია, -
 და არა ნაკლებ ძვირფასი ხართ იმ სიცოცხლეზედ,
 რომელ სავსეა ნეტარებით, მშვენიერებით,
 დიდებულებით, დიდებით და სიტკბოებითა!..
 მე თქვენ მიყვარხართ, ჰე მაღალო ხელმწიფევ ჩემო,
 ისე რომ სხვა შვილს მამა თვისი არ ჰყვარებია!
 მოზღვავებულა სიყვარული თქვენი ჩემს გულში
 ესდენ, რომ ნიჭი მეტყველების უქმადა მრჩება
 და ხმაც არ მომდევს აღმოქმენად სიტყვათა ჩემთა.
 კორდელია: (თავის თავს ეუბნება) მე რაღა მშობება?
 მხოლოდ ის, რომ უნდა მიყვარდეს
 და ზაგეთ ჩემთა ვერ აღმოსთქვან ეს სიყვარული...
 ლირი: ამა მიჯნიდან აქამომდე სრულ მთა და ბარი,
 თავისის წყლითა, ტყითა, მინდვრით და სამოვრებით
 გვიბოძებია, და შენ გხადით დღეს მათ მფლობელად.
 იყოსმცა იგი კუთვნილ შენი და ალბანისა
 საშვილიშვილოდ. - აწ რას იტყვის ჩვენი ძვირფასი
 მეორე ქალი რეგანა, კორნვალის ცოლი? რიგი შენია.
 რეგანა: მე იმავე ნაკვეთისა ვარ, რისაც და ჩემი;
 ფასი დამსდეთ მისდა კვალად.
 მხოლოდ კი ვიტყვი გულწრფელად, რომე ჩემს გულში
 მისგან გამოთქმულს სიყვარულზედ უფრო მეტსა ვგრძნობ:
 უთქვენოდ არ მრწამს სიხარულნი ამა სოფლისა,
 არ მრწამს ყველა ის, რაც კი გრძნობას განატკბილებდეს
 და ცხოვრებისა ჩემის სვესა მე ვხედავ მხოლოდ
 თქვენს სიყვარულში, დიდებულო ჩემო ხელმწიფევ!
 კორდელია: (თავის თავს ეუბნება) ვაი სიტყვით ღარიბს
 კორდელიას!.. მაგრამ რა ვაი!
 მე ვარ მდიდარი გულწრფელითა სიყვარულითა,
 რომელიც სიტყვით კმაზულს გრძნობას გარდემატების.
 ლირი: შენა და შენთა მემკვიდრეთა ჩვენ გიწყალობებთ
 მესამედს ჩვენის მშვენიერის სამეფოისას.
 ეს მესამედიც სიდიდით თუ შემკულობითა
 გონერილიის წილად-ხდომილს არ შთამოშთება.
 ახლა შენ, ჩემო სიხარულო, უმცროსო შვილო,
 არა უმცროსო სხვათა შორის მამის გულშია,

შენ, რომლის წინაც ბურგუნდიის და საფრანგეთის
გვირგვინოსნები ტრფიალებით თავს იხრიან,
აბა რას იტყვი ისეთს, რომე შენსა დებზედა
დღეს უკეთესი წილი ჩემგან დაიმსახურო?

კორდელია: მე? არარასა.

ლირი: არარასა?

კორდელია: დიად, არარას.

ლირი: არარაისგან არ იქმნების არარაიცა!..

ჰსთქვი რამე მეთქი!

კორდელია: ვამე ბედკრულს!.. რა ვსთქვა? არ ძალუბთ
ბაგეთა ჩემთა გული ჩემი ზე აღმობეჭდონ.

მე თქვენ მიყვარხართ ისე, როგორც მე ეგ ვალად მდევს,
მასზედ არც მეტად, ხელმწიფეო, და არცა ნაკლებ.

ლირი: რას ამბობ, რასა, კორდელიავ, კილო შეჰსცვალე,
თუ რომ არ გინდა ბედსა შენსა გამოესალმო.

კორდელია: ჩემო ხელმწიფევ! ეს სიცოცხლე მე თქვენგანა მაქვს,
თქვენ გაგზორდივართ, გყვარებივართ მამაშვილურად, -
და ვალსა ამას გიხდით ისე, როგორც რიგია,
პატივისცემით, სიყვარულით და მორჩილებით.

თუ ჩემს დებს მხოლოდ თქვენ უყვარხართ, როგორც ამბობენ,
რად თხოვდებოდნენ, რად ირთავდნენ იგინი ქმრებსა?

თუ გავთხოვდები, ჩემი ქმარი უეჭველია
თანა წარიღებს ნახევარსა ჩემსა თქვენდამი
გულისტკივილსა, სიყვარულსა, მოვალეობას.

მე რომ მარტო თქვენ მყვარებოდით, მხოლოდ მარტო თქვენ,
არ ოდეს ქმარსა ჩემს დებსავით არ შევირთავდი.

ლირი: მაშ რასაც ამბობ, სწორედ ამბობ, წრფელის გულითა?

კორდელია: სწორედ, ხელმწიფევ.

ლირი: ჰმ, ასე ნორჩი და ასე გულქვა!..

კორდელია: ასე ნორჩი და ასე გულწრფელ.

ლირი: მაშ ეგრე იყოს!

მზითვად გეყოს შენ ამას იქით ეგ გულწრფელობა.
ვფიცავ მე ღვთიურს მზის შარავანდთ სხივოსნობასა,
ვფიცავ წყვიდადსა და ჰეკათის საიდუმლოებს,
სიკვდილ-სიცოცხლის მომვლინებელს სფერათა ბრუნვას,
რომ დღეის იქით აგვიყრია შენზედა გული.

განგდებულ იქმენ საუკუნოდ ჩემის გულიდგან!
ბარბაროზ სკვითი, ან თვისთ შვილთა ხორცის მჭამელი
იქმნეს ჩემ მიერ უფრო მეტად შეთვისტომებულ,
დაახლოებულ, შეწყნარებულ და შეყვარებულ,
ვიდრე შენ, ჩემო უწინდელო, ყოფილო შვილო!

კენტი: მეფეო ჩემო...

ლირი: ჩუმად, კენტო! სუ! ნუ ჩასდგები
ვეშაჰისა და მის რისხვის შუა! - მე ეგ მიყვარდა
ყველაზედ მეტად, მსურდა ჩემნი ნაშთენნი დღენი
მაგისა შვილის აკვანზედა მე დამელია.

(კორდელიას)

წარვედ, მომშორდი, თვალით ნულარ დამენახვები!
საფლავისა ქვა ნეტა ისე გამიმსუბუქდეს,
როგორც ადვილად გულით ჩემით შენ განგარინე.
ვინა ხართ, მანდა? გიბრძანებთ თქვენ აწ მოიწვიოთ

საფრანგეთისა ხელმწიფე და ბურგუნდთ მთავარი.
კორნვალ და ალბან, თქვენთა ცოლთა უხვსა მზითევსა
ეს წართმეული მესამედიც ზედ დაუმატეთ.

ამპარტავნობა, რომელიც მას გულწრფელობად სწამს,
ეყოსმცა მაგას მზითვად და მით იგი გათხოვდეს.
გარდმომიცია თქვენთვის ყველა უფლება ჩემი,
ყველა სიმართლე მეფეთანი, მეფეთ მთავრობა.
ხოლო ვიახლებთ ჩვენ ასს რაინდს, რომელთაც თქვენა
მე შემინახავთ თქვენის ხარჯით ღირსებისამებრ,
თვისა და თვის თავს საცხოვრებლად თვითოს გეწვევით.
მე ვიშთენ მხოლოდ მეფის სახელს, მეფის ღირსებას,
სხვა კი ყოველი: ქვეყნის მართვა, შემოსავალი
თქვენ მოგანიჭეთ, საყვარელნო სიძენო ჩემნო!
დასამტკიცებლად ყოველ ამის აჰა გვირგვინიც!..

(აძლევს გვირგვინსა)

კენტი: ჰოი მადალო, დიდებულო, ჩემო ხელმწიფე!
როგორც ხელმწიფეს მე ყოველთვის შენ თაყვანს გცემდი,
როგორც მამასა დაგხაროდი, თავს გეველებოდი,
როგორც მფლობელსა გმორჩილებდი ვით ერთგული ყმა,
გიხსენიებდი ჩემს ლოცვებში ვით ჩემს მეოხეს...

ლირი: მოზიდულია მშვილდი, კენტო, უფრთხილდი ისარს!

კენტი: მსტყორცნე ისარი! სჯობს განაპოს მან მკერდი ჩემი,
ვიდრე მლიქვნობამ ღრღნა დაუწყოს ჩემს სინიდისსა.

კვადნიერდები, მაგრამ ეგე მე მომეტევოს
იქ, საცა მეფეს გზას უკვალავს უგუნურება.

ნეტა რას ჩადი, ბერო კაცო? ნუთუ გგონია,
რომ იქ დადუმდეს ერთგულება, სადც მეფის ძალი
პირფერობამ და მლიქვნელობამ დაიმორჩილა?

როდესაც მეფეს აერევა მის გზა და კვალი,
ყმის ერთგულება მაშინ უნდა იქ დადადებდეს.

უარჰყავ შენი განაჩენი და დამჯდარის ჭკვით
ეგ უსამართლო გულსწრაფობა უკუირიდე.

მე ჩემს თავს დავსდებ სასიკვდილოდ, თუ ამ უმცროსს ქალს
სხვაზედა ნაკლებ შენ უყვარდე. მეფევ, მერწმუნე,

არ არის სრულად ის უგულო, ვისიც წყნარი ხმა
ვერ სძლებს აღმოსთქვას თვისის გულის შემსჭვალულება.

ლირი: სუ! ხმა გაკმინდე, თუ გინდა, რომ სიცოცხლე შეგრჩეს!

კენტი: ჩემს სიცოცხლესა ჩალად ვხადი ოდეს შენს მტერთან
მე ვიბრძვი ხოლმე. არ მალონებს მე მის დაკარგვა,
როდესაც შენი სიკეთე მე წინ მიმიძღვება.

ლირი: გა, გამეცალე, მიმეფარე თვალთა ჩემთაგან!

კენტი: ადახვენ თვალნი!.. ლირო, ლირო, მიმოიხედენ
და თვალთაგანა ნუ იშორებ შენს ერთგულს ყმასა.

ლირი: აპოლონს ვფიცავ...

კენტი: მეცა ვფიცავ იმავე აპოლონს,

რომე ამაოდ იხსენიებ შენ ღმერთთა შენთა.

ლირი (ხმაღზედ ხელს იწვდენს): ჰოი, ორგულო!...

ალბანი და კორნვალი: ხელმწიფეო, გათხოვთ რომ დამშვიდდეთ.

კენტი: განმგმირე აწ მე! მოჰკალ, მოჰკალ შენი მკურნალი
და საზაროსა სენსა შენსა მიმეცი საზრდოდ.

უკუე-უქციე, რაც წართვი შენს უმცროსს ქალსა,

თვარემ ვიდრემდე მე, კენტს, პირში სული მიდგია,
 ვიტყვი ყოველთვის, რომ დღეს შენ ჰქმენ უსამართლობა.
 ლირი: ისმინე ჩემი, განდგომილო და მოლაღატე!
 მეუფეებისა სახელითა შენ, ყმას, გიბრძანებ:
 მისთვის, რომ სცდილობ ალთქმა ჩვენი დაგვარღვევინო,
 მით გვაქმნევიანო ის, რაც ჩვენთვის უკადრისია;
 მისთვის, რომ გასურს შენ სამარცხვინო ამპარტავნობით
 ჩვენის ნების და განჩინების შუა ჩამოსდგე,
 მით შეურაცხყო ხარისხი და დიდება ჩვენი, -
 შენ აწ გინიშნავს სათნოება სუფევის ჩემის
 ხუთ დღეს პაემნად, რომ მომზადდე განსაცდელთათვის,
 მეექვსე დღეს კი განერინო ჩვენის ქვეყნიდგან.
 თუ მეათე დღეს სახე შენი კვლავ აქ ვიხილეთ,
 წამსვე რისხვამან ჩვენმან შენი სიცოცხლე მოსპოს.
 გა!.. ვფიცავ ზევსსა, არ გადიდოქვას ეს სიტყვა ჩვენი!
 კენტი: მშვიდობით მეფეე! დღეს გვაჩვენე, რომ შენსა ახლოს
 თავისუფლება და სიმართლე ვერ ისადგურებს!
 (კორდელიას)
 მეფის ასული, გულმართლობით აღმომეტყველო!
 იყოსმცა ღმერთი ჩვენი მფარველ და მეოხ შენი!
 (გონერილას და რეგანას)
 მსურს გრძელს საუბარს თქვენსას მოჰყვეს სულგრძელებაცა
 და ტკბილთა სიტყვათ ზედ ჩაერთვას სათნო საქმენი.
 ბატონის შვილნო, გეთხოვებათ თქვენ ყველას კენტი, -
 უცხო ქვეყნადაც ის დაშთების იმავე კენტად! (გადის)
 (შემოდინა გლოსტერი, ხელმწიფე საფრანგეთისა, მთავარი ბურგუნდიისა და ამაღა)
 გლოსტერი: საფრანგეთისა ხელმწიფე და ბურგუნდთ მთავარი
 მობრძანდნენ თქვენთან, დიდებულო ჩემო ხელმწიფეე.
 ლირი: ბურგუნდთ მთავარო! ჩემსა სიტყვას ჯერ თქვენ
 მოგმართავთ.
 თქვენ ეცილებით ფრანგთა მეფეს ჩემს უმცროსს ქალსა.
 და აწ მიბრძანეთ, გასურსთ თუ არა თქვენ მისი შერთვა
 და ან რაოდენს მზითევსაცა თქვენ ჩემგან ითხოვთ?
 ბურგუნდთ მთავარი: მაღალო მეფეე! მე არ ვითხოვ იმაზედ მეტსა,
 რაცა აღუთქვა თქვენს ქალს თქვენმა დიდებულებამ
 და მაზედ ნაკლებ ბოდებასა არც თვით ინებებთ.
 ლირი: კეთილშობილო, სვემაღალო ბურგუნდთ მთავარო!
 ოდეს ასული ეგე იყო ჩვენთვის ძვირფასი,
 ძვირფასადაცა მას ვხადოდით. წარვიდა ის დროც...
 ახლა მის ფასი ჩვენ თვალთა წინ შემცირებულა.
 აგერ თვით იგიც. თუ თქვენ იგი მოგეწონებათ
 მარტო მისისა გარეგანის ჰაეროვნებით,
 რომელსაც წყრომა ჩვენი ზედა დაემატების
 და სხვა არარა, წაიყვანეთ, იგი თქვენია.
 ბურგუნდთ მთავარი: მე არ ვიცი რა გიპასუხოთ.
 ლირი: ჩემო ხელმწიფეე!
 თუ გასურსთ თქვენ ცოლად იგი ყოველ იმა ბიწითა,
 რომელიცა მას ეგრე უხვად მინიჭებია,
 იგი, რომელსაც არ ჰყავს ტოლი, არც მეგობარი,
 იგი, რომელსაც მზითვად ვაძლევთ ჩვენს მძულვარებას
 და რომელიცა წყევლით ჩვენგან განდევნილია, -

აგერ შეირთეთ, თუ არა და უარი-ჰყავით.

ბურგუნდთ მთავარი: მომიტევეთ მე, ხელმწიფეო, მაგ წყრომის შემდეგ არ შეიძლება ქალი თქვენი ცოლად ვითხოვო.

ლირი: მაშ უარჰყავით. ვფიცავ ძალთა, ჩემთა გამჩენელთ, რომ ყოველივე მის სიმდიდრე ჩამოგითვალეთ.

(საფრანგეთის ხელმწიფეს)

თქვენ კი, მეფეო, ამას გეტყვით: მე არ მსუროდა, რომ სიყვარული თქვენი იქა შთანერგილიყო, სად მძულვარებამ ჩემმა ფესვი თვისი გაიდგა. არ ვიცანდომებ თქვენთვის ასეთს ქორწინებასა და ამისთვის გთხოვთ, სიყვარული თქვენი მიჰმართოთ უფრო ღირსეულს არსებასა, ვიდრე ამ ბედკრულს, რომლისაც ცნობა თვით ბუნებას ეთაკილება.

საფრანგეთის ხელმწიფე: მაოცებს მე ეგ!..

იგი, ვინცა დღეს აქამომდე

იყო თქვენისა სიყვარულის პირველ საგანი, საგანი თქვენის სიქადულის და სასოების, ნუგეში თქვენის სიბერისა, თქვენი საუნჯე, - ნუთუ იქმოდა იმისთანას საზაროს რასმეს, რომ ერთს წუთზედა შეეცვალა მას გული თქვენი და მოწყალეობა მრისხანებად გარდაექცია?

ან ბრალი მისი უნდა იყოს ესდენ საშინელ, ესდენ დამრღვევი ბუნებისა წესის და რიგის, რომ ქალი თქვენი მისგან იქმნეს შემაზრზენებელ, ან უწინდელი სიყვარული თქვენი მისდამი ყოფილა მხოლოდ მარტო ერთი თვალთ-მაქციობა. მაგრამ გონებას და გულს ჩემსას ვერ ურწმენია, რომ თქვენს უმცროსს ქალს ბრალი დიდი რამ მოეხდინოს.

კორდელია: დიდებულებას თქვენსას ერთს ვსთხოვ: თუმც ენა ჩემი

არ არს გაქლესილ და გაპოხილ პირფერობითა და ვრჩევობ ჯერედ საქმე იყოს და მერე სიტყვა, - მაგრამ მაინც გთხოვთ აღიაროთ, ჩემო ხელმწიფევე, რომე მიზეზი თქვენის წყრომის და გულის აყრის არ არის არცა ბიწიერი ქცევა რამ ჩემი, არცა კაცის კვლა, ავსულობა, ნამუსდამხოზა, არც ქალწულების ჩემის რითმე შეურაცხყოფა და არცა სხვაი სამარცხვინო რამ საქციელი, - არა, არც ერთი საზიზღარი უწმინდურება ვერ გაბედავს ჩემს ყოფა-ქცევას მოაცხოს რამე.

თუმც რაც მაკლია, მე იმით ვარ მხოლოდ მდიდარი,

მაგრამ ეგ ნაკლი მე გამიხდა წყრომის მიზეზად: მე არ მაქვს თვალნი მათხოვარნი და ენა მლიქვნი და არ ქონვა ეგ მე მახარებს და მასულმდგმარებს, თუმც მაგ არ ქონვამ მამის გული დამაკარგვინა.

ლირი: თუ არ მაამებ, ის ჰსჯობდა, რომ არ შობილიყავ.

საფრანგეთის ხელმწიფე: მისთვის უწყრებით?

ეგ ხომ მხოლოდ კრძალულებაა,

რომელიც ხშირად კაცს წადილსა ვერ ათქმევინებს.

ბურგუნდთ მთავარო, თქვენ რას ეტყვით პასუხად ამ ქალს?

ის სიყვარული სიყვარულად არ იხსენება, როს ანგარება, ანგარიში მას ზედ დაერთვის;

თუ სიყვარულში სიყვარულზედ მეტს რასმეს გავრევთ,
 მაშინ დაბლდება სიყვარული და უკუდგება.
 გასურთ იგი თუ არ? თვის მზითვეი ეგ თვითონ არის.
 ბურგუნდთ მთავარი: გვირგვინოსანო, დიდებულო ხელმწიფევი ლირო!
 რაც აღუთქვით თქვენ, თუ კვლავ მისცემთ ასულსა თქვენსა,
 მე ვირთავ მას და აღვიარებ ბურგუნდთ დედოფლად.
 ლირი: არარას მივცემ! ფიცი მითქვამს და არ გავსტეხავ.
 ბურგუნდთ მთავარი: მე დიდად ვწუხვარ, რომ მამასთან
 საქმროც დაჰკარგეთ.
 კორდელია: მაღლობელი ვარ! ნუ სწუხდებით, ბურგუნდთ მთავარო.
 მას, ვისაც გულში ჰქონდა მხოლოდ მზითვისა შოვნა,
 თვით კორდელიაც თავის დღეში ქმრად არ ინდომებს.
 საფრანგეთის ხელმწიფე: სიტურფით სავსევი, კორდელიავ,
 რა კარგი რამ ხარ!
 შენ ხარ მდიდარი თვითონ ემაგ სიღარიბითა.
 განგდევნეს შენა და უარგყვეს, - მე აღვირჩიე,
 შეგიძულეს შენ, და უფრორეს მე შეგიყვარე.
 შენა და შენმა სათნოებამ შემეპყრა მე დღეს, -
 და შენ, სხვათაგან უარყოფილს, მე ცოლად გხადი.
 ოჰ, ღმერთნო ჩემნო! საოცარ და საკვირველია,
 რომე რაც მეტად იგი ამათ აითვალწუნეს,
 მით უფრო მეტი სიყვარული ჩემს გულს ეგზნების.
 მეფევი, უმზითვო ქალი შენი ბედმა მარგუნა,
 იყოსმცა იგი დღეს მგლობელად და მბრძანებელად
 ჩემი და ჩემის მშვენიერის საფრანგეთისა.
 მრავალწელიანმა ბურგუნდიამ და მის მთავართა
 ესე ობოლი მარგალიტი ველარ იყიდონ,
 ეს, რომელიცა უფასოა და ვერ აფასებთ.
 თუმცა სასტიკად, უღმობელად შენ აქ მოგეპყრნენ,
 მაინც მათ ყველას, კორდელიავ, გამოეთხოვე,
 დასტოვე ყველა, რომ უკეთესს ბედსა შეგყარო.
 ლირი: მაშ ეგ შენ მიგყავს, ხელმწიფევი საფრანგეთისავ?
 ძალიან კარგი, წაიყვანე, იყოს ეგ შენი!
 ჩვენ კი მას შვილად დღეის იქით აღარა ვხადით
 და მაგის სახეს აღარასდროს არ ვინახულებთ.
 წარვედით ჩემგან უმოწყალოდ, უსიყვარულოდ
 და დაულოცველ! - წამოზრძანდით, ბურგუნდთ მთავარო.
 (საყვირის ხმა. გადიან ლირი, ბურგუნდთ მთავარი, კორნვალი, ალბანი, გლოსტერი და ამაღა)
 საფრანგეთის ხელმწიფევი: გამოეთხოვე, კორდელიავ, შენსა დებსაცა.
 კორდელია: თვალცრემლიანი კორდელია გეთხოვებათ თქვენ,
 მამისა ჩემის საუნჯენო! ვიცი რაცა ხართ,
 მაგრამ ვით დასა გამზილება თქვენი მე მიმძიმს.
 გემუდარებით მამაჩვენსა თქვენ უპატრონოთ.
 მსურს არ გამტყუნდეს სიტყვა თქვენი სიყვარულისა
 და რაც სიტყვით სთქვით, იგი საქმით თქვენ აღასრულოთ.
 ვაი, რომ მე არ დამაშთინა მამამ თავისთან, -
 მასთან მე ჭირსა ვირჩენიდი, ვიდრე სხვაგან ლხინს.
 მშვიდობით დანო.
 გონერილა: შენ თავს მიეც ეგ დარიგება.
 რეგანა: ის ჰსჯობს ეცადო, რომ აამო შენ შენსა ქმარსა,
 რომელსაც ეგრე სამადლოდა დღეს თან მიჰყევხარ.

შენ მორჩილება არა გქონდა და ჩამოგერთვა
იგი ყოველი, რისაც ღირსი შენ არ იყავი.
კორდელია: რა ორპირობაც, ცბიერობაც აქ თავს იმაღავს,
დრო გამოაჩენს; ბოროტება არ დადუმდება,
და თვით სირცხვილი ფარდას ახდის მზაკვარებასა.
მშვიდობით დანო! მსურს მე თქვენთვის ბედნიერება!
საფრანგეთის ხელმწიფე: ახლა კი, ჩემო კორდელიავ,
დროა წავიდეთ.

(გადიან საფრანგეთის ხელმწიფე და კორდელია)

გონერილა: მე მსურს, ჩემო დაო, მოგელაპარაკო ისეთს საქმეზედ, რომელიც ორივეს დიდად შეგვეხება.
ვგონებ, მამაჩვენი ამაღამ აქედგან მიდის.

რეგანა: მართალია. ჯერ შენთან მოდის და მეორე თვეს კი მე მეწვევა.

გონერილა: ხედავ ამ სიბერეში რა დაუდგრომელი ხასიათი დაიჭირა, ჩვენი უმცროსი და ხომ ჩვენზედ მომეტებულად უყვარდა, მაგრამ ნახე რა ცუდ-უბრალოზედ შემოსწყრა და აითვალწუნა? ეს ყურადღების ღირსია.

რეგანა: მაგვარი სენი სიბერეში აუცილებელია. ეგეც რომ არ იყოს, სწორე გითხრა, მამაჩვენს თავისი თავი მის დღეში რიგიანად არა ჰსჭერია.

გონერილა: ჯერ როცა უფრო უკეთესი დრო ჰქონდა, მაშინაც კი თავს ვერ იმაგრებდა და ახლა, როცა წელთა სიმრავლემ განუმტკიცა მას ავზნეობა, არამცთუ ბევრი მოთმინება დაგვჭირდება, არამედ ბევრს ტანჯვასაც მოგვყენებს ის მოუსვენარი გულის აფეთქება, რომელიც მოსდევს ხოლმე უძლურს, დაღვრემილს და ზაფრა მორეულს მოხუცებულებას.

რეგანა: მაგის ჭირვეულობისაგან რატომ ჩვენ კი არ უნდა მოველოდეთ კენტის გაგდების მსგავსს რასმეს.

გონერილა: ან კიდევ იმას, რაც ყოფა დააწია დღეს საფრანგეთის ხელმწიფეს გამოთხოვების დროს. ჩვენ, ჩემო დაო, ერთს პირზედ უნდა ვიდგეთ, თორემ თუ მაგ სიანჩხლესთან ძალაც შერჩება, რა ხელსაყრელი იქნება ჩვენთვის ის, რაც დღეს მოგვცა?

რეგანა: მაგაზედ მერეც ვიფიქრებთ.

გონერილა: ჰსჯობს, ვიდრე არ დაგვიანებულა, მოვაგვაროთ რამე.

(გადიან)

სანახავი II

ოთახი გრაფი გლოსტერის ციხე-დარბაზში
(შემოდის ედმუნდი, ხელში ბარათი უჭირავს)

ედმუნდი: შენ, ბუნებაო, მე ჩემს ღმერთად მიწამებიხარ,
მე ვმონებ მხოლოდ კანონს შენსას და თავყანსა ვცემ.
რად მოუხრი თავს უსამართლოს კაცთ-ჩვეულებას
და კაცთ კანონის ცთომილებას მუხლს რად მოუდრეკ?
ნუთუ მად, რომე თორმეტის თუ თოთხმეტის თვითა
ჩემს ძმაზედ გვიან დავიბადე? უკანონო?!
რითა ვარ აბა უკანონო? რა მაკლია მე?
ჰკვირს სითამამე, ძალ-ღონე, თუ ჰაეროვნება?
ყოველ ამითი მდიდარი და შემკული მე ვარ
ისე, ვით შვენის პატიოსნის დედისგან შობილს.
მამ რაღად გვძრახვენ და გვარქმევენ ურცხვთა სახელთა?
უკანონო! ღლაპო! ბუშო! ნაბიჭვარო!
რაში შემფერის მე ამგვარი სახელთწოდება,
მე, ვინც ჩამსახა უტკბოესმა ვნებათ ღელვამა
და საიდუმლო ტრფიალებამ შთამბერა სული,

მე, რომლისთვისაც თვით ბუნებას კრძალვით წარსტაცეს
 სულისა ღონე და სიტურფე თვალ-ტანადობის?
 ესრედ ნაყოფის გამოღება ნუთუ არ სჯობდეს
 ჩვეულებრივის გაცვეთილის გრძნობით გაჩენას,
 რომელიც კანონთ ნებადართვით, თვლემით, მთქნარებით
 ბადავს ამ ქვეყნად ამდენ ტუტუცთ და სულელთ გროვას?
 მაშ კარგი, ედგარ, კაცთ კანონით კანონიერო,
 იმედია, რომ მე, ბუშს დამრჩეს ქონება შენი.
 ორნივე ერთ რიგად მივაჩნივართ მამასა ჩვენსა
 მე უკანონო და შენ შვილი კანონიერი.

კანონიერი!.. ვიმ რა სიტყვა მოუგონიათ!..

ჰო, კარგი ჩემო ბედნიერო კანონიერო,
 თუ ამ წერილმა არ მიმტყუნა და გაიმარჯვა,
 თუ მოგონილი მანქანება არ გამიცუდდა,
 მაშინ ამ ბუშის უკანონოს ედმუნდის ხვედრი
 კანონიერის ედგარის ხვედრს გადააჭარბებს,
 მაშინ გავკეთდე, ავმალდე და გავბედნიერდე!
 ოჰ, ღმერთნო ჩემნო, შეგვეწიეთ უკანონოებს.
 (შემოდის გლოსტერი)

გლოსტერი: კენტი განდევნეს!.. ფრანგთა მეფე გულნაკლ წავიდა!..

ხელმწიფე ჩვენიც წუხელისვე გზად განემგზავრა!..

თვისი უფლება სხვას გადასცა... სხვის კერძად დარჩა..

ყოველი ესე უცნაურად, უცბად არ მოხდა?!

ოჰ, ედმუნდ, აქა ხარ, ახალი ამბავი რა იცი?

ედმუნდი (ვითომც ბარათსა მალავს): მე ახალი ამბავი არა ვიცი რა, თქვენო ბრწყინვალეზავ.

გლოსტერი: რატო აგრე ძალიანა ცდილობ მაგ წერილის
 დამალვას?

ედმუნდი: მე, ბატონო ჩემო, ახალი ამბავი არა ვიცი რა.

გლოსტერი: ეგ რა წერილსა კითხულობდი?

ედმუნდი: მე? არაფერსა.

გლოსტერი: როგორ არაფერსა? მაშ ეგრე სწრაფად რად უკარ თავი ჯიბეში, თუ არაფერსა? არაფერს
 დამალვა არა სჭირია. აქ მაჩვენე, მოიტა. თუ მართლა არაფერია, სათვალეებიც აღარ დამჭირდება.

ედმუნდი: მომიტყევთ ბატონო ჩემო, ეს წერილი ჩემის ძმისგან არის და თუმცა ჯერ ბოლომდინ არ
 გადამიკითხავს, მაგრამ რის წაკითხვაც მოვასწარ, იქიდან ვსცან, რომ იგი თქვენი წასაკითხი არ არის.

გლოსტერი: მოწყალეო ხელმწიფევე, აქ მომეც-მეთქი.

ედმუნდი: მოგართვათ თუ არ მოგართვათ, ორივე თქვენთვის ერთნაირად საწყენი იქნება. რაოდენადაც მე
 ეგ წერილი წავიკითხე, ვსცან, რომ რაც მასში სწერია, არაფრად მოსაწონი გახლავთ.

გლოსტერი: მაჩვენე! მაჩვენე-მეთქი ეგ წერილი.

ედმუნდი: ჩემის ძმის გასამართლებლად ეს კი უნდა მოგახსენოთ, რომ, ვგონებ, ეს წერილი იმას ჩემის
 ერთგულების

გამოსაცდელად მოუგონია.

გლოსტერი (კითხულობს წერილს): «ამგვარი მორჩილება და ერთგულება მოხუცებულობისადმი ჩვენს
 უკეთესს ცხოვრების დროს გვიმწარებს. მაგ მორჩილების და კრძალულების გამო ხელიდან გვეცლება
 ქონება და მხოლოდ სიბერის დროს მოგვეცემა, ესე იგი, მაშინ, როდესაც ცხოვრებით დატკბობა აღარ
 შეგვეძლება. მე ახლა მიხვდები, რომ სულელობა და უხეირობა ყოფილა, კაცმა თავი შეივიწროოს და
 ექვემდებაროს გამოჩერჩეტებულს სიბერის მძლავრობასა, რომელიცა მეფობს არა თვისის ძლიერებითა,
 არამედ კაცთა ჩვეულების ძალითა. მოდი ჩემთან, რომ ამ საგანზედ უფრო დაწვრილებით მოგელაპარაკო.
 თუ მამა ჩვენი ისეთის ძილით დაიძინებს, რომ აღარ გაიღვიძოს, ვიდრე მე არ გავაღვიძებდე, მაშინ შენც
 სამუდამოდ გერგება ნახევარი მისის შემოსავლისა და იქნები საყვარელ ძმად შენის ძმის ედგარისა». რაო?!
 არ გაიღვიძოს, ვიდრე მე არ გავაღვიძებდეო? შენ ნახევარი გერგებო? ედგარ, ჩემო სისხლო და ხორცო,

ნუთუ ეს შენმა ხელმა დასწერა? ნუთუ ეს ფიქრები შენმა ტვინმა და გულმა გამოზარდა? როდის მოგივიდა ეს წერილი? ვინ მოგიტანა?

ედმუნდი: ეს, ბატონო, არავის მოუტანია, აქ სხვა ხერხი უხმარიათ. ეს ჩემის ოთახის ფანჯარაზედ დაეგდოთ და იქ ვიპოვე.

გლოსტერი: მერე შენ იცი, რომ ეს სწორედ შენის ძმის ხელია?

ედმუნდი: ამ წიგნში რომ კარგი რამ ეწეროს, მე თავს დავსდებდი, რომ ეს სწორედ ჩემის ძმის ხელია, მაგრამ ახლა კი დიდის სიამოვნებით დავბრმავდებოდი, რომ იმის ხელი არ მეცნო.

გლოსტერი: მამ სწორედ იმის ხელია?

ედმუნდი: დიაღ, ბატონო, სწორედ იმის ხელია, მაგრამ მე დარწმუნებული ვარ, რომ ამ წიგნის წერაში იმის გულს მონაწილეობა არ მიუღია.

გლოსტერი: მამ აქამდინ შენთვის იმას ამ საგანზედ არა

გაუხსენებია რა?

ედმუნდი: ხმაც არ ამოუღია. მხოლოდ ეს კი ხშირად გამიგია იმისაგან, რომ როცა მამა ბერდება და შვილი ასაკში შედის, უმჯობესი იქნებაო, რომ მამამ შვილს დაუთმოს თავისი ქონება და კისრად დასდვას თავისის მოვლისა და შენახვის მზრუნველობაო.

გლოსტერი: ოჰ, შე არამო, გველის წიწილო! ეგვე აზრია ამ წერილში გამოთქმული. ჰოი საზიზღარო არამზადავ! შე ბუნების შემარყვეველო, ფლიდო, გაქნილო, მხეცო და მხეცზედ უარესო! წადი, მონახე! მე იმას საპყრობილეში სულს ამოვართმევ! სად არის ახლა ის ბოროტი არამზადა?

ედმუნდი: რა მოგახსენოთ, ბატონო. გავკადნიერდები და ვიტყვი, რომ ურიგო არ იქნებოდა, თქვენი რისხვა მცირეს ხანს შეგეკავათ, ვიდრე ჩემის ძმის განზრახვას კარგად არ გამოიკვლევდეთ. ვინ იცის, იქნება უბრალოც იყოს და მაშინ თქვენი ახლავე სასტიკად მოპყრობა ცუდად ჩამოგერთმევათ და იმის მორჩილს გულსაც განგლეჯს და შეზარავს. მე ჩემს თავს თავდებად გამლევთ, რომ ჩემმა ძმამ ეს ბარათი მომწერა ჩემის თქვენდამი ერთგულების და სიყვარულის გამოსაცდელად და არა სხვა რაიმე ბოროტის განზრახვითა.

გლოსტერი: მამ შენ ეგრე გგონია?

ედმუნდი: თუ თქვენის ბრწყინვალეობისათვის სათაკილო არ იქნება, მე დაგმაღავთ თქვენ იმისთანა ადგილს, საიდანაც შეგემლებათ მოისმინოთ ჩემი და ედგარის ამაზედ საუბარი. მაშინ თქვენ თქვენის საკუთარს ყურით ნამდვილსა ჰსცნობთ. თუ მიბძანებთ, ამას დაუყოვნებლივ დღეს სადამოხედვე მოვახდენ.

გლოსტერი: არა, ის ამისთანა გველი არ იქნება.

ედმუნდი: სწორედ რომ არ უნდა იყოს.

გლოსტერი: მე უნდა მღალატობდეს? მე, რომელსაც ისე სათუთობით და ისე განუსაზღვრელად მიყვარდა. - ჰოი, ძალნო ცისა და ქვეყნისანო! - ედმუნდ, მონახე იგი, ერთი იმის გული გამაქექინე, ერთი იმის სულში ჩამამკვრინე! გეხვეწები ამას. ისე მოახერხე ეს საქმე, როგორც შენის ჭკუისაგან ვიცოდე. ოღონდ კი მართალი შევიტყო და თუნდა ხელს ავიღებ ყველაფერზედ, რაც კი მაზადია.

ედმუნდი: მე ახლავ ვიახლებით და მოვნახავ. ვეცდები შეძლებისამებრ საქმე ისე მოვაგვარო, რომ თქვენ ყველაფერი მართალი ჰსცნოთ.

გლოსტერი: ეს უკანასკნელი მზისა და მთოვარის დაბნელება კარგს არას მოასწავებდა. მართალია, ამ მოვლინებას ბუნებისმეტყველება ხან ასე ხსნის, ხან ისე, მაგრამ მაინცა და მაინც აშკარაა, რომ კანონნი ბუნებისანი ირღვევიან: სიყვარული განქრა, მეგობრობა დაემხო, ძმა ძმაზედ აღსდგა, ქალაქებში შფოთია და არეულობა, სოფლებში განხეთქილება, მეფეთა სასახლეში ღალატი, მამასა და შვილს შუა სწყდება მამაშვილური კავშირი და ჩემი უკეთური შვილიც ამართლებს წინასწარმეტყველების სიტყვას: შვილი აღსდგეს მამასა ზედაო. ხელმწიფემაც დაივიწყა ბუნებითი მიდრეკილება და უარყო საკუთარი შვილი თვისი და აჰა ესეც გამართლდა: მამა აღსდგეს შვილსა ზედაო. აიგავა ჩვენი უკეთესი დრო და მოისპო; მზაკვრობა, ფლიდობა, ღალატი და ყოველ დამამხობელი უწესოება განუწყვეტლად მოგვდევნ ჩვენ საფლავის კარამდინა. - მონახე, ედმუნდ, ის ავაზაკი, გულმოდგინედ მოეკიდე შენ ამ საქმეს და წაგებაში არ იქნები! კეთილშობილი და ერთგული კენტი განდევნეს! მისი ბრალი მხოლოდ პატიოსნება იყო! - მიკვირს, მაოცებს!

(გადის)

ედმუნდი: სასაცილოა კაცთა სულელობა, როდესაც უბედურება გვეწვევა რამე, მაშინ ჩვენს უბედურებას, - თუნდ რომ ჩვენი ბრალიც იყოს, - გადავებრალებთ ხოლმე მზეს, მთოვარეს და ვარსკვლავებს. თითქოს

ჩვენ ვიყვნეთ გულ-მურტალნი მარტო იმისათვის, რომ ეგ ეგრე გვაქვს დანიშნული, ვიყვნეთ სულელნი ზენარის ძალდატანებით, - ფლიდნი, ქურდნი, ავაზაკნი სფერათა ბრუნვისა გამო, ლოთნი, ცრუნი, მლიქვნი ვარსკვლავთა ზედმოქმედებისაგან და თითქოს ყოველივე ბოროტება ზენარის განგებისაგან წარმოსდგებოდეს. ძალიან ოსტატური თავის გამართლება არ იქნება მეძავ-მრუშე კაცისაგან, რომ თავისი ძალღური მსუნაგობა ვარსკვლავებს გადააბრალოს?! აქაო და ესა და ეს ვარსკვლავი იყო ცაზედ, როცა დედაჩემმა მამაჩემთან შესცოდაო და ამა და ამ ვარსკვლავზედ დავიბადეო, - ამისთვის უსათუოდ მხეცი და მრუში უნდა ვიყოო. მე კი ასე მგონია, რომ თუნდ თვით უქალწულებს ვარსკვლავს განებრწყინებინა ჩემი უკანონო ჩასახვა, მე მაინც ის ვიქნებოდი, რაცა ვარ.

(ედგარი შემოდის)

აი ედგარიც! სწორედ მოსწრებაზედ არ მოვიდა!

ეს ამბავი ძველ კომედიას მომაგონებს. ახლა მე თომა

ბეთლემელსავით თავი ძალად უნდა მოვიწყინო, ოხვრას და კვენესას მოვყვე. - ოჰ, ეს დაბნელება ამ შფოთებს მოასწავებდა! ფა, სოლ, ლა, მი.

ედგარი: რა ამბავია, ძმაო, რატომ აგრე ოცნებას წაუღიხარ?

ედმუნდი: მე იმაზედ ვფიქრობდი, რაც ამ დღეებში წავიკითხე: დაბნელება კარგს არაფერს მოასწავებსო.

ედგარი: განა შენ მაგისტანებიცა გჯერა?

ედმუნდი: მე გარწმუნებ, რომ რაც წამიკითხავს, ჩემდა სამწუხაროდ, სულ მართლდება. მაშ რა არის ეს სიძულვილი მამისა და შვილის შუა, ეს ჭირიანობა, ეს შიშშილი, ეს ძველი და მტკიცე მეგობრობის დარღვევა, სახელმწიფოში ამბოხი, დიდებულთა და მეფეთა ავად ხსენება და მუქარა, უმიზეზო მიუნდობლობა, მეგობართა განდევნა, ავკაცობის გამრავლება, ცოლ-ქმართა შუა შფოთი და განხეთქილება და ათასი სხვა ამისთანა.

ედგარი: როდის აქეთ მიჰყავ შენ ვარსკვლავთმრიცხველობას ხელი?

ედმუნდი: ეჰ, რა დროს ეგ არის? ერთი ეს მითხარ, უკანასკნელად როდისა ნახე მამა ჩვენი?

ედგარი: მერე რაო?... წუხელისა ვნახე.

ედმუნდი: ელაპარაკე კიდევ?

ედგარი: მთელი ორი საათი.

ედმუნდი: მერე მშვიდობიანად მოსცილდით ერთმანეთსა? ხომ უკმაყოფილობა რამ არა შეგიმჩნევია რა, ან სახეზედ, ან ლაპარაკში?

ედგარი: სრულიად არაფერი.

ედმუნდი: აბა კარგად ჩაფიქრდი, ხომ არ გიწყენინებია რა? თუ გიყვარდე, ცოტა ხანს მოერიდე და ნუ დაენახვები, ვიდრე ბრაზი არ გადუვლის. ახლა ის შენზედ ისე გაჯავრებულია, რომ მოგკლას კიდევ, გული არ დაუშოშმინდება.

ედგარი: ეს რა მესმის! სწორედ ერთს უმსგავსოს ვისმე

დაუბეზღებვიარ! ეეეე-

ედმუნდი: მეც მაგისი ფიქრი მაქვს. გთხოვ, ძმაო, პატარა ხანს მოერიდო, ვიდრე იმას რისხვის ცოფი გადუვლიდეს. ჩემს ოთახში წამომყევ. მე იქ ისე მოვახერხებ, რომ შენის ყურითვე გაიგებ, რასაც მამა ჩვენი ილაპარაკებს. გეთაყვა ჩემს ოთახში შედი. აი გასაღებიც. თუ შინიდან კარში გამოხვიდე, უიარალოდ ფეხი არ მოიცვალო.

ედგარი: უიარალოდაო?! რაო, რას ამბობ, ედმუნდ?

ედმუნდი: მე, ჩემო ძმაო, რასაც გეუბნები, შენის სიკეთისათვის გეუბნები. ფეხს ნუ მოიცვლი მეთქი უიარალოდ, დამიჯერე. შერცხვენილი ვიყო, თუ აქ ბოროტი რამ განზრახვა არ იყოს. მე მარტო ის გითხარ, რაც ვნახე და გავიგონე, მაგრამ ეს იმის ჩრდილიც არ არის, რაც მოსალოდნელია. გთხოვ, რომ აქედგან წახვიდე.

ედგარი: როდისღა ამიხსნი ამ გამოცანას?

ედმუნდი: მე ერთის სიტყვით კარგად წავიყვან ამ საქმეს.

(ედგარი გადის)

მამა ასე გულდამჯერი, ძმა გულმართალი,

ისეა იგი უბოროტო, გულწრფელ უბრალო,

რომ სხვის ბოროტსაც ვერ მიმხვდარა, ვერ მიუგნია.

იგი თავისის სულელურის პატიოსნებით

მალე მოხვდება ჩემს ბადესა და თავს გაიბავს.

ახლა ცხადია: თუ არ მოდგმით, ჭკუით მაინცა,
 ვპოვებ ქონებას და სიმდიდრეს ხელში ჩავიგდებ.
 ყველას ვიკადრებ, რაიც კი მე ხელსა შემიწყობს.

(გადის)

სანახავი III

ოთახი ალბანის სასახლეში

(შემოდინან გონერილა და მის მსახურთ-უფროსი ოსვალდი)

გონერილა: მართლა მამაჩემმა ჩემი აზნაური გალახა იმისათვის, რომ ხუმარა გაულანძა?

ოსვალდი: დიად, ბატონო.

გონერილა: დღე და ღამისა ერთი წუთიც ისე არ გავა,
 რომ რამე წყენა მამაჩემთან არ მომაცენოს.

მან გაგვიწვრილა ყველას გული, აბეზარსა ვართ.

ხან იქ მოახდენს და ხან აქა ერთს რასმეს შფოთსა,

ამდენს ვაგლახსა, უზომობას ვედარ მოვითმენთ!

მისნი მხლებელნი ურცხვად სრულსა გარყვნას მიეცნენ

და თვითონც მოჰყვა წყრომას, ტუქსვას ცუდ-უბრალოზედ.

როს მოვა იგი ნადირობით, არ ვინახულე;

უთხარი, რომ მე შეუძლოდ ვარ და თვითც კარგს იზამ,

რომ სამსახური შენი იმას ცოტად მოუკლო.

თუ გიწყინოს რამ, ნუ გეშინის, მე გავცემ პასუხს.

ოსვალდი: აგერ თვით იგიც გაიხლებათ! მგონი ხმაც ისმის.

(საყვირის ხმა)

გონერილა: შენცა და სხვათა ჩემთა მხლებელთ მე დღეს გიბრძანებთ,

რომ, რაც შეგედლოთ, უზრდელადა მას მოექცეცით,

ნეტა არ მინდა ამაზედა მან მითხრას რამე

და მით ყოველი, რაც გულში მაქვს, სულ მათქმევიწოს.

თუ წუნი დამდო, მიბრძანდეს და ჩემს დასთან დარჩეს.

მაგრამ ჩემი დაც ჩემს აზრს ადგა ამ შემთხვევაში,

არც იმას უყვარს ჩემსავითა სხვის ბატონობა.

ეგ ბებრუცანა და ჩერჩეტი თავს არ ანებებს

იმ დიდებასა, რომელიცა მან სხვას გადასცა.

სწორედ რომ უჭკვო ბავშვსა ჰგვანან მოხუცებულნი,

თუ გაიბუტვენ და ალერსით ვერას უშველი,

გაწყრომა უნდა. - რაც გითხარი, არ დაივიწყო.

ოსვალდი: არა, ბატონო.

გონერილა: მის რაინდთაც ყურს ნუ ათხოვებთ,

რაც უნდა იმათ დაემართოს, არას ვინაღვლი;

სხვებსაც უთხარ შენ, რომ ყველანი ცუდად მოეპყრნენ.

მიზეზს ვეძებ, რომ რაც ახლა ვსთქვი, ის შევასრულო.

ჩემს დასაც მივსწერ, რომ იგიცა ჩემებრ მოიქცეს.

ახლა კი წადი და სადილი მოგვიმზადე ჩვენ.

(გადიან)

სანახავი IV

სხვა ოთახი იმავე სასახლეში

(შემოდის კენტი სხვარიგად ჩაცმული)

კენტი: თუ მოვახერხე ხმის და კილოს ჩემისა შეცვლა,
რომ საუბარი ჩემი სხვისას ემსგავსებოდეს,
მაშინ აღსრულდეს ის კეთილი ჩემი სურვილი,
რომლისათვისაც სახე ეგრედ გამოვიცვალე.
მაშინ მივხვდები მეც ჩემს წადილს. - განდევნილ კენტო!
თუ სამსახური გაგივიდა იმა ადგილსა,
სადაც დაგსაჯეს, მაშინ მეფე, რომელიც გიყვარს,
გულს დააჯერებს, რომ შენ მხოლოდ მისთვის ჰსცდილობდი.
(საყვირის ხმა. შემოდის ლირი, რაინდნი და თანამხლებელნი)
ლირი: სადილი! ჩქარა სადილი, მე ცდა არ მიყვარს!
(მხლებელი გადის)
შენ ვინა ხარ?

კენტი: ადამიანი, ჩემო ბატონო!

ლირი: რა ხელობის პატრონი ხარ? რას ითხოვ ჩვენგან?

კენტი: მე იგი ვარ, რასაც მხედავთ, არც მეტი და არც ნაკლები. ვინც მომენდობა, მას ვემსახურები; ვინც პატიოსანია, მას შევიყვარებ; ვინც გონიერია და ცოტას ლაპარაკობს, იმას მეგობრობას გავუწევ; სამსჯავროს შიში მაქვს, ჩხუბიც ვიცი, როდესაც სხვა გზა არ არის და თევზს კი, სწორედ მოგახსენოთ, არ გაიხლებით.

ლირი: მაინც ვინა ხარ?

კენტი: პატიოსანი გულის კაცი და ისე ღარიბი, როგორც მეფე.

ლირი: თუ როგორც მეფეა ღარიბი მეფის კვალობაზედ, შენც ისე ხარ - გლეხობის კვალობაზედ, მაშინ მართლა რომ ღარიბი ყოფილხარ. ჰსთქვი რა გინდა?

კენტი: სამსახური.

ლირი: ვისთანა გსურს სამსახური?

კენტი: თქვენთან.

ლირი: მერე იცი მე ვინა ვარ?

კენტი: არა. მაგრამ ისეთი სახის მეტყველება გაქვთ, რომ სასიამოვნო იქნება ჩემთვის თქვენისთანა ბატონის ყოლა.

ლირი: მერე იმისთანა რა იპოვე ჩემს სახის მეტყველებაში?

კენტი: მეუფების ნიშანი.

ლირი: რა სამსახური შეგიძლიან?

კენტი: შემძლიან რიგიანი რჩევა მოგცეთ, ქვეითად აქეთ-იქით ვირბინო და ცხენით გავქანდე და გამოვქანდე; საამური ამბავი უგემურად გაამბოთ, წვრილმანი საქმე რიგიანად შევასრულო, ერთის სიტყვით, რაც ერთს საწყალს კაცს შეუძლიან, მეც შემძლიან. ჩემში კარგი კიდეც ის არის, რომ ყველაფერში გულმოდგინე და ხალისიანი ვარ.

ლირი: რა ხნისა ხარ?

კენტი: არც ისე ყმაწვილი ვარ, რომ დედაკაცი მართო სიმღერისა გამო შევიყვარო, არც ისე ხნიერი, რომ ყველაფერზედ სიყვარულით ავპილპილდე. მე ზურგთა მკიდია ორმოცდა რვა წელიწადი.

ლირი: მაშ კარგი, ჩემთან დარჩი და მემსახურე. თუ სადილს შემდეგაც ეგრე მომაწონებ თავს, მაშინ ჩემგან არ მოგიშორებ. - ეი, სადილი მეთქი! არ გეყურებათ? - სად არის ჩემი მახვილაკი ხუმარა? აქ დამიძახეთ. (შემოდის ოსვალდი) ეი, ბრიყვო, ჩემი ქალი სად არის?

ოსვალდი: ნურას უკაცრავად... (გადის).

ლირი: ეგ რა მიჰქარა! ერთი აქ დამიძახეთ ეგ უზრდელი! - სად არის ჩემი ხუმარა? ეს რა ამბავია, თითქო ყველასა სძინავსო? რაო? რა იქმნა ის გაცვეთილი?

რაინდი: იგი მოგახსენებთ, რომ თქვენი ქალი შეუძლოდ ბრძანდებაო.

ლირი: თვითონ რატომ აღარ იკადრა მობრუნება, როცა მას ვუხმე?

რაინდი: ხელმწიფეო, მან პირდაპირ მითხრა, რომ ჩემი ნება იყო და არ მოვბრუნდიო.

ლირი: ჩემი ნება იყო?!

რაინდი: ხელმწიფეო, მე არ მესმის ეს რა ამბავია, მხოლოდ მე ვგონებ, რომ თქვენს დიდებულებას პატივისცემით აღარ ეპყრობიან. არც მოსამსახურეები, არც თვითონ მთავარი და არც თქვენი ქალი უწინდელეზ მოწიწებით აღარ იქცევიან.

ლირი: ჰმ, შენც მაგას ამბობ?!

რაინდი: მომიტევეთ, ხელმწიფეო ჩემო, თუ ამაში მე ვცდებოდე. მოვალეობა ჩემი არ მამლევს ნებას დავდუმდე მაშინ, როდესაც მე ვხედავ, რომ თქვენ უკადრისად გექცევიან!

ლირი: რასაც შენ ამბობ, ის მეც თვითონ შემინიშნავს. ამ უკანასკნელს ჟამს მეც თვითონ შევამჩნიე, რომ მე აქ ყურს აღარ მათხოვებენ, მაგრამ ეგ ცუდი მოქცევა ჩემდამი მათს ბოროტს განზრახვას კი არა, ჩემს საკუთარს იჭვენულობას შეეწამე. მაინც და მაინც ვნახავ კიდეც რა იქნება. - ნეტა სად არის ჩემი მასხარა? ეს ორი დღეა, რაც თვალით აღარ დამინახავს.

რაინდი: მას შემდეგ, რაც ჩვენი უმცროსი ბატონიშვილი საფრანგეთში წაბრძანდა, იგი მეტად დაღონებული და

გულ-ჩათუთქვილია.

ლირი: მაგას ნულარ მომაგონებ... ეგ მეც თვითონ შევნიშნე... წადი და უთხარ ჩემს ქალს, რომ მე მასთან ლაპარაკი მსურს. ჩემს მასხარასაც აქ დამიძახეთ. (შემოდის ოსვალდი) ოჰ, ბატონს ჩემს გაუმარჯოს! ერთი აქეთ მობრძანდი, ერთი მიბრძანე, მე ვინა ვარ?

ოსვალდი: თქვენ ჩემის ქალბატონის მამა ხართ.

ლირი: მამაო! მარტო მამა და სხვა არაფერი! აი, შე მურტალო! შე ძუკნა ძაღლო! შე ყურმოჭრილო მონავ! შე ქოფაკო!

ოსვალდი: უკაცრავოდ, მე არც ერთი ვარ, არც მეორე და არც მესამე.

ლირი: სიტყვასაც მიბრუნებ მე? როგორ ბედავ მაგას შე წუწკო, წუწკის შვილო! (ცემას დაუწყებს)

ოსვალდი: უკაცრავად, მე გასალახი კაცი არ გახლავართ.

კენტი: არც ფეხ-წამოსაკრავი ხარ, შე ნაბიჭვარო! წიხლით სათელო! შე ტაკი-მასხარავ!

(ფეხს წამოსდებს და წააქცევს)

ლირი: მე, ჩემო ძამიავ, მადლობელი ვარ შენი. შენ მე დღეს კაი სამსახური გამიწიე და ამის შემდეგ მეყვარები.

კენტი: აბრძანდი და გაეთრიე! მე შენ გასწავლი სად როგორ უნდა მოიქცე. გაეთრიე, გაეთრიე მეთქი, თუ არ გინდა ხელმეორედ გაიშხლართო. ახლავ აქედგან გაეთრიე! გადი მეთქი, თუ ჭკუა გაქვს! არც ახლა გახვალ?!

(კინწის კვრით გააგდებს ოსვალდს)

ლირი: მადლობელი ვარ, ჩემო მეგობარო! აი წინ გასაღები შენის ჯამაგირისა.

(ამლევს კენტს ფულსა. შემოდის ხუმარა)

ხუმარა: მეც არ ჩამოგრჩები უკან, მეც მივცემ წინ გასაღებს და მოჯამაგირედ დავიჭერ. აჰა ჩემი ჩაჩი.

(ამლევს კენტს ჩაჩსა)

ლირი: ოჰ, შენც მოხვედი, კუდიანო! როგორა ბრძანდები?

ხუმარა: რატომ არ ინებე ჩემი ჩაჩი?

კენტი: ჩაჩი რად მინდა?

ხუმარა: როგორ თუ რად გინდა? შენ ეგ დაგჭირდება ჯერ იმიტომ, რომ შენ იმას თავს ევლები, ვისაც ახლა თავს ივლებენ და მეორე იმიტომ, რომ როცა ქარი ჰქრის, ზურგს არ მიაქცევ ხოლმე და პირდაპირ უდგებარ, ხომ სურდო შეგეყრება. აი ჩემი ჩაჩი ამისათვის არის შენთვის საჭირო. დამიჯერე, წაილე-მეთქი. აი, ხო ხედავ ამ ჩერჩეტას. ეს ის ბრძანდება, რომელმაც თავისი ორი ქალი გააგდო და მესამე კი დალოცა, თვითონაც არ იცის როგორ. თუ ამის აყოლა და ხლება გინდა, უსათუოდ ჩემი ჩაჩი უნდა გეხუროს. აბა, შენ როგორდა ხარ, ჩემო ბიძია? აი ნეტაი ორი ქალი მყოლოდა და თანაც ორი ჩაჩი მქონოდა.

ლირი: მერე რად გინდოდა, შე კუდიანო?

ხუმარა: როგორ თუ რად მინდოდა? თუ ყოველს ჩემს ქონებას ქალებს მივცემდი, ჩემთვის ჩაჩებს მაინც დავირჩენდი. აი ერთი ხომ მე მაქვს, მოდი, თუ ღმერთი გრწამს, მეორე შენს ქალებს მოსთხოვე.

ლირი: შენ ეი, გამიფრთხილდი, თორემ ამ მათრახს ხედავ!

ხუმარა: ეგ არის და! სიმართლე ქოფაკი ძაღლია: იმას ცემა-ტყეპით კარში გააგდებენ ხოლმე და თავ-მოწონებულს ფინიას კი ნებას მისცემენ, რომ ბუხრის წინ გაიშხლართოს და ინეზიეროს.

ლირი: მოსწრებული, მაგრამ შხამიანი სიტყვაა!

ხუმარა: გინდა, ბიძია, ერთი კაი შაირი გასწავლო?

ლირი: აბა...

ხუმარა: ყური კარგად მათხოვე:

რაც რამა გაქვს, სჯობს, რომ იმას ჰფარვიდე,

რაც რამ იცი, სჯობს, რომ იმას არ ჰსთქმიდე.

გაცემასა ყველაფრისას არ ჰქმიდე,

ცხენზედ იჯდე და ფეხით არა ვლიდე.

რაცა იცი, მასზედ მეტს ისწავლიდე,

არვის ენდო, ვიდრე არ გაიცვნიდე,

ლოთობას და ქალთ დევნას დაიშლიდე,

შინიღგანა კარში აღარ გახირდე.

მაშინ იქმნე მდიდართ თანასწორია,

როგორც სწორედ ოცი ათჯერ ორია!

ლირი: მაგ შაირში აზრი არ არის.

ხუმარა: როგორც მუქთის ვეჟილის სიტყვაში. რასა სწუხარ? ფასი ხომ არ გაგიღია? შენ ერთი ეს მითხარ, ნათლია ჩემო, არაფერიდან განა არა გამოვა რა?

ლირი: როგორ არა? არაფერიდან გამოვა არაფერი.

ხუმარა (კენტს): ერთი, თუ ძმა ხარ, მაგას უთხარი, რომ მაგას ახლა სწორედ მაგოდენი შემოსავალია აქვს.

მე ვეტყოდი, მაგრამ მე მასხარა ვარ, როდი დამიჯერებს.

ლირი: მწარედ მომდო ამ გესლიანმა მასხარამ.

ხუმარა: მერე იცი გარჩევა გესლიანისა და უგესლო მასხარისა?

ლირი: არა, შენ გელი, მასწავლე.

ხუმარა: ის ბატონი, ვინც გირჩია

ქონების სულ გაბომბება,

ჩემთან დადგეს, თუნდ შენ დადეგ,

ეგ ორივე ერთი იქნება.

მაშინ ორივე ის მასხარა

უგესლო და გესლიანი

მე გაჩვენო: ერთი აგერ,

(ლირზედ უჩვენებს)

მეორე ჭრელ კაბიანი.

(თავის თავზედ უჩვენებს)

ლირი: მასხარასაც მემახი, შე ურცხვო?

ხუმარა: მაგ სახელის გარდა, რაც დედის მუცლიდან სახელი და ხარისხი დაგვყა, სულ სხვას გაუბოძე და მა რაღა დაგიძახო?

კენტი: ხელმწიფეო, ეს სულელი მთლად სულელი არ ყოფილა.

ხუმარა: შენც არ მომიკვდე!.. მე რომ მთლად სულელი ვყოფილიყავ, განა დიდი კაცნი მაგას

მიყაბულებდნენ? შენგან არ მიკვირს? თვითონ რაღა ეშველებოდათ, რომ მთელი სულელობა მე დამეჩემა...

დიდკაცთა ცოლები და ქალები ხომ სულ გაიჭაჭებოდნენ, რომ სულელობას მარტო მე დავპატრონებოდი.

აბა, ნათლი, ერთი კვერცხი მომეცი და ორს გვირგვინს მოგცემ.

ლირი: რა გვირგვინზედ ყბედობ?

ხუმარა: იმაზედ, ჩემო ბიძია, რომ როცა შენგან ბომბებულს კვერცხის გულს მივირთმევე, შენ კვერცხის

ნაჭუჭები მაინც შეგრჩება და გვირგვინად მოიხმარებ. თორემ ამასწინად რომ შენი გვირგვინი შუაზედ

გაჰყავ და სულ ერთიანად შენს ქალებს გადააყლაპე, შენ რა გარგუნეს? ვაი შენ ჩემო თაო! მეფეს ვირი

ზურგზედ აგვიდეს და ტალახში გაგაყვანინეს. არა, მაგ მოტვლეპილს კეფაში ტვინი არა გქონდა, რომ

ოქროს გვირგვინი გადიგდე? მე მართალია მასხარა ვარ, მაგრამ ვინც ამ ჩემს თქმულს მართლად

მასხარობაში ჩამომართმევს, აბა მათრაზი იმას უნდა აი!

(მღერის)

წელს მასხარებს ლილახანა წაუხდათ,
მასხარობას ბრძნები გვეცილებიან,
ჭკვა რომ მნელი მოსავლელი გაუხდათ,
პამპულათ და მაიმუნათ ხდებიან.

ლირი: შენ როდის აქეთია შეეჩვიე სიმღერასა?

ხუმარა: მას აქეთ, რაც შენი ქალები ბატონებათ გაიხადე, სკიპტრა და გვირგვინი ჩააბარე და შენი მეუფება დასთმე.

(მღერის)

მაშინ იმათ ატირებდა

უეცარი სიხარული

და მე კი ამამღერებდა

მწუხარება დაფარული,

მისთვის რომ ბრძენს ჩვენსა მეფეს

ჭკვა-გონება აერია.

თვალ-ხუჭანის თამაშს მოჰყვა,

მასხარებში გაერია.

ნათლი! შენს მასხარას ერთი ოსტატი დაუჭირე, რომ ტყუილი ასწავლოს. მე დიდის ხალისით

ვისწავლიდი ყოველგვარს

სიცრუესა.

ლირი: თუ ტყუილს მოჰყვები, მათრახიც მოგხვდება.

ხუმარა: მე მიკვირს ერთის სისხლისა და ხორცისა როგორა ხართ შენა და შენი ქალები. ისინი მართლის თქმისათვისა მცემენ და შენ კი ტყუილისათვის; ზოგჯერ ჩუმიად ყოფნობისათვისაც კი მომხვდება ხოლმე.

რო იტყვიან: «გავიქცევი - ქარიანი მქვიან, დავდგები - ლაჯიანიო», აი ეს არის აი! მასხარად ყოფნა

სწორედ რომ საძაგლობაა, მაგრამ მაინც შენს ყოფაზედ არ გავცვლი. შენს ჭკვას გვერდები იმოდენად

ჩამოათალე ორივე მხრით, რომ შუაში აღარა დაინარჩუნე რა. აგერ გაიხედე, შენგან ჩამონათალი ნაფოტიც მოდის.

(შემოდის გონერია)

ლირი: ოჰ, ასულო ჩემო, რატომ აგრე წარბი შეგიკრავს? ამ უკანასკნელს დროს მგონი შენ როგორღაც ავ-გუნებაზედა ხარ.

ხუმარა: ეჰე, დაგადგა სუსხი თუ არა?.. დრო იყო, ჩემო ძამიავე, როცა შენ ყურსაც არ იბერტყავდი, ავ-

გუნებად ბრძანდება ეს ქალბატონი, თუ კარგ-გუნებადა. მაშინ შენ კაცად-კაცი იყავ და ახლა კი არც გუდაფუშუტა ხარ. ახლა შენ მეც კი გჯობივარ, მე მასხარა მაინც ვარ და შენ ეგეც არა ხარ. - ახლა კი დროა

ხმა გავიკმინდო. (გონერილას) თუმცა შენ არაფერს მეუბნები, მაგრამ სახეზედ კი გატყობ, რომ ჩემი

დაჩუმება ძალიან გულით გინდა. დავჩუმდები, ბატონო, დავჩუმდები; აი მმ...მმ... ვინც სხვას მისცა

თავისი საზრდო, ქონება, ყველას ჩხირად თვალში გაეწონება!

(უჩვენებს ლირზედ)

აი, ბატონებო, თუ გინდათ, ცარიელი ცერცვის ჩენჩო ეს არის, აი!

გონერია: არამცთუ ეს თავგასული სულელი ღლაპი,

არამედ თქვენი გარყვნილი და ურცხვი ამაღაც

თავ-საცილობენ, ქიშპობენ და ჭირვეულობენ,

აურზაურად ყოველს ჩვენგანს ეკიდებიან.

მათს ურცხვად ქცევას, შფოთს და ჩხუბსა ჩვენ ვეღარ ვუძლებთ.

მე ვგონებდი, რომ როცა ამას თქვენ შეიტყობდით,

გაუწყრებოდით და მოსპობდით ამით ყოველსა,

მაგრამ თქვენ თვითონ თქვენის სიტყვით და თქვენის ქცევით

ცხადად გვამცნებთ, რომ ხელს აფარებთ მათს საძაგლობას

და მით აქეზებთ თავ-აღებულთ თქვენთა მხლებელთა.

თუ ყოფაქცევა ესე მათი კვლავ განგრძელდება

და რისხვა თქვენი ძირიანად მას არ აღმოჰკვეთს,

მაშინ ჩვენ ვიხმართ ჩვენსა ღონეს აწ დაძინებულს.

ეს სათაკილო ქცევა მათი თქვენც შეურაცხყოფთ

ამ ჩვენს კეთილად განწყობილსა სახელმწიფოში;

და ამით უფრო საჭიროა მივიღოთ ზომა

ასე სასტიკი, რომ შემდეგში ეგ აღარ იყოს.

ხუმარა: ვერ გეჭაშნიკა, განა, ნათლია ჩემო?

ჩიტსა, გუგულის მზრდელსაო,

გუგული თავს მოკვნიტსაო.

სანთელი რომ გარეთ გაიტანე, არ იცოდი, რომ ბნელაში დავრჩებოდით.

ლირი: ნუთუ შენ ჩემი შვილი ხარ?

გონერილა: კარგი, კმარა, ბატონო! სასურველია, რომ კვლავ იმ მაღალს მსჯელობაზედ დავდგეთ, რომელიც თქვენ ეგრე უხვად მონიჭებული გქონდათ და თავი დაანებოთ იმისთანა უცნაურს ქცევას, რომელიც თქვენ აღარ შეგფერით, რადგან თქვენ ის აღარა ხართ, რაც უწინ იყავით.

ხუმარა: მიგიხვდა ვირი თუ არა: მუხას ვაშლი არ ასხიაო? - ყოჩაღ, გოგრაგ! მაგისტვის მიყვარხარ, აი!

ლირი: ნუთუ აქ მე აღარავინა მცნობს?... არა, მე ლირი არა ვარ? ლირი ასე არ დადის? ასე არ ლაპარაკობს? რას აუბმია იმისათვის თვალეები? გონება გაფრთხობია, თუ ცნობა მიხდია? სძინავს, თუ ღვიძავს? არა, აქ სხვა რამ უნდა იყოს. ერთი მითხარით, მე ვინა ვარ? ლირის აჩრდილი?! მე ვხედავ, რომ ყოველივე ჩემთან არის: ძლიერება, ჭკვა, გონება, მაგრამ იმას კი ვერა ვხედავ, რომ მე ქალიშვილები მყავს.

ხუმარა: შენ ვერც იმას ხედავ, მშობილო, რომ იმათ მშობელი მამა ყურმოჭრილ ყმათ გაიხადეს.

ლირი: თქვენი სახელი, მშვენიერო მანდილოსანო?

გონერილა: კმარა, ბატონო, თავ-სიცილი თქვენი ამგვარი

ჩამოჰგავს თქვენსა ახირებულს გარეწრობასა,

დროა, ბატონო, ჩემი სიტყვა სწორედ ასწონოთ

და ვით თქვენს ხანსა შეჰფეროდეს, ისე მოიქცეთ.

თქვენდა მხლებელად დაგიგდიათ ასი რაინდი,

რომელთ ურცხვობამ, მეძაობამ, უწესობამ

პალატნი ჩვენნი შებილწა და გააბინძურა

და გარყვნილობის ქარვასლათა გარდააქცია.

მათის მრუშობით, ბინძურობით სასახლე ჩვენი

უფრო ემსგავსის ყავახანას და საროსკიპოს,

ვიდრე კეთილად განწყობილსა სამეფო პალატს.

რომ თვით არ შერცხვეთ, მათ სასტიკად მოჰყრობა უნდა.

თუმცა უთქვენოდ მეც შემემლო, მაგრამ თქვენვე გთხოვთ,

რომ ცოტაოდნად შეამციროთ ამაღა თქვენი

და იახლოთ თან იმათგანი მართო ისეთნი,

რომელნიც თქვენთან წლოვანებით სწორნი არიან

და რომელთც ძალუძს თქვენი ცნობაც და თვის თავისაც.

ლირი: ჰოი, წყვდიადო ჯოჯოხეთო და ტარტაროზნო!..

ჩქარა ცხენები!.. მიხმეთ აქა მხლებელნი ჩემნი!..

ჩემის აქ ყოფნით არ შეგზარავ, შე ავო სულო!

მე მოგშორდები! ერთი ქალი კვლავ დამრჩენია.

გონერილა: თქვენ ჩემთა მხლებელთ მილახავთ მე, და თქვენი ხროვა უკეთესთ ჩემთა მსახურთ თვისდა მონათ იხდიან.

(შემოდის ალბანი)

ლირი: ვაი მას ვინცა გვიან შევა სინანულშია! (ალბანს)

ოჰ, თქვენც მობრძანდით!.. თანაუგრძნობთ ამ თქვენს მეუღლეს?

მითხარით რაღა! - მომიმზადეთ სწრაფად ცხენები! -

უმაღურებავ, შე გულქვაო შავო სატანავ!

როს შვილის გულში ჩაისახვი, შენ შეიქმნები

გველემპისა სახეზედაც უფრო საზიზღარ!

ალბანი: რამ ადგამფოთათ, ხელმწიფეო, გთხოვთ, რომ მიბრძანოთ.

ლირი (გონერილას): სტყუი, მიჰქარავ, სულმდაბალო,

სისხლმსმელო სვავო!

მე მახლავან სულ დარჩეულნი დარბაისელნი.
 მათ კარგად ესმით თვისი ვალი, პატიოსნება,
 არ შეირცხვენენ კეთილშობილს სახელსა თვისსა.
 მცირედი იგი შეცოდება კორდელიასი
 ვით მეჩვენა მე ესდენ დიდად, ესდენ საზაროდ!
 ვით დაარღვია მან სიცოცხლის ჩემისა წყობა!
 ვით ამოაფრთხო თვის ბუდიდან მიდრეკილება
 მამაშვილური, ბუნებრივი ჩემი მისდამი!
 ვით ამოსწოვა სიყვარული ჩემის გულიდან
 და მის მაგიერ ჩამაწვეთა ზაფრა-ნაღველა!
 (თავში ხელს ირტყამს)

ვაი ლირ! ლირ! ლირ! ურაკუნე ახლა იმ კარსა,
 რომლიდანაც შენ გამოდევნე გონება შენი
 და უჭკუობა შიგ შეუშვი! - წავიდეთ ჩემნო!
 ალბანი: მე უბრალო ვარ და არ ვუწყი, ვინ გაწყინათ თქვენ.

ლირი: ეგ შესაძლოა! - მამ მისმინე, ჰოი ბუნებავ,
 შენ, კეთილ მყოფო ჩემო ღმერთავ, გამიგონე მე!
 თუ ამ აფთარსა განუჩინე შენ შვილოსნობა,
 გააუქმე ეგ განაჩენი და უარჰყავი.
 გაუწყალე და გაუცოფე მუცელში თესლი,
 დასწვი, დასდაგე, დაუხრაკე საშოთა ძარღვნი,
 რომ თავის დღეში ბიწიერის მის სხეულისგან
 არ იშვას ბავშვი მის ნუგეშად, სასიხარულოდ!
 მხოლოდ თუ მისთვის შვილის ყოლა ბედს განუგია,
 მიეცეს შვილი ბალღამით და შხამით შეთხზნილი.
 დაუშაშროს მან თავის დედას გულმკერდი, სახე,
 ატიროს ისე, რომ ცხარე ცრემლთ მწვავმა დენამა
 ჩაუთხაროს და ჩაულრუტნოს სერ-სერად დაწვნი!
 მშობლიურს მისსა ყოველს ალერსს, ყოველს ამაგსა
 ის თავილობდეს, ზიზღობდეს და შეურაცხჰყოფდეს!
 დეე, ჰსცნოს მაგან შვილებისა უმადურება,
 რაოდენადაც გველის კბილზედ უფრო ბასრია!
 შორს, შორს აქედგან! ფეხი ჩვენი აქ აღარ იყოს!
 (გადის)

ალბანი: ჰოი, მაღალნო ღმერთნო ჩემნო, რას ნიშნავს ესა?
 გონერილა: რაზედა სწუხხარ? თავს რად იტკენ ტყუილ-უბრალოდ?
 თავი ანებე, იშმაგოს მან ვიდრე მოსწყინდეს.
 (ლირი დაბრუნდება)

ლირი: როგორ! შუაზედ გაუყვიათ ჩემთ მხლებელთ რიცხვი!
 ორმოცდაათი კაცი ჩემი დაუთხოვნიათ!
 ალბანი: რა ამბავია? გთხოვთ მიბრძანოთ, ჩემო ბატონო.
 ლირი: რაც ამბავია გეტყვი მე შენ. სიკვდილ-სიცოცხლე! -
 ოჰ, შე არწივო! მრცხვენის, მრცხვენის, რომ შენ შესძელი
 ძალ-გულის ჩემის ესდენ რყევა, დამაბუნება,
 რომ თვალთა ჩემთა წამოღვარნეს შენს წინა ცრემლნი,
 თითქოს ღირს იყო, შე უღირსო, ჩემის ცრემლისა!
 შეგმუსროს მეხმა, შეგვას, შეგნთქას ნისლმა, ბურუსმა!
 მამისა წყევლამ დაგშალოს შენ და ყველა ძარღვნი
 უკურნალისა იართა დაგიწყლულოს შენ!
 თქვენ, ჩემნო თვალნო უძლურნო და მიბერებულნო!
 ნულარა სტირით, თორემ ხელით ჩემით აღმოგთხრით,

გაგსრესთ და თქვენგან ნაწურის წყლით მიწას მოვალხოზ.

ასეა საქმე!.. ესეც ვნახე!.. მაშ ეგრე იყოს!..

მე ერთი შვილი კიდევა მყავს! ის კეთილია,

მამებელი, მოთავაზე, მოსიყვარულე.

მან რომ შეიტყოს უღმობელი ეს შენი ქცევა,

მაგ ცოფით სავსეს მგლურსა დინგსა ბრჭყალით დაგიხოკს.

მე დავიბრუნებ ისეც იმა ჩემს მეუფებას,

რომელ გგონია საბოლოოდ ჩემგან თმობილი.

მე შენ გაჩვენებ, დაგიმტკიცებ ამ ჩემს მუქარას.

(გადიან ლირი, კენტი და ამაღა)

გონერია: აი, ხომ შენის თვალთ ნახე, რასაცა ჰსჩადის?

ალბანი: თუმცა შენდამი, გონერიავ, დიდს სიყვარულს ვგრძნობ,

მაგრამ არ ძალმიძს ამ საქმეში მე შენ მოგკერძო.

გონერია: გთხოვთ დაგვეხსნათ და დაგვაცალოთ. - ეი, ოსვალდო!

(ხუმარას)

შე მასხარავ და ვირ-ემმაკავ, გაჰყევ შენს ბატონს!

ხუმარა: ბიძია, აი, ბიძია ლირო! შენს ხუმარასაც აღარ უცდი? რაო, თან აღარა მიგყევარ?

ვინც ცბიერსა მელასა,

შვილს ამის მსგავსს ყველასა

ერთად შეჰკრავს, შებოჭავს

და გაუგლის კარგად თავს,

ჩემს ჩაჩს დავხურავ თავზედ,

და მე წავალ ჩემს გზაზედ.

(გადის)

გონერია: ასი რაინდი!.. ლაშქარია, ხუმრობა არის!..

მას თვისი საქმე ურიგოდ არ დაუჭერია.

კარგს არ ვიზამდით ასის კაცის ნება მიგვეცა,

რომ როცა თავში ფიქრი რამე მოუვიდოდა

ან შეგვასმენდა ვინმე ბეზლით, ცილის წამებით,

ან ყურში რასმეს ჩვენზედ ავსა წასჩურჩულებდა,

ან თვით მოსვლოდა უმიზეზო ჟინი და ბრაზი,

ეჭირვეულნა და მუქარით თავი წაეღო.

ასის კაცისა იარაღით გაზვიადებულს

სიცოცხლე ჩვენი სრულად ხელში ეჭირებოდა!..

ოსვალდ, არ გესმის?

ალბანი: მეტისმეტი შიშია ეგე.

გონერია: მეტს დანდობაზედ ფრთხილი შიში უმჯობესია.

ჯერ უნდა კაცმა განსაცდელი უკუ-ირიდოს

და მერე მხოლოდ განუტევოს გულიდგან შიში.

რა ზნისაც არის კარგად ვიცნობ მე მამაჩემსა...

რაც ჩაიძინა ყველაფერი ჩემს დას მივწერე

და ვაცნობე მე ყველა იგი, რაც თავს არ მოდის.

იმასაც ვნახავთ მას ჩემი და ვით მოექცევა,

ვით შეუნახავს ასსა რაინდს? - ოსვალდ, არ გესმის?

(შემოდის ოსვალდი)

წიგნი მზად არის ჩემს დასთანა?

ოსვალდი: დიაღ, ბატონო.

გონერია: იახელ ვინმე თან და ახლავ გზას შეუდექი.

უამბე ჩემს დას ყველა იგი, რის შიშიცა მაქვს

და შენც შენი რამ საბუთები ზედ დაუმატე.

მარჯვედ იარე, რომ მარჯვედვე უკან დაბრუნდე.

(ოსვალდი გადის)

დამიჯერე მე, ჩემო ქმარო, ეგრე არ ვარგა:
 თუმცა ეგ შენი ლმობიერი გულკეთილობა
 და უბოროტო საქციელი არ დაიდრახვის,
 მაგრამ მაინც კი, მომიტევე, მე უნდა გითხრა,
 რომ შენ გაკლია ცოტაოდნად შორს-მხედველობა.
 მაგ ნაკლისათვის შენ უფრორე საკიცხავი ხარ,
 ვიდრე საქები შენის მავნე გულჩვილობისთვის.
 ალბანი: რამოდენადაც შენ შორს ხედავ, მე ეგ არ ვიცი.
 ეს კია: ხშირად ბევრის ნდომით ცოტასაც ვკარგავთ.
 გონერილა: მაშ შენის სიტყვით...
 ალბანი: კარგი, კმარა, ბოლოსაც ვნახავთ.

(გადიან)

სანახავი V

ალბანის სახლის ეზო

(შემოდინან ლირი, კენტი და ხუმარა)

ლირი: შენ წინ წადი და ეს წერილები გლოსტერს ჩააბარე. ნურაფერს ნუ გაუხსენებ ჩემს ქალს, რაც იცი.
 თუ წერილის წაკითხვის შემდეგ შენ გკითხოს რამე, მხოლოდ მაშინ კი მიეცი პასუხი. ძალიან აუჩქარე,
 თორემ მე წინ მიგისწრობ.

კენტი: ვიდრე ამ წერილებს არ ჩავაბარებ, თვალსაც არ მოვხუჭავ, ხელმწიფეო ჩემო.

ხუმარა: კაცის ტვინი რომ ფეხის ქუსლებში იყოს, ნეტა ვიცოდე არ გაილახებოდა?

ლირი: მა რა მოუვიდოდა, ჩემო კარგო?

ხუმარა: მაშ მომილოცავს, შენი ტვინი გაცვეთილს ქალამანში აღარ მოექცევა.

ლირი: ჰა, ჰა, ჰა!

ხუმარა: შენ ეგრე იცინე და მე ეს უღვაში მომპარსე, თუ შენი მეორე ქალი პირველისავით კარგად არ
 მოგექცევს. თუმცა ის ამას ისე ჰგავს, როგორც მაჟალო - ვაშლსა, მაგრამ მაინც სათქმელი უნდა ითქვას.

ლირი: რა სათქმელი უნდა ითქვას, შე გაქნილო?

ხუმარა: ისა, რომ ორივე ერთნაირი მაჟალოები არიან... ერთი ეს მითხარ, ბიძია, ცხვირი შუა პირისახეზედ
 რად არის?

ლირი: არ ვიცი.

ხუმარა: მათ, რომ ერთი თვალი აქეთ უჯდეს და მეორე იქით: რასაც კაცი სუნით ვერ აიღებს, ის თვალით
 დაინახოს.

ლირი: მე დავჩაგრე იგი და შეურაცხვეყავ...

ხუმარა: არ იცი, სადაფი სადაფს როგორ იკეთებს?

ლირი: არ ვიცი.

ხუმარა: არც მე ვიცი. ეს კი ვიცი, რისათვისაც იკეთებს.

ლირი: რისთვის?

ხუმარა: მისთვის, რომ თავი შიგ შეაფაროს და არა იმისთვის, რომ ის თავის ქალებს მიუბოძოს და თვითონ
 კი თავ-შეუფარებელი დარჩეს.

ლირი: ბუნებას ჩემსას მე თვითონ ვგმობ და დავივიწყებ!.. მერე ვინა? .. ასეთი კეთილი მამა!.. მზად არიან
 ცხენები?

ხუმარა: შენი ვირები წავიდნენ ცხენების მოსაყვანად. - ერთი ეს მითხარ, ცაზედ როცა შვიდი ვარსკვლავია,
 შვიდი რად არის?

ლირი: იმიტომ, რომ რვა არ არის.

ხუმარა: ეგ კარგი მოგივიდა. შენ კარგ მასხარად გამოდგებოდი.

ლირი: ძალით უნდა უკან დაბრუნება, ძალით!.. ჰოი, შე საზარო უმადურება!..

ხუმარა: ბიძია, იცი, რას გეტყვი? შენ რომ ჩემი მასხარა ყოფილიყავ, ერთ ლაზათიანად მიგტყებდი, რომ ეგრე უდრო-უდროოდ დაჰბერდი.

ლირი: როგორ თუ უდრო-უდროოდ.

ხუმარა: ისე, რომ ჯერ ჭკუა უნდა გესწავლა და მერე დაბერებულყავ.

ლირი: მაღლო ზეცისავ, მომეც, მომეც მე მოთმინება!

ტვინს ნუ შემირყევ, დამიფარე ჭკვიდამ შეშლისგან!

ჭკვისა დაკარგვა მამრწუნებს მე.

(შემოდის რაინდი)

რაო? ცხენები მზად არიან თუ?

რაინდი: მზად გახლავან, ჩემო ხელმწიფევ.

ლირი: წამო, შვილო, წავიდეთ.

(გადიან)

მოქმედება მეორე

სანახავი I

გრავის გლოსტერის ციხე-დარბაზის ეზო

(ედმუნდი და კურანი შემოდინ და ერთმანეთს შეხვდებიან)

ედმუნდი: კურანს გაუმარჯოს.

კურანი: ღმერთმა გაგიმარჯოს, ბატონო. - ეს ეს არის ახლა მამა თქვენს ვახლდი და მოვახსენე, რომ მთავარი კორნვალი და მეუღლე მისი რეგანა ამადამ აქ მობრძანდებიან.

ედმუნდი: ნეტა მიზეზი რა უნდა იყოს?

კურანი: არ ვიცი, თქვენმა მზემ. - თქვენ, რასაკვირველია, ეს უკანასკნელი ამბავი გაგონილი გექნებათ. მე იმ ამბავზედ მოგახსენებთ, რომელზედაც ჯერ მხოლოდ ხმადაბლა ლაპარაკობენ. მართლაც ეს ისეთი ამბავია, რომ ჯერ მარტო ყურში თუ ითქმის.

ედმუნდი: მე არა გამიგონია რა. მიამბე თუ გიყვარდე.

კურანი: მაშ იმისთანა რამ არა გაგიგონიათ რა, რომ ვითომც კორნვალი და ალბანი ერთმანეთში ომს აპირობენ?

ედმუნდი: ერთი სიტყვაც არ გამიგონია.

კურანი: მაშ მალე გაიგებთ. მშვიდობით ბრძანდებოდეთ.

(გადის)

ედმუნდი: კორნვალი მოვა აქ ამადამ... ეს კარგი არის!

ჩემს საქმეს თითქმის თავისთავად ხელი ეწყობა...

მამაჩემმაცა ბრძანა ჩემის ძმისა დაჭერა...

სხვა რაღა მინდა?.. მარტო ის, რომ მეც ხელი გავძრა

და არ დავყოვნდე, როცა ბედი ამრიგად მშველის.

ყური მომიგდე, ედგარ!.. ერთი აქ ძირს ჩამოდი!..

გამიგონე და!.. ჩამო-მეთქი, სათქმელი რამ მაქვს.

(შემოვა ედგარი)

წადი აქედგან, მამა ჩვენი ყველგან დაგეძებს;

კიდევ უამბეს, სადაც იყავ შენ დამალული...

ვიდრე ღამეა მე შენ გირჩევ, რომ გაიპარო.

ერთი დაფიქრდი, - კორნვალზედა წინააღმდეგი,

ან ძვირი რამე ხომ არსად არ წამოგცდენია?

ის და რეგანა ამადამ აქ მოისწრაფიან...

ანუ იქნება სადმე ვისმეს შენ გაუმჟღავნე,
 რომ ის ალბანის წინააღმდეგ ომსა აპირობს?!
 ედგარი: გეფიცები, რომ არსად სიტყვაც არ წამცდენია.
 ედმუნდი: აგერა მამაც!.. რომ შენს მომხრეთ მე არ ვეგონო,
 მე შენზედ განგებ, - არ გეწყინოს, - ხმაღს ამოვიწვდენ
 და შენც ხმაღდახმაღ დამიდეგი თითქოს მიღერებ.
 ვითომ მექცევი, უკუ წადეგ. (ხმამაღლა) დამნებდი ძმო!..
 მამას იახელ... მომინათეთ! ჩქარა სანთელი!.. (ხმადაბლა)
 გამექცა ედგარ! (ხმამაღლა) მომინათეთ! (ხმადაბლა)
 გასწი, მშვიდობით!..
 (ედგარი გადის)
 ცოტა რამ სისხლი რომ მდიოდეს, დამიჯერებენ,
 რომ თავდადებით და მედგრადა მე მიბრძოლია.
 (ხელს იკაწრავს)
 ბევრჯერ მინახავს ლოთი ბიჭი, რომ უფრო მეტად
 ცუდ-უბრალოზედ სალაღობოდ ხელი ეკაწროს. (ხმამაღლა)
 მამავ, მიშველე! დადეგ! დადეგ! არავინ მშველის?
 (შემოდინან გლოსტერი და მოსამსახურეები, რომელთაც ხელში მამხალეები უჭირავთ)
 გლოსტერი: რა იქმნა, ედმუნდ, ის ფლიდი და ის ავაზაკი?
 ედმუნდი: ახლა აქ იყო ამ ბნელაში ხმაღამოწვდილი
 და მთვარეს რაღაც ჯადოქრობით იგი იწვევდა
 შესაწვენელად და მეოხედ.
 გლოსტერი: ახლა რა იქმნა?
 ედმუნდი: აი ბატონო, სისხლიცა მდის...
 გლოსტერი: რა იქმნა-მეთქი ის ავაზაკი?
 ედმუნდი: აი აქეთ გაიქცა იგი. როცა ვერასგზით...
 გლოსტერი: დამიჭირეთ ის დაწყევლილი!..
 გზა შეუკარით! - (ერთი მსახური გადის) რა ვერასგზით, -
 რა უნდა გეთქვა?
 ედმუნდი: როს თქვენს სიკვდილზედ ვერასგზით ვერ დამიყოლია,
 მე ვუპასუხე, რომე ღმერთნი სისხლის მზღვეველნი
 მთელს თვისს რისხვასა მიაქცევენ მამისა მკვლელსა;
 რომ ღვთიურია მამა შვილთა შორის კავშირი...
 და რა ბოლოს ჰსცნო, რომ მე მედგრად წინააღვუდეგ
 მისსა განზრახვას ბუნებისა შემარყეველსა, -
 იგი გააფთრდა და იშიშვლა მყის ხმალი თვისი,
 შემომიტივა გაცოფებით უიარაღოს
 და ხელში დამჭრა. მაგრამ როცა მე იმან მნახა
 მისისა ქცევით საშინელის რისხვით ანთებულ
 და გამზადებულ სიმართლისთვის თავდასადებად, -
 ანუ იქმნება შეუშინდა ჩემს ხმაურობას, -
 მაშინვე გაფრთხა და გაიქცა.
 გლოსტერი: დეე გაიქცეს!
 ჩვენს ადგილებში იგი ვერსად დაგვემალება...
 და თუ მას სადმე მოასწრობენ, მაშინ გათავდა!..
 აქ მობრძანდება ამაღამა ჩვენი მთავარი, -
 იგი მე მწყალობს, ყოველს ფერში მე ნებას დამრთავს...
 მე მის სახელით საქვეყნოდა გამოვაცხადებ,
 რომ ვინც იმ მამის მგმობელს პირუტყვს სადმე გვიპოვის
 და ხელში მოგვცემს დასასჯელად, - დავაჯილდოებთ
 და ვინც დამალავს, - მას სიცოცხლე თვით მოესპობა.

ედმუნდი: მე ჩემი ვქმენი და ვეცადე, რომ უარეყო და დაეშალა საშინელი თვისი განზრახვა, მაგრამ არ იქმნა!.. იგი მტკიცედ იდგა მასზედა. მაშინ მუქარით მე ვუთხარი, - გაგამხელ მეთქი. მან მიპასუხა: «შე ზოგანავ, შე ნაბიჭვარო!... ნუთუ გგონია გაიტანო შენ რამე ჩემგან მაგ ერთგულობით, სიმართლით და პატიოსნებით?! როცა მე და შენ პირისპირად დაგვაყენებენ, მე უარეყოფო ყოველს ფერსა, თუნდ რომ წერილი, - რომელიც მეო შენ მოგწერე, - წამომიყენო. მეო ყოველფერს შენ თვითონვე გადმოგაბრალე, ვიტყვიო, რომ შენ მიბირებდი, მითათბირებდი მამისა ჩემის განდგომისა და ლალატისთვის; თვით შენ გაგხდიო მამის მტრად და მამის მგმობელად. ნუთუო ეგრედ სულელია ესე ქვეყანა, რომ ყველა ესე შენს სიხარბეს არ მიაწეროს?! ვინ არ ირწმენსო, რომ თვით შენ მე გადმომემტერე მხოლოდ იმისთვის, რომ სიკვდილი ჩემი შენ გინდა, რათა ჩემს შემდეგ მემკვიდრობა უცილოდ დაგრჩეს?! ვინ არ ირწმენსო, რომ სიხარბეს, შურიანობას შენ უცდენიხარ, წაუღიხარ ამ შემთხვევაში?! გლოსტერი: გაჯიქებული და გულმრუდე ის ავაზაკი!.. თავის საკუთარს წერილსაცა განა უარჰყოფს?! - არა, არ არის იგი ჩემი სისხლი და ხორცი! (საყვირის ხმა მოისმის) სუ!.. საყვირის ხმა!.. მოზრმანდება ჩვენი მთავარიც!.. ნეტა რა უნდა იყოს იმის მოსვლის მიზეზი... ყოველგან გზებსა ხმელეთისას თუ ზღვის პირისას მე მას შევუკრავ, - სად წამივა იგი პირშავი... და თვით მთავარიც მე ამაში ხელს მომიმართავს. საცა მივსწვდები, იმის სახეს ყველგან გავგზავნი, რომ ყველამ, - ვისაც შეხვდეს იგი, - მაშინვე იცნოს. მერე შენც, ჩემო ნამდვილო და ერთგულო შვილო, მოგიხერხებ, რომ ჩემს სიმდიდრეს დაგაპატრონო. (შემოდინან კორნვალი, რეგანა და თანა-მხლებელნი) კორნვალი: ჩემო ერთგულო მეგობარო, რა დაგმართვიათ? შემოვდგი ფეხი თუ არ, მყისვე მე დამახვედრეს გასაოცარი რამ ამბავი. - რაო? რა მოხდა? რეგანა: თუ ეგ გამართლდა, ყოველგვარი ტანჯვა, სასჯელი ცოტა იქმნება იმ საზარელ მგმობელისათვის. საშინელი რამ ამბავია! - თქვენ ვითლა სუფევთ? გლოსტერი: ოჰ, დედოფალო, გული ჩემი დაბერებული განგმირულია და მკვდარია ამგვარის ამბით. რეგანა: ნუთუ ის, ვისაც ნათელი ჰსცხო მამამან ჩემმან, ვისაც უწოდა მან სახელი, - თქვენ გადაგიდგათ? ნუთუ ედგარი, თქვენი შვილი მას გაბედავდა, რომე სიკვდილი თქვენი იმას გულს განეზრახოს? გლოსტერი: ოჰ, დედოფალო, დედოფალო! მეც თვითონ მრცხვენის, მაგრამ არ ვიცი, სად გავექცე ამა სირცხვილსა!.. რეგანა: ხომ არ უვლია იმ ვერაგთა მხლებელთა თანა, რომელიც ახლავს მამაჩემსა ამაღლად თვისად?

გლოსტერი: რა მოგახსენოთ. - ოჰ, რა ცოდვა გარდამეკიდა!..

ედმუნდი: დიად, ბატონო, - იგი მათთან ხშირად ყოფილა.

რეგანა: მამ რაღად გიკვირსთ, რომ ბოროტი მას განუზრახავს?

ის მათგან არის უსათუოდ წაქეზებული

ამა მოხუცის მოსაკლავად, რათა მის შემდეგ

ხელი ჩაჰკიდონ მის ქონებას და სრულ გაჰფლანგონ. -

მე ამ საღამოს ჩემის დისგან წიგნი მივიღე,

მწერს მამის ჩემის ამაღლისას ისეთსა ქცევას,

ვერაგობას და ამბოხებას, რომ როცა მოვლენ,

აღარ დავხვდები მე ჩემს სახლში.

კორნვალი: არც მე დავხვდები,

მომხსენდა, ედმუნდი, რომ ვითომც შენ მამიშენისთვის

მამაშვილური სამსახური გაგიწევია.

ედმუნდი: რაც ვალად მედო, მე იგი ვქმენ, ბატონო ჩემო.

გლოსტერი: როცა ამან ჰსცნო მის ბოროტი განზრახულება.

და შესაპყრობლად მიიზიდა, - დაიჭრა კიდეც.

აი, თვით თქვენმა ბედნიერმა თვალმა იხილოს.

კორნვალი: მერე მდევარი გაუსიეთ?

გლოსტერი: დიად, ბატონო!

კორნვალი: ოღონდ შეიპყრან, - და ჩვენ ასეთს საქმეს დავმართებთ, რომ მის მზაკვრობამ აღარავინ არ შეაშინოს...

თქვენც თქვენი ჰქმენით, - რაიც გსურდეთ, - ჩემის სახელით,

და შენ კი, ედმუნდი, მამისადმი მორჩილებისთვის

და სიმტკიცისთვის, რაიც შენ დღეს გამოაჩინე,

თან გაიხლებთ ჩვენ. ჩვენთვის მეტად საჭირო არის

შენებრ მტკიცე და პატიოსნის გულის მექონი

და ამისთვისაც მიმყევხარ შენ.

ედმუნდი: ხელმწიფე ჩემო!

რაც შემემღება, მე თავს დავსდებ თქვენს სამსახურზედ.

გლოსტერი: მისდა მაგიერ მადლობასა მე მოგახსენებთ.

კორნვალი: მგონი ვერ მიხვდით, რა მიზეზით დღეს გეწვივენით...

რეგანა: ასე უდროოდ, ამ საშინელს ბნელა ღამეში.

მძიმე მიზეზმა გვაიძულა ჩვენ აქ მოსვლადა

და გაგვიხადა საჭიროდა ჩვენ რჩევა თქვენი.

მამაჩემი და ჩემი დაი - ორივე მწერენ,

რომ ერთმანეთში უთანხმოება ჩამოვარდნიათ -

და ვირჩივე მათ ვუპასუხო თქვენის სახლიდგან.

მათნი შიკრიკნიც აქ ელიან ჩვენგან პასუხსა.

დიდი ხნის ჩვენო მეგობარო, კეთილო გლოსტერი!

ცოტას ხანს გულით გადიყარეთ ეგ მწუხარება

და თქვენს საჭიროს რჩევას ჩვენთვის ნუ დაიშურებთ:

გვირჩივეთ რამე ამ სასწრაფო, მძიმე საქმეში.

გლოსტერი: მზადა ვარ თქვენის, დედოფალო, სამსახურისთვის

და სიხარულით მოვეგები თქვენს მობრძანებას.

(გადიან ყველანი)

სანახავი II

გლოსტერის ციხე-დარბაზის წინა
(შემოდინ კენტი და ოსვალდი სხვა და სხვა მხრით)

ოსვალდი: გამარჯვება, შე კაი კაცო! შენ აქაური ხარ?

კენტი: აქაური.

ოსვალდი: ერთი ეს ცხენები სად დავაყენო?

კენტი: წუმპეში.

ოსვალდი: სწორედ მითხარ, თუ გიყვარდე.

კენტი: მიყვარდე, რა საყვარელი შენა ხარ!

ოსვალდი: მაშ თუ აგრეა, თავშიმც ქვა გიხლია.

კენტი: მე გახლიდი თავში ქვას, სხვაგან რომ შემხვედროდი!...

ოსვალდი: კაცო, რას ჩამომეკიდე. მე შენ არც კი გიცნობ ვინა ხარ და!...

კენტი: მე კი გიცნობ შენ რა წითელი კოჭიცა ბრძანდები.

ოსვალდი: ვითომ ვინა გგონივარ?

კენტი: არამზადა, ნაცარქექია, ფეხთამლოკი, ნაბიჭვარი, დიდგულა, ფულურო, მათხოვარა, ორპირი, მერალი, მურტალი, ლაჩარი, გაქნილი, ძაღლის გავარდნილი, თავლაფდასხმული, მელაძუა, პრანჭია, ლაწირაკი, გლახა, ლატაკი, მაჭანკალი. - შეთითხნილი არამზადობისა, გლახა მათხოვარობისა, ლაწრობისა და წუწკობისაგან, - ძუკნა ძაღლის გავარდნილი! ნეტავი არ მინდა ამ სახელებში ერთს ასოზედ მაინც უარი ჰსთქვა, ამდენს მოგარტყამდი, რომ ჭყვივლით აქაურობა აგეკლო!

ოსვალდი: ვინა ხარ ეი!.. რა ოხერტიალი რამა ყოფილხარ. არ გიცნობ, არ გიცნობ და ეგრე კი იგინები.

კენტი: ვერ უყურებთ ამ ვირის თავს არამზადას!.. არ გიცნობ! მაშ ის ვინ იყო, რომ ამ ორის დღის წინად ხელმწიფის თვალწინ გაგშლართა და მიგბეგვა. - გაიმერ ხმალი, შე წუწკის შვილო! მართალია ღამეა, მაგრამ მთვარე კიდევ იმოდენად ანათებს, რომ ლუკმა-ლუკმად აგკუწო და ძვალი და რბილი ერთმანეთში დომხალსავით აგირიო. ამოიღე ხმალი, შე მურტალო ნაბიჭვარო! ამოიღე-მეთქი!

(თვითონ ხმაღს იღებს)

ოსვალდი: გადი დამეკარგე, მე შენი თავი არ მაქვს!..

კენტი: გაიმერ ხმალი მეთქი, შე ყურუმსალო! მე შენ გიჩვენებ ჩვენის ხელმწიფის წინააღმდეგ ბარათების ტარებას. როგორ გაბედე, რომ თოჯას მიჰკერძე და იმის გვირგვინოსანს მამას კი გადუდექი!.. ამოიღე ხმალი, შე ვირემშაკავ, თორემ სულ სუკებს ამოგათლი! ამოიღე, შე ნაცარქექიავ შენა!.. გამაგრდი მეთქი, შე მხდალო და ლაჩარო! -

ოსვალდი: ვაი მიშველეთ! მიშველეთ!.. მკლავენ!

კენტი: გამაგრდი შე წუწკო! დადეგ! დადეგ, შე არამზადავ!.. გამაგრდი-მეთქი, შე ყურმოჭრილო მონავ!

ოსვალდი: მიშველეთ! მკლავენ! მკლავენ!

(შემოდინ ედმუნდი, კორნვალი, რეგანა, გლოსტერი

და მოსამსახურეები)

ედმუნდი: რა არის? რა ამზავია? გაშორდით ერთმანეთსა!

კენტი: არც შენ გაგექცევი, თავმომწონე ვაჟბატონო! თუ გული გერჩის, მობრძანდი, - შენც გარგუნებ შენს კერძსა.

გლოსტერი: ხმაღსაცა ხმარობენ!.. რა ამზავია?

კორნვალი: შეჩერდით, თუ რომ სიცოცხლე არ მოგძულეხათ...

ვინც გასძრავს ხელსა, ის მოკვდება. - რაზედა სჩხუბობთ?

რეგანა: ეგენი ჩემი დისა და ხელმწიფის შიკრიკნი არიან.

ოსვალდი: მე აი, ხელმწიფეო ჩემო, ძლივსლა ვიბრუნებ სულსა და!..

კენტი: მაშ რა მოგივიდოდა? შენ იმდენი ძალ-გულოვრობა გქონია, რომ ყელშიაც მოგებჯინა. აი შე თავლაფიანო ლაჩარო! თვითონ ბუნებასაც კი ეზიზღები... შენ თერძის შეკერილი ხარ.

კორნვალი: რას სულელობს!.. თერძისაგან კაცის შეკერვა გაგონილა!

კენტი: ეგ კი სწორედ თერძისაგან არის შეკერილი, თორემ ხარატი და მხატვარი ამისთანა მახინჯს ვერ შეჰქმნიდნენ, თუნდ რომ ორი საათიც ესაქმათ.

კორნვალი: იტყვიოთ თუ არა, რაზედ წაეკიდენით ერთმანეთსა?

ოსვალდი: ეს ბებერი ავაზაკი, რომლის სიცოცხლეც მაგის ჭადარა წვერს ვაპატივე...

კენტი: აი შე ანბანის უხმარო ასოვ! შე ხორცმეტა შენა! - ნებიტა თქვენიტა, ბატონო ჩემო, მე ამ უზრდელს წუწკსა როდინში დავენაყვ, ტალახსავით ავზელ და იმით ფეხის ადგილის კედლებს გავლესავ. - ჩემი სიცოცხლე ჩემს ჭადარა წვერს აპატივა!.. აი შე ხე-კაკუნა კოდალაგ!..

კორნვალი: ხმა დაიკვინდე, შე უმსგავსოვ!... რად არა იცი, ვისთან როგორი ქცევა უნდა.

კენტი: ვიცი, ბატონო! მაგრამ აქვს თვისი ნებისყოფა გულისწყრომასაც.

კორნვალი: რამ გაგაწყრომა?

კენტი: მან, რომ ამგვარს წუწკსა მონასა

ხმალი ჰკიდია, კაცობა კი არ გააჩნია.

ამგვარნი კაცნი გაქნილნი და ღრეჭით მღიმარნი

ხშირად, ვით თავგნი, შუა სჭრიან იმ წმინდა კავშირს,

რომელიც ისე შეკვანძილ და შებოჭვილია,

რომ შეუძლებელ არის მისი გახსნა, დარღვევა.

ეგენი თვისის მლიქვნელობით და პირფერობით

თვის მბრძანებელის წყენას, შფოთვას აძლიერებენ,

ცეცხლზედ ზეთს ასხმენ და ცივს გულზედ თოვლსა აყრიან;

ჰოსაც ამბობენ და არასაც ერთს და იმავ დროს,

ამყოლს ასდევენ და ჩამომყოლს ჩამოჰყვებიან,

რადგანც ძაღლსავით უკან დევნა იციან მხოლოდ. -

მეხიმც დაგეცა მაგ ბრიყვს თავზედ!.. რას იღრიჭები?

ისე ჰკრეჭ კბლებს თითქო ჰკვიდამ შეშლილს მხედავდე.

ნეტა არ მინდა ტრიალს მინდორს სადმე შემყროდი...

მე შენ ბატავით ხალხათი წინ გამოგიგდებდი

და სულ ყივილით მიგარბენდი შენს საბუდრამდინ. -

კორნვალი: რაეზსა ბოდავ, ბერო-კაცო? რამ გაგაგიჟა?

გლოსტერი: რამ წაგკიდათ თქვენ ერთმანეთსა? იტყვიტ თუ არა?

კენტი: არც ერთსა მტერსა თვისი მტერი ისე არა სძულს,

როგორც რომ მე მძულს ამისთანა გაქნილი კაცი.

კორნვალი: რის გამო ჰსწამობ გაქნილობას? რა დაგიშავა?

კენტი: მე მაგის სახე, ერთის სიტყვით, თვალში არ მომდის.

კორნვალი: იქნება ჩვენი სახენიცა თვალში არ მოგდის?!

ვსთქვათ ჩემი სახე, ან ამისი, ანუ იმისი...

კენტი: ბატონო ჩემო! მართლის თქმასა დაჩვეული ვარ:

ამ სახეებზედ, რომელთაც მე ახლა აქ ვხედავ,

ჩემს სიცოცხლეში უკეთესი ბევრი მინახავს.

კორნვალი: ეს კაცი სწორედ ჰგავს ზოგიერთს ვირ-ემშაკასა,

რომელიც, თუკი აქე სადმე პირში თქმისათვის,

თავს მოიბრიყვებს, კადნიერად მოჰყვება როტვას

და მთელს გაუთლელს თვის ბუნებას წინ გადმოგიშლის.

მაგას რო ჰკითხოთ, პირფერობას როდი იკადრებს,

ეგ პატიოსნის აზრისაა, სწორედ-მთქმელია!..

თავს ნებას მისცემს ყველას პირში მართალი უთხრას.

თუ გაუვიდა, - ხომ რა კარგი, და თუკი არა, -

მარტივის გულის უმეცრებად ჩამოერთმევა.

მე კარგად ვიცნობ ამგვარს ცბიერს და გაქნილს ხალხსა!..

ყველა მათგანი მართლის მთქმელი სახესა ქვეშე

ჰფარავს უფრო მეტს ავ-განზრახვას და მზაკვარებას,

ვიდრე ქვემძრომი ოცი მონა დაბლად თავ-მხრელი,

რომელნიც ყველას ხელთ ულოკვენ, ფეხთ ეშლებიან,

გულში კი მალვენ ათასნაირს გესლიანს წადილს.

კენტი: სრულის სიმართლით, პირუთვნელის ჭეშმარიტებით,
ნებითა თქვენის დიადობის სხივოსნობისა,
რომლისაც შუქთა შარავანდი მიემსგავსების
ფეხისა თავზედ ბრწყინავთ სხივთა ელვარებასა...

კორნვალი: მაგითი მერე რა გინდა ჰსთქვა?

კენტი: მე მინდა გადავეჩვიო ჩემს ჩვეულებრივს ლაპარაკსა, რომელიც თქვენ ეგრე ძლიერ არ მოგეწონათ.
ბატონო ჩემო, მე პირმოთნე კაცი არ გახლავართ. ვისაც პირში თქმით თქვენი მოხიბლვა სდომებია, ის
სწორედ პირში მთქმელი გაქნილი კაცი ყოფილა. მე კი მაგ ხელობას ვერ ვიკისრებ, თუნდ ამის გამო
თქვენი წყრომა და რისხვა ზედ დამერთოს.

კორნვალი: რა დაუშავე შენ ამ კაცსა?

ოსვალდი: მე? არაფერი.

ამ ახლა ხანსა ხელმწიფემა, მაგის ბატონმა

ტყუილ-უბრალოდ მოინდომა ჩემი გალახვა.

ეგეც იქ გახლდათ, - და მის გულის საამებელად

ფეხი წამომდო უკანიდგან და წამაქცივა.

მეფის წინ ხელის გამოღება რომ ვერ გავბედე,

უფრო წაქეზდა, მომყო ხელი, დამიწყო ცემა

და მეფის ქება მარტო იმით დაიმსახურა,

რომ მეფის ხათრით ხელ-შეკრულსა მაგან მაჯობა.

აქაც ეგონა ხელუხლებლად გადამრჩებოდა

და რაკი მნახა, გავაჟკაცდა, იშიშვლა ხმალი.

კენტი: მაგ უსირცხვილო ლაჩარს თქვენ რომ ყური ათხოვოთ,
თვით აიაქსეც ამასთანა ფეხის მტვერია.

კორნვალი: მოიტათ ხუნდი!.. მე გიჩვენებ შენს თამაშასა!..

ჰკვას გასწავლი შენ, გაცვეთილს და ქოფაკს ტრაბახას!..

კენტი: ჩემი სწავლება გვიანდაა, ბატონო ჩემო!

ამ ჩემს ჭაღარას ახლა სწავლა აღარ შეჰფერის.

ხუნდი მეტია... გთხოვთ შეჰსცვალოთ ბრძანება თქვენი...

მე დღეს ვახლავარ ჩემს ხელმწიფეს და მის საქმეზედ

მისგან შიკრიკად თქვენს წინაშე წარმოგზავნილვარ.

და თუ მის შიკრიკს არ დაინდობთ და ხუნდს შეუყრით,

თქვენ დაამტკიცებთ, რომ თქვენ ჩემის მაღალის მეფის

არ გაქვსთ არც რიდი, არცა კრძალვა, არცა თავაზი, -

თქვენ შეურაცხჰყოფთ მას მაგგვარის კადნიერებით.

კორნვალი: ხუნდები მეთქი...! ვფიცავ თავს და პატიოსნებას,

რომ შუადღემდინ ხუნდ-მეყრილი მე მეყოლები...

რეგანა: შუადღემდინო?! საღამომდინ!.. გათენებამდინ!..

კენტი: რაო, რას სჩადით, დედოფალო? როგორ კადრულობთ!

ძალდიც რომ ვიყო მამის თქვენის უკანასკნელი,

არ იყო რიგი, რომ ამგვარად მე მომპყრობოდით.

რეგანა: არამცთუ ძალდი, შენ ძალღუედაც უარესი ხარ

და ამის გამო როგორცა მსურს, ისე გეპყრობი.

კორნვალი: სწორედ ეს კაცი იმ ავაზაკთ ჯურისა არის,

რომელთა ზედაც გონერილა თავის წიგნში გვწერს.

არ გეყურებათ - ხუნდი-მეთქი!.. რას აგვიანებთ!

გლოსტერი: ნება მიბოძეთ ვსთხოვო თქვენსა უმაღლესობას,

რომ მაგ წყრომისა აღსრულება არა ინებოთ.

თუმც მართალია ეგე დიდად ბრალეულია,

მაგრამ, გარწმუნებთ, თვითონ მეფე, მაგის ბატონი

გაუწყრება მას და დასტუქსავს მაგ ბრალისათვის.

ეგრე ნუ დასჯით. - სამარცხვინო მაგა სასჯელით

სჯიან მხოლოდ ქურდს, ნამუსმიხდილს და გულმოთხრილსა,
 ანუ თვით ქურდზედ უარესად წამხდარს და წარყვნილს.
 თუნდ ეგ არ იყოს, დიდად იწყენს თვითონ ხელმწიფე,
 რომ მის სახელმაც ვერ დაიხსნა მისი შიკრიკი
 ამ სამარცხვინო სასჯელისგან.

კორნვალი: პასუხს მე გავცემ.

რეგანა: ჩემს დას უფრორე ეწყინება, რომ მის აზნაურს,
 იმის საქმეზედ წარმოგზავნილს თავზედ ესხმიან,
 ლანძღვენ, ათრევენ, აგინებენ. - გაუყარევით
 ფეხებში ხუნდი. (კენტს ხუნდს გაუყრიან)

ჩემო ქმარო, ჩვენ კი წავიდეთ.

(გადიან რეგანა და კორნვალი)

გლოსტერი: დიდად მაწუხებს, ჩემო ძმაო, ეგ შენი ყოფა,
 მაგრამ ეგ მთავრის ნებაა და უნდა აღსრულდეს.
 მთელმა ქვეყანამ იცის, რომ მის განკარგულებას
 ვერავინ შეჰსცვლის, წინ ვერავინ გადაუდგება.
 მე ვთხოვ მთავარს, რომ გაპატიოს.

კენტი: მე ვთხოვთ, ბატონო,

მაგას ნუ იზამთ. მე მაინცა დაღალული ვარ.

გზაც ძნელი იყო და ძილის დროც არა მქონია, -
 ცოტას ჩავთვლემავ, - და მერე თუნდ შტვენით გავერთვი.

ეგრეა თურმე: კეთილ სულთა ბედი არ შესწევთ.

დილა მშვიდობის გაგითენოთ ღმერთმა, ბატონო!

გლოსტერი: მთავარს ამ ქცევას არა კაცი არ მოუწონებს...

მე ვიცი, რომ ეს საქმე ცუდად დაბოლოვდება. (გადის)

კენტი: ხელმწიფე ჩვენო გულკეთილო! მე მეშინიან
 შენზედ არ ახდეს, არ გამართლდეს გლეხის ანდაზა:

ვაის გავექეც და ვუისა შევეყარეო. -

მომიახლოვდი შენ, კანდელიო ქვეყნიერების

და მომაფინე სხივნი შენნი მამებელნი,

რათა წაკითხვა ამ წერილის შესაძლო მექმნას. -

ყველა კეთილი ბედკრულთათვის სასწაულია

და მეც დღეს ვხადი სასწაულათ ამა წერილსა...

დიაღ, ეს სწორედ კორდელისა ნაწერი არის.

მას შეუტყვია, რომ ვახლავარ მე ჩემს ხელმწიფეს

და მის სიკეთის გულისათვის აქ თავს ვიმაღავ.

მას შეუტყვია, - რა ბედშიაც ჩაცვივნულნი ვართ,

და ჩვენის დახსნის შემთხვევასა ის არ დაჰკარგავს,

ამ საშინელის ყოფისაგან გამოგვიხსნის ჩვენ. -

მიმეღალენით, დამიმძიმდით თქვენ, თვალნო ჩემნო?

მამ რაღას ელით?.. მილულდით და მიიძინევით,

რათა ეს სახლი სამარცხვინო აღარ იხილოთ.

ღამე მშვიდობის!.. აზა ბედო, კვლავ გამიღიმე

და ჩარხი შენი ჩემკენ კიდევ მოატრიალე!.. (იძინებს)

სანახავი III

ტრიალი მინდორი

(შემოდის ედგარი)

ედგარი: რა სასჯელიცა განმიჩინეს მე დღესა ვსცანი,
და რომ ხის ღრუვში თავი ჩემი არ მიმემალა,
მამისა ჩემის მდევარს ვერსად წავუვიდოდი.
ზღვისა და ხმელის ყოველი გზა ჩემთვის შეუკრავთ.
არ არის კუთხე, სად მზვერავი ჩემი არ იყოს
და სადღე მდევარი შესაპყრობლად მე არა მდევდეს.
სიფრთხილე მმართვეს, რომ მე თავი გადავირჩინო.
მივიღებ სახეს იმ საზიზღარ სილატაკისას,
რომელიც ესდენ რყვნის კაცისა სანახავობას,
რომ ადამიანს - ამ ღვთის კერძოს - სრულად მხეცად ხდის.
თავს გავითხუპნი ტალახით და უწმინდურებით,
მოვბინძურდები და ძონძებში გამოვხეხვევი,
თმასაც საზარლად, შესაშიშრად მე ავიბურძგვნი, -
ეგრედ უმწეოდ დაშთომილი წინ დავუდგები
ცისა ქარ-ცეცხლსა, ცისა გრგვინვას, ჭექა-ქუხილსა.
ამ ქვეყანაში ყოფილან და კვლავაც არიან
გლახა-მთხოვარნი ბედლემელნი მხეცებრ მბრდღვინავნი,
რომელნიც ხიჭვთა, ნევსთა, ლურსმანთ და ჯაგის-ეკალთ
თვის გაშეშებულთ და წყლულეზულთ ხელთ განიყრიან.
ესრეთ საბრალო სახის მქონნი და საზიზღარნი
მეცხვარეთ შორის, გომურებში და წისქვილებში
ამ მიყრუებულ სოფლებშორის დაწანწალებენ
და ხან ბღავილით, წყევლით, ქოლვით და ხან ვედრებით
კაცთ მოწყალების თვალს თავისკენ მიიზიდავენ.
საბრალო თომავ და ტერლიგუდ... მაგრამ რას ვამბობ?!
თქვენ ხართ რამ მაინც... მე, - ედგარი აღარა ვარ რა...

(გადის)

სანახავი IV

გლოსტერის ციხე-დარბაზის წინა

(შემოდის ლირი, ხუმარა და აზნაური)

ლირი: მიკვირს სახლიდან ისე უცბად აქ წამოსულან,

რომ ჩემის კაცის დაბრუნებაც არ უფიქრიათ.

აზნაური: ჩემო ხელმწიფევ, - მე შევიტყე, რომ გუშინ თურმე
შინიდან წასვლა მათ ფიქრადაც არა ჰქონიათ.

კენტი: დღე მშვიდობისა, ხელმწიფეო!

ლირი: ამას რას ვხედავ...

შენ თვითონ ხომ არ იცუღლუტე თავ-გასართობლად და ხუნდი ფეხში გაიყარე?

კენტი: არა, ბატონო!

ხუმარა: აი გიდი ჰაა!... ვერა ხედავთ რა მაგარი წვივისაკრავი შემოოკრავს!.. საკვირველია, ღმერთმან იცის, - ცხენს თავით ამბენ ხოლმე, ძაღლსა და დათვისა - კისრითა, მაიმუნს - წელითა და კაცებს კი - ფეხებითა.

ვინც ნამეტანად ფეხებს აფათურებს და თოხარიკობს, სწორედ ამისთანა ხის პაჭიჭები ჰსდომებია.

ლირი: ვინ იყო იგი, რომ ჩემს მხლებელს პატივი არ გსდვა

და ამრიგადა შეურაცხყო?

კენტი: ორნივ, ბატონო!

არამცთუ მართო თქვენი სიძე, თქვენი ასულიც.

ლირი: ისინი მაგას არ იქმოდენ!

კენტი: ჰქმნეს, ხელმწიფეო!

ლირი: მე ვამბობ, არა! -

კენტი: დიად მეთქი, მე მოგახსენებთ.

ლირი: მე გეუბნები არ იქმოდენ!.. არა და არა!..

უპატივრობას ესრეთს მე ვერ შემომბედავდენ!..

კენტი: შემოგბედესთ და მორჩნენ კიდეც.

ლირი: არა, ჰსტყუი შენ!

იუპიტერის სახელს ვფიცავ, არ გაბედავდენ!

კენტი: მეც იუნონას გეფიცებით გაბედეს-მეთქი.

ლირი: არ გაბედავდენ!.. არ იქმოდენ!.. არ ინდომებდენ!..

არ შეარცხვენდნენ სახელს ჩემსას ეგრეთის ქცევით!..

ეგრედ შერცხვენა თვით სიკვდილზედ უარესია...

ჩქარა მიახმე დაწვრილებით და დალაგებით, -

რა დააშავე სამაგისო, რომ შენ, ჩემს შიკრიკს

ემაგისთანა სამარცხვინო სასჯელი დაგდვეს.

კენტი: მივედ თუ არა თქვენის სიძის სასახლეშია,

მყის მივართვი მათ მუხლმოდრეკით თქვენი წერილი,

და წამოდგომაც ვერ მოვასწარ, რომ სწრაფლ მოიჭრა

გაოფლებული, დაქანცული ერთი შიკრიკი.

გონერლიის მოკითხვა მან მათ მოახსენა

და ამასთანვე მიაართვა მათ მისი წერილიც.

თქვენი წერილი უკუაგდეს, მის კითხვას მოჰყვნენ

და რომ შეიტყეს, რაც ეწერა, - უხმეს მსახურთა.

შესხდნენ ცხენებზედ და აქეთკენ გამოემგზავრნენ.

მე კი გულცივად მიბრძანეს, რომ თან გამოგვეყო,

გვდიე, ვიდრემდე მოვიცლით და პასუხს მოგცემთო.

აქ რომ მოვედით, აქაც დამხვდა კიდეც შიკრიკი.

მის დანახვაზედ ავიმღვრივე, ცეცხლებრ ავენთე.-

ის გახლდათ იგი, რომელიცა ამას წინადა

გაკადნიერდა თქვენს წინაშე და გაწყენინათ.

გონი არ შემრჩა, - მეც კაცი ვარ, - გულზედ მოვედი,

ვერ მოვითმინე, წავეკიდე, ვიშიშვლე ხმალი.

შემიშინდა მე ის ლაჩარი და მოჰყვა ღრიალს, -

იმის ღრიალზედ ბატონი, ყმა თავზედ დაგვესხა...

სიძემან თქვენმან და ასულმან ეს ჩემი ბრალი

ამ სათაკილო სასჯელისა ღირსი გახადეს.

ხუმარა: გარეული ბატები რომ აქედ მოფრინავენ, ეტყობა ჯერ

კიდეც ზამთარს არ გაუვლია.

მამას ღარიბსა, ღატაკსა

შვილები მოიძულეებენ,

პატარა ჯიბე მოზდილს კი

თავის თავს ფეხქვეშ უგებენ.

ბედი სწორედ უნამუსო ქალია,

ღარიბი სძაგს, მდიდრის ეშხით მთვრალია.

მამ აბა ნუღარ გაგიკვირდება, რომ შენმა ქალებმა ამდენი ვაი გაყვირონ, რომ მთელი წელიწადი თვალო, ვერ დათვალო.

ლირი: ჰოი, რარიგად მომადგა მე ყელში ნაღველა!..

ემმაკეულნო სალმოზანო, წარვედით ჩემგან

და შენც, ნაღველავ ყელთ მომდგარო, ძირსვე დაემვი!..

სად არის იგი ქალი ჩემი?

კენტი: აქ, - გრაფთან გახლავთ.

ლირი: მე მათთან წავალ, თქვენ აქ დარჩით, ნუ გამომყვებით.

(გადის)

აზნაური: მამ რაც სთქვი შენა, მეტი ბრალი არა გქონია?

კენტი: მაგაზედ მეტი არაფერი. - ერთი მითხარით:

ჩვენს მეფეს ეგრე ცოტა ხალხი რად მოჰყოლია?

ხუმარა: აი მაგ კითხვისათვის რომ გაეყარათ შენთვის ხუნდები, ახი მაშინ იქმნებოდა.

კენტი: მაგ კითხვაში მერე სამაგისო რა ნახე, შე ლაზღანდარავ!

ხუმარა: ისა ვნახე, რომ ჯერ შენ კიდევ ჰკვა გაკლია და ჰიანჰველასთან შეგირდათ მისაბარებელი ხარ, რომ ჰკვა ისწავლო. აბა, ისიც კი გეტყვის, რომ ზამთარში მუშაობა მუშაობად არა ღირს. - კაცი რომ დადის, ცხვირი წინ მიუძღვის და თვალებს კი დაჰყავთ რასაკვირველია, ბრმის გარდა. და ოცს ცხვირში ერთს იმისთანა უხეირო ცხვირს ვერ იპოვნი, რომ ვერ გაიგოს, მყრალი სუნის საიდან მოდის. - თავ-თავ-ქვე რომ დაქანდება ურმის თვალი, ხელი როდი უნდა ჩაჰკიდო, თორემ ჩაგითრევს და ცუდად მოგიტელს მაგ კინკრისოსა. აღმა კი რომ ადის, მაშინ ხელი მაგრა ჩაჰსჭიდე, - ზედ წვერზედ მოგაქცევს. როცა ჰკვიანმა კაცმა ამაზედ უკეთესი რჩევა მოგცეს, მაშინ ეს ჩემი რჩევა უკანვე დამიბრუნე კუთვნილებისამებრ. მე მინდა, რომ ამ რჩევას მართო უნამუსო კაცი აჰყვეს, იმიტომ რომ ეგ რჩევა სულელის რჩევაა.

ფლიდი ბრძენი სარფისათვის მსახურებს,

იგი ჭირში შენ არ გამოგადგება.

სარფის მდევნი ჰკვიანი გილალატებს,

ჩემისთანა სულელი კი შეგრჩება.

ფლიდი ბრძენი ჭირში გასულელდება,

სულელი კი, - მოჰკლა - არ გაფლიდდება.

კენტი: ვინ გასწავლა ეგენი შენ, მართლა და სულელი!

ხუმარა: ვაი მაგ გამხმარ გოგრას!.. სწორედ ხუნდებმა მასწავლეს, - ჰო, თქვენმა მზემ.

(შემოდის ლირი და გლოსტერი).

ლირი: ისინი ჩემთან ლაპარაკსაც არ კადრულობენ?!

გზამ დაგვღალაო!.. შევწუხდითო!.. ავადა ვართო!..

ეგ ხომ ტყუილი მიზეზია!.. ეგ ნიშანია

მათის ჩემდამი ამბოხების, უპატივრობის!..

წადი და იმათ უკეთესი პასუხი ჰსთხოვე!

გლოსტერი: მეფევ, თვით უწყი, რომ მთავარი გულფიცხი არის,

ახირებული და უჯათის ხასიათისა, -

და რასაც ერთხელ დაიჟინებს, მასზედ მტკიცედ სდგას...

ლირი: ეჰა, წარწყმედა!.. წყევლა! ქოქვა! ჭირი! ვაება!..

გულფიცხიაო!.. მერე რაო რომ გულფიცხია!

ოჰ გლოსტერ!.. გლოსტერ!.. ნახვა-მეთქი მათი მინდა მე!

ლაპარაკი მსურს კორნვალთან და მის მეუღლესთან!..

გლოსტერი: როგორც მიბრძანეთ, ნება თქვენი ისე ვაცნობე...

ლირი: მამ სწორედ ისე აცნობე შენ? შენ ეს მითხარი, -

თვით კი გაიგე, რაც გიბრძანე?

გლოსტერი: დიად, ხელმწიფევ!

ლირი: ხელმწიფესა სურს ლაპარაკი კორნვალთან მეთქი!

მშობელ მამასა თვის ღვიძლს ქალთან სიტყვის თქმა უნდა!..

მამა შვილს უხმობს!.. ესე ყველა ესრედ აცნობე?!

გულფიცხიაო?... სისხლი შრება!.. სული გუბდება!..
 მაშ წადი უთხარ იმ შენს გულფიცხს, უჯათს მთავარსა...
 მაგრამ მოიცა, ჯერ ნუ წახვალ, ჯერ ნურას ეტყვი...
 იქმნება მართლად ავად იყოს, მაშინ სხვა არის:
 როს ავათა ვართ აღარ გვახსოვს ჩვენ იგი ვალი,
 რომელსაცა ჩვენ სიმრთელეში კისრად ვღებულობთ,
 ჩვენ ჩვენი არ ვართ, როცა გვამში სენი რამ გვიდგა, -
 მაშინ ბუნება სხეულთანა სულსაცა ჰქენჯნის.
 ჰსჯობს მოვითმინო. - მეტიმეტი გულსწრაფობაა
 სნეულს ის ვსთხოვო, რაც კარგა-მყოფს მოეთხოვება.

(კენტს შეხედავს)

არა!.. სტყუიან!.. ეს სიცოცხლე წყეულიმც იყოს!..
 ჩემი თავაზა, ჩემი რიდი მათ არ ჰქონიათ!
 ეგ ცხადი არის. მაშ ეს კაცი ხუნდში რადა ზის?!
 ეს მიმტკიცებს მე, რომ ყოველსფერს განზრახ ჰსჩადიან,
 ეს აქ წამოსვლაც იმათ განგებ მოუხდენიათ. -
 გიბრძანებთ ახლავ ჩემს მხლებელსა ხუნდი აჰყაროთ!
 წადი და უთხარ იმ შენს მთავარს და მის მეუღლეს,
 რომ ახლავ, - ამ წუთს მათთან მნებავს ლაპარაკი მე!..
 უთხარ მოვიდნენ, მოისმინონ სიტყვანი ჩემნი,
 თორემ ვუბრძანებ, რომ იმათის საწოლის კართან
 ასტეხონ ერთი საშინელი ნაღარის ცემა,
 რომ თვით ნაღარა ყურში ამას ურახუნებდეს:
 «მაშ თუ ეგრეა, - დაიძინეთ მკვდრისა ძილითა» .
 გლოსტერი: ღმერთო, - კეთილი ბოლო მოეც ამათ სამდურავს!..

(გადის)

ლირი: აზვავდა გული!.. ამომიჯდა!.. ყელთ მომებჯინა!..
 ვაი გლახ-გულო! ძირს, ძირს წადი, ნუ ამოდიხარ!
 ხუმარა: ერთი დედაკაცი სწორედ მაგას ეუბნებოდა გველთევზაებს, როცა იმათ ცოცხლივ კუპატებში
 ჰსჩრიდა: «ძირს, ძირს თქვე ცელქებო», და თანაც წკეპლას თავში ჰსცემდა. იმ დედაკაცს ისეთი ძმაც
 ჰყვანდა, რომელსაც ისეთ ნაირად უყვარდა თავისი ჯაგლაგი ცხენი, რომ თივაზედ კარაქს უსვამდა და
 იმას მიართმევდა ხოლმე საჭმელად.

(შემოდინ კორნვალი, რეგანა, გლოსტერი და მოსამსახურეები)

ლირი: დილა მშვიდობის, ბატონებო!

კორნვალი: სალამი ჩემი მომირთმევია თქვენთვის, თქვენო
 დიდებულეზავ!

(კენტს ხუნდს გამოუყრიან)

რეგანა: დიდად მიხარის, რომ ვხედავ თქვენს დიდებულეზავს.

ლირი: მჯერა, რეგანავ!.. ისიც ვიცი, რისთვისაც მჯერა.. ჩემი ნახვა რომ შენ, ჩემს ქალსა არ გიხაროდეს,
 თვით დედის შენის საფლავს მაშინ შეურაცხვეყოფდი,
 როგორც საფლავსა უნამუსო დედაკაცისას. (კენტს)

აჰა შენთვისა ხუნდი კიდეც გამოუყრიათ?!

მაგრამ ამაზედ ლაპარაკი მერეც მექმნება. -

ჩემო რეგანავ!.. დაი შენი ფინთი რამ არის!..

რეგანავ!.. შვილო!.. შენმა დამა იგი რა მიყო?

აქ, აქ (ურჩვენებს გულზედ) ჩამკიდა მან კბილ-ბასრი უმადურება

და არწივისა ბრჭყალებსავით შიგ განმიწონა...

განა მას იტყვის კაცის ენა, რაც დამმართა მე?!

არ დაიჯერებ, რა გულ-ღვარძლი და პირშავია!

ოჰ, ოჰ, რეგანავ!..

რეგანა: გთხოვთ, ბატონო, გული დაიცხროთ.

მე უფრო მჯერა, რომ ჩემს დასა თქვენ ვერ აფასებთ,
 ვიდრე იგი, რომ იმას თქვენთვის რამ ეწყენინოს.
 ლირი: როგორ თუ გჯერა?!. ერთი კარგად გამაგებინე...
 რეგანა: ფიქრად ვერ მომდის, რომ ჩემს დასა დავიწყებოდეს
 მცირე რამეშიც თვის თქვენდამი მოვალეობა.
 თუ მართლა მას სურს, რომ შელაგმოს თქვენი ამაღლა
 და მითი მოსპოს მათი ლალვა, შფოთი, ამბოხი,
 ამით ჩემი და არავისგან დაიდრახების.
 აქ რამდენადაც მიზეზია პატივსადები,
 იმოდენადაც თვით განზრახვა კეთილი არის.
 ლირი: წყეულიმც იყოს იგი ჩემგან!..
 რეგანა: ბატონო ჩემო!
 თქვენ მოხუცდით და მიაღწიეთ იმა საზღვრამდე,
 რაც ბუნებასა დაუნიშნავს კაცთ აქ ყოფნისთვის.
 იმ ხანში ხართ თქვენ, რომ თქვენთვისა საჭირო არის
 სხვა გაბატონობდესთ, სხვა გივლიდესთ, თვალს გადევნებდესთ
 და ხელმძღვანელად იგი გყვანდესთ, რომელიც ხედავს
 საჭიროებას თქვენსას უკეთ, ვიდრე თქვენ თვითონ.
 ამისთვის გირჩევთ, რომ წაბრძანდეთ ისევე ჩემს დასთან
 და განუცხადოთ, რომ თქვენ თვითონ მას აწყენინეთ.
 ლირი: რაო, ბოდიშიც უნდა ვსთხოვო?! საჯე შენ თვითონ:
 მართებულია მამისათვის შვილთან მივიდეს,
 დაუჩოქოს და ესე უთხრას: (დაიჩოქებს) «მვირფასო შვილო!
 მოუძღლორდი და სიბერე მჭირს კაცთ გარდუვალი,
 მუხლ-მოდრეკითა მოწყალეობას მე შენგან ვითხოვ,
 მომეც ლოგინი, ტანსაცმელი, მასვი, მაჭამე?!»
 რეგანა: რას ჰსჩადით მაგას?
 რად ჰკადრულობთ მაგგვარს საქციელს?
 მე მხოლოდ გირჩევთ ჩემს დასთანა წაბრძანებასა.
 ლირი: არ ვიზამ მაგას თავის დღეში!.. მან შუა გაჰყო
 ამაღლა ჩემი და პირმქუშად მე მეჰყრობოდა,
 მის ენამ გული როგორც გველმა მე დამიშხამა. -
 შურისძიებავ, ზეცას მისთვის გამზადებულო!
 სრულისა შენის გულისწყრომით წარმოიქუხე,
 მის უმადურს თავს ზედ დააწყდი და გაამტკერე!..
 და შენც ჰაერო, მოწამლულო შავის ჭირითა, -
 ძვლებში ჩაუდეგ, ღრღნა დაუწყე, ჩაფქვი, ჩაფმვნიტე!..
 კორნვალი: უჰ, უჰ, რა მესმის!.. გაგონილა ასეთი წყევლა!..
 ლირი: შენც, მსწრაფლ მორბედო მეხის ელვავ, მწვავის ალითა
 გასწვი, გაჰბუგე მის საზიზღთა თვალთა გუგანი,
 წარხოცე ღონე მხედველობის და დააბრმავე!
 შენც, მყაყე გუბეს კავშირთა ხრწნით შექმნილო სენო,
 მუნით ოშხივრად მზისა ძალით აღმონაქმენო,
 გარდაედე მას, წაუბილწე შვენება სახის
 და შეუმუსრე ის ზვიადი ამპარტავნება!..
 რეგანა: ოჰ ღმერთი ჩემო!.. ნუთუ ეგრედ გულისწყრომის ჟამს
 მეც გამიმეტებთ და დამწყევლით?!
 ლირი: არა, რეგანავ!
 შენ თავის დღეში შენს თავს მე არ დამაწყევლინებ...
 შენ ხარ გულწყნარი, გულკეთილი, მშვიდობიანი,
 შენ გული შენი ძვირს და ბოროტს არ გაქმნევენებს...

არა, რეგანავ!.. იმის თვალი ცოფით სავსეა,
 შენი თვალი კი ნუგეშით ჰკრთის, - ათბობს, არა ჰსწვავს.
 რაც მიაჩნება, მას შენ ჩემთვის არ დაიშურებ,
 არ გამიდევი, არ გაჰფანტავ ჩემს ამაღლას;
 სიტყვას უკადრის, სათაკილოს მე არ მაკადრებ,
 არ მომაკლებ მე ჩემს შესაფერს ყოფა-ცხოვრებას,
 არ გამიხიდე კარში ურდულს, როს მოვალ შენთან, -
 შენ უკეთ იცი ბუნებისა წესი და რიგი,
 მამაშვილური კავშირი და მოვალეობა,
 რიდი, თავაზა, ზრდილობა და მადლის გადახდა, -
 შენ გახსოვს, რომ მე ნახევარი სამეფო მოგეც...

რეგანა: მერე რა გნებავთ? ბოლოც ბძანეთ, ბატონო ჩემო!
 (საყვირის ხმა ისმის)

ლირი: ვინ გაზედა და ჩემი კაცი ხუნდში ვინ ჩასვა?

კორნვალი: საყვირის ხმაა... ეს რას ნიშნავს?

რეგანა: ვეჭვ, ჩემი დაა, - მწერდა მოვალო. (ოსვალდი შემოდის) ქალბატონი შენი მოზრძანდა?

ლირი: აი ეგ არის იგი ყალბი და წუწვი მონა,
 რომელსაც თავი დიდად მოაქვს შენის დის ჩრდილქვეშ
 და რომელსაცა მარტო იმით გული ყელთ ჰსჩრია,
 რომ მის ბატონის ცვალებადი წყალობა ჰფარავს.

წა, დამეკარგე თვალთავანა, შე არამზადავ!

კორნვალი: მერე რა გნებავთ, ხელმწიფო?

ლირი: მნებავს შევიტყო, -

ვინ გაუყარა ჩემს მხლებელსა ფეხებში ხუნდი.

მე იმედი მაქვს შენ, რეგანავ, მას არ იქმოდო.

(გონერია შემოდის)

ამას ვის ვხედავ?! ჰოი, ძალნო ზენარისანო!

თუ შეგტკივთ თქვენ გული ჩემებრ მოხუცთათვისა,
 თუ მორჩილებას კაცთა შორის თქვენ მადლად სახავთ
 და თუ თქვენც თვითონ მოხუცნი ხართ, - ჩამოდით ქვეყნად
 და ჩემთან ერთად იღვაწეთ თქვენც ჩაგრულთათვისა.

(გონერია) პირშიც მიყურებ! არა გრცხვენის ამ
 თეთრის წვერის! რეგანავ, მაგას ხელსაც აძლევ?!
 გონერია: ვითომ რად არა?

ა შემიცოდავს? ყველა იგი ცოდვა არ არის,
 რასაც ცოდვაც ჰსცნობს განუსჯელი უხიაკობა.

ლირი: ოჰ, რას არ უძლებ კაცის გულო!.. მაგრამ არ ვიცი
 გაუძლებ თუ არ შენ ამასაც! - მითხარით-მეთქი,

ვისის ბრძანებით გაუყარეს ჩემს შიკრიკს ხუნდი.

კორნვალი: ჩემის ბრძანებით. - ეგ მაგისთვის კიდევ ცოტაა,

მაგის ავს ქცევას უფრო მეტი მოუხდებოდა.

ლირი: მაშ შენა ჰქმენ ეგ!!!

რეგანა: მამაჩემო, რაღადა ჰსწყრებით?

ვინც უღონოა, მისი წყრომა რა მუქარაა? -

გაინახევრეთ ამაღა და ჩემს დასთან მიდით,

და როცა თვეს იქ შეასრულებთ, - მოზრძანდით ჩემთან.

ახლა მეც თვითონ სხვის სახლში ვარ, ვერ დაგიხვდებით,

რადგანც არა მაქვს მომზადება თქვენს მისაღებად.

ლირი: რაო?! დავსთმო მე ნახევარი ჩემი ამაღა

და კვლავ შენს დასთან მე წავიდე საცხოვრებელად?!

ცის ქვეშ დავრჩები, წვიმა-ავდარს შიშველი ვებრძვი,

ბუისა და მგლის ამხანაგათ გავხდი ჩემს თავსა
და მე შენს დასთან კი არ წავალ - ოჰ, გაჭირვებავ!
შენ ხარ მარწუხი ჩაჭიდული კაცის გულშია...
ისევ შენს დასთან მე წავიდე?! ის მირჩევნია,
რომ გულმხურვალეს საფრანგეთის მეფეს ვეახლო,
მას ყმათ გავუხდე, მას ვინც ჩემზედ გულნაკლულია
და ვინც უმზითვით ჩემს უმცროს ქალს შეექორწინა.
ის მირჩევნია მის ტახტის წინ პირქვე დავემხო,
ვსთხოვო თვის მსახურთ შორის მომცეს მეცა ადგილი
და ჩემს საბრალო ცხოვრებისთვის ლუკმა მაწვდიოს.
შენს დასთან მირჩევ მე წასვლასა?.. ბარემ მირჩიე
(ოსვალდზე აჩვენებს) ამ სამაგელს და მყრალს მონასა
ბიჭად იახელ და ტვირთთა მზიდველ სახედარათ
მას გაუხდი-თქო.

გონერია: თქვენი ნებაა.

ლირი: ჭკვას ნუ მირყევ, მამა გთხოვ შვილსა!..
ნუ გეშინიან დღეის იქით თავს არ მოგაწყენ,
მე მოგშორდები, რომ არ შევხვდე კვლავ ერთმანერთსა.
მშვიდობით, შვილო!.. საუკუნოდ გეთხოვები მე!..
ვაი რომ შენ ხარ ჩემი შვილი, ჩემი გულ-ღვიძლი,
ჩემი ხორცი ხარ, ჩემი სისხლი!.. მაგრამ რას ვამბობ?!
ხორცი კი არა - შენ ხარ ჭირი ჩემის ხორცისა,
რომელსაც უნდა უნებლიედ ჩემად გხადოდე!..
სისხლი კი არა, - შენ ხარ ჩირქი, სნება და შხამი
წყლულით, იარით შემწიკლულის ჩემის სისხლისა!..
თუმც ასეთი ხარ, მაგრამ მაინც აღარ გაგკიცხავ...
დეე სირცხვილმა შეგანანოს შენ შენი ცოდვა
და თავის დროზედ სინიდისმა გაგამხილოს შენ.
მე კი ჩემის მხრით ამას იქით აღარას გერჩი...
მეხთა დამცემსა ისარს შენზედ არ მოვუწოდებ,
არარას გეტყვი იუპიტერის განკითხვის დღისას...
თუ მოცლა გქონდეს, შეინანე და გარდაკეთდი,
მე მოგიტმენ შენ, - მე დავრჩები ჩემს
რეგანასთან ჩემისა ასის რაინდითა.

რეგანა: არა, ბატონო!

მე არ გელოდით და არცა ვარ მომზადებული,
რომ შესაბამად თქვენდა ახლა მე თქვენ მიგილოთ. -
დაჰყევით ჩემს დას, ჰქმენით იგი, რასაც ის გირჩევთ,
ვინცა გონებას დააკვირვებს თქვენს დაჟინებას,
ის იტყვის თქვენზედ - მოხუცდაო და ამიტომაც...
ჩემმა დამ კარგად იცის იგი, რასაცა ჰსჩადის..

ლირი: შენც მაგას ამბობ, შენც რეგანავ!..

რეგანა: სწორედ მას ვამბობ,

ორმოცდაათი კაცი თქვენთვის განა არ კმარა?
მეტი რად გნებავთ? ჩემის ფიქრით ეგეც ბევრია,
მაგდენის ყოლას შიშვიც მოსდევს და დიდი ხარჯიც.
ეგეც არ იყოს, - აბა როგორ მოთავსდებიან
ერთს და იმავე სახლში ორის ბატონის კაცნი?
უეჭველია, შფოთი, ჩხუბი გამოერევათ.

გონერია: რეგანას და მეც იმდენი გვყავს სახლში მხლებელნი,
რომ თქვენც და ჩვენცა სამსახური მათი თავს აგვდის, -

მაშ რაინდები რაღად გინდათ? ჩვენნი იმყოფეთ.
 რეგანა: მართლა რად გინდათ? თუ თქვენ ჩვენნი არ გაამებენ,
 ჩვენ აქ არა ვართ, - დავტუქსავთ მათ და კიდევ დავსჯით.
 ფიქრი მომეცა და ამისთვის მოგახსენებთ თქვენ:
 თუ მოხვალთ ჩემთან, ნუ იახლებთ ოცდახუთის მეტს,
 მე მაგაზედ მეტს არ მივიღებ, არც ადგილს მივცემ.
 ლირი: მე მოგეცით თქვენ ყველაფერი, რაც კი მეზადა...
 რეგანა: კარგადაც ჰქმენით.
 ლირი: თქვენ მოგყუდეთ მე თავი ჩემი
 და მხოლოდ ასი კაცი მხლებლად მე შევირჩინე...
 მაგასაც მართმევთ?! მაგასაცა!.. რა ჰსთქვი, რეგანავ!..
 ოცდახუთ კაცზედ მეტიც სახლში არ მიგიღებო!
 რეგანა: კიდევაც ვიტყვი, - მასზედ მეტსა მე არ მივიღებ.
 ლირი: ბოროტი სული უბოროტესს სულსა სჯობია!
 ვინც სხვაზედ ნაკლებ ბოროტია, - მითაც კარგია.
 (გონერილას)
 მაშ შენთან მოვალ! ორმოცდაათ კაცს მე მარჩენ შენ.
 ორმოცდაათი ოცდახუთზედ ორჯერ მეტია,
 ჰსჩანს შენ ამაზედ ერთი ორად მე გყვარებივარ.
 გონერილა: ნეტა რად გინდათ ოცდახუთი, მეტი ან ნაკლებ
 იქ, სადაც მსახურთ უმისოდაც ბევრს გაახლებენ.
 რეგანა: ან თუნდა ერთიც, - ნეტა მითხრა, რა საჭიროა?
 ლირი: რა საჭიროა?! ნუ ახსენებ საჭიროებას!..
 გლაზა ლატაკსაც მის განწირულს სილატაკეში
 უპოვი ისეთს რასმეს, რაიც მისთვის მეტია.
 რაც საჭიროა, მასზედ მეტი რომ კაცს არ მივსცეთ, -
 ადამიანი ხომ პირუტყვად გარდიქცეოდა.
 აი დღეს შენ ხარ ქალბატონი, მეფის ასული, -
 თუ სითბო გიჭირს და თბილად ხარ,- ისიც გეყოფა.
 მაშ რაღად იცვამ და იხურავ ეგრე მდიდრულად,
 მაშინ როს ეგე მორთულობა შენ არც კი გათბობს?
 სხვა არის, სულ სხვა ჭეშმარიტი საჭიროება...
 ძალნო ციურნო, მოთმინება მომეცით აწ მე!..
 საჭიროება ჩემთვის ახლა მოთმინებაა...
 ოჰ ღმერთო ჩემო!.. ხომ მხედავთ მე უბედურს მოხუცს,
 ხნიერობით და მწუხარებით ორ-გზით ბედვრულსა!..
 თუ აუშვრით ამათ გული ჩემ წინააღმდეგ,
 მეც მიხვავიშნეთ, შემარჩინეთ გონი და ძალი,
 ძალ-გულოვანის რისხვით, წყრომით აღმჭურვეთ მეცა,
 რათა მე ცრემლმა, - მაგ ფარ-ხმალმა დედაკაცისამ, -
 მამაკაცურნი ესე ღაწვნი არ შემირცხვინოს!..
 ოჰ, თქვე ქაჯებო!.. თქვე აფთრებო!.. გველის წიწილნო!..
 მე თქვენ გადგიხდით ისე, რომ მთელს ცას და ქვეყანას...
 მე თქვენ დაგმართებთ!.. რას დაგმართებთ, თვით მეც არ ვიცი,
 მაგრამ კი ვიცი, რომ შევარყევ ქვეყნიერობას
 და დედამიწას თავზარს დავსცემ და შევამრწუნებ!..
 თქვენ ჩემს ცრემლს ელით? თქვენ გგონიათ რომ ამატირებთ?
 არ ავტირდები, თუმც ბევრი რამ მაქვს სატირალი...
 რომ ასი ათას ნაჭრად იქცეს ეს ჩემი გული
 მაინცა ცრემლი თვალთა ჩემთა არ წამოჟონონ!
 (ხუმარას) ერთგულო ჩემო, ლამის ჰკვიდამ შევიშალო მე...

(გადიან ლირი, გლოსტერი, კენტი და ხუმარა)
 კორნვალი: შევიდეთ შინა, თორემ აქ ჩვენ წვიმა მოგვისწრობს.
 (შორიდან ქუხილი მოისმის)
 რეგანა: პატარა არის ეს სასახლე და მე არ ვიცი, - ამ ჩვენს ბებერს და მის ამაღას როგორ დაიტევს?
 გონერილა: მისი ბრალია, ნეტა აქეთ რისთვის მორბოდა?
 რად გამოექცა კმა-საყოფელს ჩემსა სახლ-კარსა?
 დეე თვითონვე თავის თავსა პასუხი გასცეს.
 რეგანა: სიამოვნებით მივიღებდი მარტო მამაჩემს
 და ამალით კი მის მიღება სწორედ ძნელია.
 გონერილა: მეც მაგ აზრის ვარ. - გრაფი გლოსტერ ნეტა რა გვექმნა?
 კორნვალი: ბებერს თან გაჰყვა... აგერ იგიც, უკანვე მოდის.
 (გლოსტერი შემობრუნდება)
 გლოსტერი: ხელმწიფე მეტად გამწყრალია...
 კორნვალი: ნეტა რას შვრება?
 გლოსტერი: ცხენები ბრძანა და არ ვიცი სად მიბრძანდება.
 კორნვალი: საცა ნებადდეს, იქ წაბრძანდეს. - გზას თვით გაიგნებს.
 გონერილა (გლოსტერს): თქვენც ნულარა ჰსთხოვთ აქ დარჩენას, - რა საჭიროა.
 გლოსტერი: დამე იბურვის, ცივი ქარიც ასტყდა და სუსხავს...
 ჯაგიც არ არის ახლო-მახლო თავშესაფარი...
 რეგანა: რასაც თავისთავს ცუდს დამართავს თვითორჯული კაცი
 მისთვის ახია, ჭკვას ისწავლის, მეორედ არ იქმს.
 უბრძანეთ, - თქვენი ციხის კარი ახლავ ჩაკეტონ.
 იმას ისეთი დამთხვეული ამაღა ახლავს,
 რომ საკვირველიც არ იქნება შემოგვბედონ რამ.
 მაგისტანებში მამაჩემს ხომ ცოტა რამ უნდა,
 მაგგვარს ბნედიანს ხალხს ყოველთვის უნდა უფრთხილდეს.
 კორნვალი: ჩემი რეგანა მართალს ამბობს, - კარი დაჰკეტეთ,
 დამე რამ მოდის საშინელი, შევიდეთ შინა
 და შევეფარნეთ, თორემ ლამის ავდარმა გვისწროს.

(გადიან)

მოქმედება მესამე

სანახავი I

ტრიალი მინდორი. გრიგალი ჰქრის. ჭექა და ქუხილია
 (კენტი და აზნაური ერთმანეთს შეეყრებიან)

კენტი: ვინა ხარ ემანდ ამ საშინელს ვაი-ვაგლახში!
 აზნაური: იგი, ვინც გულში ჰგრძნობს უფრო მეტს ვაი-ვაგლახსა.
 კენტი: ჩვენი ყოფილხარ... სად ბრძანდება ჩვენი ხელმწიფე?
 აზნაური: იგი აწ ებრძვის გულგამწყრალოთა ბუნების კავშირთ,
 გრიგალს შეჰბლავის, - აღგავეო ეს დედამიწა,
 მიიტანე და ჩაღუპეო ზღვისა სიღრმეში;
 ან წამოღვარე თვითონ ზღვაო დედამიწაზედ,
 რომ ეს ქვეყანა ან დაინთქას, ან ჩაირეცხოს.
 თავზედ თმას იგლეჯს და ხელიდან სტაცებს მას ქარი
 და თვალთ უმაღლეს სისწრაფითა, ვინ უწყს, სად ჰკარგავს;

ადამიანის სუსტის ღონით წინ დაჰსდგომია
 ერთად მოსეულს მასზედ გრიგალს, წვიმას, ავდარსა.
 ამ დროს, როს დათვიც შიმშილითა ძუძუ-გამშრალი,
 ლომი ან მგელი შიმშილითვე ფერდ-ფერდზედ მცემნი
 წვანან და ძრწიან და ვერ ბედვენ გარედ გამოსვლას, -
 ამ დროს ის-მეთქი თავშიშველი ცის-ქვეშე დარბის
 და სიკვდილს იწვევს ეს ქვეყანა წარღვნას, წარწყმიდოს.
 კენტი: მარტოკაა თუ?

აზნაური: მას თან ახლავს მარტო ხუმარა.

საწყალი ცდილობს განუქარვოს ის გულის ქენჯნა,
 რომელიც ესე ულმოზელად მას მიაყენეს.

კენტი: შენ უცხო არ ხარ და მიცვნიხარ სანდო კაცადაც,
 გაგენდობი შენ და მოგანდობ ერთს მძიმე საქმეს:

კორნვალს და ალბანს რაღაც მტრობა ჩამოვარდნიათ,
 მაგრამ ჯერხანად ეშმაკობით ამასა ჰვარვენ.

მათი მსახურნი, - ხომ შენც იცნობ დიდკაცთა მსახურთ, -
 თვის ბატონებზედ არ არიან ნაკლებ ეშმაკნი,
 ისინი ფრანგთა ხელმწიფესა ენას უზიდვენ,
 ისიც აცნობეს, რომ მთავარნი ერთმანეთს მტრობენ,
 რომ ასეთს სასტიკს ტანჯვას მისცეს მათ მეფე ჩვენი
 და სხვაც ბევრი რამ, რაც ამბოხს და შფოთს შეუდგება.

ეს კი სწორეა, რომ ლაშქარი საფრანგეთისა
 ჩვენსა განხეთქილს სამეფოსა კიდევ მოადგა,

შემოპარულა, დაუპყრია ნავთა სადგურნი
 და საცა არის დროშას გაშლის და ომსაც ასტეხს.

მამ გამიგონე: თუ გჯერა შენ ეს ჩემი სიტყვა,
 ახლავ დუვრს წადი, იქ შეხვდები იმგვართა პირთა
 რომელნიც დიდსა მადლობასაც გადაგიხდიან,
 თუ მიუტან მათ სწორეს ამბავს მასზედ, რაც მეფეს
 ჭკვის შემარყევი ბოროტება გულსა უჯიჯგნის.

კეთილშობილის სისხლისა და გვარისა მეც ვარ, -
 შენც კეთილშობილს მისთვის განდობ ამ მძიმე საქმეს.

აზნაური: ცუდს არ იზამდი, რომ ზოგი რამ უფრო ვრცლად გეთქვა.

კენტი: ვრცლად თქმა რად გინდა? თუ არ გჯერა, რაც ჩემს
 თავზედ ვჰსთქვი,

აჰა გახსენი შენ ეს ქისა და რაც შიგ არის
 ამოიღევი და ვინცა ვარ მაშინ შეიტყობ.

ვეჭვ კორდელიას უსათუოდ შენ იახლები;
 იმას მიაართვი ეს ბეჭედი და ის გიბრძანებს
 ვინ არის იგი, ვინც ამჟამად გესაუბრება.

უჰ, რა ქარია!.. ჩვენს ხელმწიფეს წავალ მოვნახავ.

აზნაური: მამ მშვიდობითა. ხომ სათქმელი აღარა გაქვს რა?

კენტი: ცოტა ვსთქვი, მაგრამ ბევრი საქმე კისრად დაგდე მე...

დროა წავიდეთ და ხელმწიფე ჩვენი მოვნახოთ.

აი ორი გზა: შენ იქით და მე აქეთ წავალ

და ხმა მივცეთ ჩვენ ერთმანეთსა, თუ შევხვდეთ მეფეს.

(სხვა და სხვა მხრივ გადიან)

სანახავი II

სხვა მხარე იმავე ტრიალის მინდვრისა, კიდევე ჭექა და ქუხილია

(შემოდინან ლირი და ხუმარა)

ლირი: იზუზუნე და იქროლე შენ, ქარო მსუსხავო,
უბერე, ვიდრე ღაწვნი ზედ არ დაგასკდებიან!
გარდმოენთხიეთ წყლისა ღვარნო და შენც, გრიგალო,
წამოუბერე, წამოღვარე ზვირთნი ზღვისანი
და სრულად შთანთქე ეს ქვეყანა ძირით თხემამდე!
თქვენც, ელდაზედა უმაღესნო ელვისა ცეცხლნო,
წინა მორბედნო ყოვლთ-შემმუსვრელთ მეხთა კვეთების!
ზედ მოესიეთ ამ ჩემს მოხუცს ჭადარა თავსა!..
და შენც, ყოველთა შემარყევო ჭექა-ქუხილო,
რისხვით და გრგვინვით ქვე-ეკვეთე, დაიგრიალე
და განაბრტყეელე ბურთებრ მრგვალი ეს დედამიწა!..
მილეწ-მოლეწე და შეშალე ამ ქვეყნის სახე,
განანადგურე, განაბნივე და მტვრად აღგავე
თესლნი უმადურთ ადამიანთ დამბადებელნი!..

ხუმარა: ნათლი, ა, ნათლი! ახლა რა ჰსჯობია: მშრალს ჭერქვეშ წოლა, თუ ამ ავდარში დგომა? ვეჭვობ
მშრალს ოთახში აიაზმის წყალით სხურება სჯობდეს ტრიალ მინდორზედ წვიმის წყალით თავიდან
ფეხებამდე გაბანებასა. დამიჯერე, წადი-მეთქი შენ ქალებთან, კურთხევა და ბოდიში ჰსთხოვე მეთქი,
თორემ ხო ხედავ, ეს ასეთი ბაიყუში ღამეა, რომ არც შენისთანას ჭკვიანს ინდობს და არც ჩემისთანა
სულელსა.

ლირი: იჭექ-იქუხე, წვიმა ღვარნე, ცეცხლი აფრქვიე!..
წვიმა, გრიგალი, ქარი, ცეცხლი, ჭექა-ქუხილი
ჩემი სისხლ-ხორცნი, ჩემი შვილნი როდი არიან!
თქვენ სტიქიონნო, მე არ გწამებთ ულმობელობას,
სამეფო ჩემი მე ხომ თქვენთვის არ მომიცია,
ხომ ჩემს შვილებათ აროდეს არ მიწოდებხართ!..
ჩემგან არარა გემადლისთ რა!.. რაღა ნება მაქვს,
რომ მორჩილებას, შებრალებას თქვენგან ველოდდე!
მამ ეგ საზარო რისხვა თქვენი დამეცით თავსა!..
აჰა აქ ვდგევარ თქვენს წინაშე ქედმოდრეკილი,
ღონემიხდილი, შესაბრალი, მოძულეებული,
მე, - ბერიკაცი განდევნილი შვილთა ჩემთაგან!
მაგრამ ფუ თქვენს თავს!.. თქვენ მიჰკერძეთ ჩემ
წარწყმედილთ შვილთ!..

ფუ!.. თქვენ გაუხდით მოზიარე იმ ორ ბაიყუშს
და ყურმოჭრილის მონის მსგავსად ნებას უსრულებთ!
მათთან შეთქმულნი თქვენ ზემოდან მე, - ბერ-კაცს მებრძვით!
სირცხვილი თქვენსა ძლიერებას!.. ფუ, ძალთა თქვენთა!..

ხუმარა: იცი, ბიძია? ვისაც ახლა თავშესაფარებელი აქვს, იმას თავიცა ჰქონია და იმ თავში ცოტაოდენი
ტვინიცა.

თუ კაცი თავს არას დასდევს
და მარტო ფეხებს აჰყვება,
მაშინ თავი გლახასავით
მკბენარებით აევსება.

თუ ფეხებით შენ იქმ იმას,
რის ქმნაც შევენის მარტო გულსა,

კორძი ფეხზედ გამოგივა
და გაყვირებს ვაის, ვუსა;
ძილს ღვიძილად გადაგიქცევს,
გაკრუსუნებს უბედურსა...

იცი კიდევ რას გეტყვი? ქვეყანაზედ ერთი ლამაზი ქალიც არ არის, რომ სარკეში ჩაიხედოს და არ დაიპრანჭოს.

(შემოდის კენტი)

ლირი: მოთმინებისა მაგალითათ გავხდი ჩემს თავსა!..

აღარას ვიტყვი!.. არა!.. არა!..

კენტი: ვინა ხარ ემანდ?

ხუმარა: უმაღლესი მეფე და უმდაბლესი პაიკი, ესე იგი, ბრძენი და სულელი.

კენტი: ვაი შენ ჩემს თავს!.. ხელმწიფეო, თქვენ აქ ბრძანდებით?!

თვით იგი, ვისაც სიბნელე და წყვდიადი უყვარს,

იგიც კი ამგვარს სასტიკს ღამეს მოერიდება.

ნადირნიც ღამით მოარულნი ამ გრგვინვის შიშით

შეცვივნულან თვის ბუნაგებში და იქა ძრწიან.

რაც თავი მახსოვს, არ მინახავს ასეთი ღამე,

ესე ცეცხლთ ფრქვევა, გველებრ კლაკვნა ცაზედ ელვათა!

არ მოვსწრებოვარ ამგვარს მგრგვინავს ჭექა-ქუხილსა,

ამგვარს საშინელს ქარის ბრდღვნასა და წვიმის ხუილს!..

კაცის ბუნებას არა ძალუმს, რომ აიტანოს

ესდენ საზარო ზათქი, ზარი და შფოთვა ცისა!

ლირი: დეე თვით ღმერთმა, რომელიც ვას აწ თავზედ გვაქცევს,

დღეს განიკითხოს მოსისხლენი და შემცოდველნი!

თრთოდე, ბოროტო, შენ, რომელიც სასჯელს ამცდარხარ

მარტო იმით, რომ შენთა საქმეთ ჯერ ვერ ამხელენ!

მიმალე ხელი, კაცის მკვლელი, სისხლში შესვრილი!..

ითრთოდეთ თქვენცა, ფიცთ-გამტეხნო და მემრუმენო,

სისხლის შემრევნო ნათესავთან შეცოდებითა!

ითრთოდე შენცა, საზიზღარო პირმოთნე სულო,

რომელიც ყალბს გულს სათნოების ფერთა ჰფერავ!..

და შენც გულმრუდევ, ვინც სიკეთის სახესა იღებ,

მაშინ როს გულში განგიზრახავს ძმისა სიკვდილი,

ათას ნაჭრადა გაიფლითე და განადგურდი!..

ჰოი ყოველნო მიმალულნო ბოროტებანო!

აღმოდით ხვრელთა აწ თქვენთაგან და განერთხენით

ყოველთა არსთა საშინელის გამკითხველის წინ, -

და შეავედრეთ თავნი თქვენნი მისატევებლად!..

გარნა მე... უფრო ტანჯული ვარ, ვიდრე მტანჯველი.

კენტი: ეჰა, რას ვხედავ!.. თავშიშველიც თურმე ბრძანდებით!..

ხელმწიფე ჩემო, აქავ ახლო რაღაც ქობია, -

მუნ შეეხიზნეთ ამ ავდარსა; მე კი მივმართავ

კვლავ იმ უღმობელს, განუკითხველს ციხე-დარბაზსა,

საცა ახლა ხან მე გიკითხეთ და თქვენს კითხვაზედ

ქარის დირეზედ ფეხი არც კი დამადგმევიწეს.

წავალ და ძალით მათ აღვუძრავ ღმობიერებას.

ლირი: ტვინი მერყევა... შვილო ჩემო, წამო, წავიდეთ...!

სიცივითა ჰორთი, შე საწყალო? მეც თვითონ მცივა... (კენტს) ჩალა კი არის, მეგობარო, ქვეშ გასაშლელად?

ბევრი რამ იცის გაჭირვებამ: ზოგჯერ თვით ჩალას,

უბრალო ნივთსა უძვირფასეს ნივთათ გარდგვიქცევს. -

აბა გაგვიძელ, მიგვიყვანე იმ შენს ქობთანა. -

ჰოი, საწყალო, საცოდავო, ჩემო მასხარავ!...

ჩემს გულში კიდევ დარჩენილა მცირე ადგილი,
რომელიც შენთვის მტკივნეულობს და იტანჯება.

ხუმარა: ვისაც კი თავში უჭყავის

ცოტა რამ მაინც ტვინია,

ის ახლა წევს თავის ჭერქვეშ,

იმისთვის ჭირიც ღვინია;

წვიმაცა და ქარიშხალიც

იმას ფეხებზედ ჰკიდია.

ლირი: მართალს ამბობ, ჩემო კარგო! - აჰა მივდივართ იმ შენს ქოხში.

(გადიან ლირი და კენტი)

ხუმარა: ეს ისეთი ბაიყუში დამე ყოფილა, რომ მხურვალე ქალსაც კი გააგრძობს. მე კი მაინც ისე არ წავალ
აქედან, რომ ზოგიერთი რამ არ ვიწინასწარმეტყველო.

როს მღვდელი ლოცვის მაგიერ

ქადაგსავით აყბედდება,

როს ლოთს კაცსა, ღვინის მსუნაგს,

ღვინო ყელზედ დაადგება,

როს მეჯღანეს დიდი-კაცი

შეგირდად მიებარება,

როს რჯულთ-გადამდგარის ნაცვლად

ბოზი ცეცხლში დაიწვება,

როს ყოველი კაცთ კანონი

მართლ-კანონად შეიქმნება,

როს თავადს და აზნაურსა

ვალი, ვახში მოშორდება,

როს კაცთ ცილის მწამებელსა

ენა ძირში მოეჭრება,

როს ქურდს იქ არ მიუშვებენ,

საცა ხალხი შეგროვდება,

როს კრიჟანგი, ძუნწი კაცი

დარდიმანდად გაგვიხდება;

როს ბოზი და მაჰანკალი

საყდრის შენებას მოჰყვება, -

მაშინ დიდი ალბიონი

ატოკდება, აღელდება,

ხალხსაც, ჭოჭინზედ ჩვეულსა,

ფეხი მაშინ აედგმება.

ეჰ, რას ვჩადი?! გათენება ხომ მამალმა უნდა იყვილოს, - ჩემი რა საქმეა.

(გადის)

სანახავი III

ოთახი გლოსტერის ციხე-დარბაზში

(შემოდინ გლოსტერი და ედმუნდი)

გლოსტერი: არ მომწონს, ედმუნდ, ეს უღვთო და უწყალო საქციელი. მე ხელმწიფის სიბრალულმა წამილო
და მინდოდა მეშველა რამე, მაგრამ იმათ არამცთუ ნება დამრთეს, ჩემს სახლში ამასზედ ხმაც არ

ამომადლებინეს. მითხრეს, რომ თუ იმაზედ კიდეც გვეტყვი რასმესო, ან იმის შეწყნარებას მოგვთხოვო, ან შენ თვითონ იმას ხელს გაუმართავო, მაშინ შენზედ ჩვენს წყრომას საზღვარი არ ექნებაო.

ედმუნდი: სწორედ უღვთოობა და მხეცური ქცევაა.

გლოსტერი: ნურავისთან კი ნურა გრჯის რა და ჩვენთა მთავართა შუა შუღლი ჩამოვარდნილა. შუღლიო?! შუღლი კი არა, ცოტა რამ მეტიც. მე წუხელის წერილი მომივიდა. ვშიშობ კიდეც, რომ ამაზედ ვლაპარაკობ. ის წერილი შიშით ჩემს ოთახში მაქვს დამალული. იწერებიან, რომ ვინც ხელმწიფეს ბოროტი დამართაო, იმას სამაგიეროს გადავუხდითო. ზოგიერთს ადგილას ჯარიც გამოსულა ჩვენს ხმელეთზედ. ხელმწიფეს ჩვენ მხარი უნდა მივსცეთ. მე წავალ იმის მოსანახავად, რომ ფარულად მაინც შევეუმსუბუქო როგორმე მწუხარება. შენ კი წადი და მთავარი ლაპარაკით გაართე, რომ არ შემიტყოს ეს ჩემი ხვაშიადი განზრახვა. თუ მიკითხოს, უთხარ ავად გახდა და წევს თქო, თუნდ რომ თავიც მომჭრან, როგორც მემუქრებოდნენ, მაინც ვეცდები, რომ ჩემს მოხუცებულს ხელმწიფეს ვუშველო რამე. ჩემო ედმუნდ, ბევრი რამ ავი მოგველის, ფრთხილად იყავ.

(გადის)

ედმუნდი: მაგ შენს დაფარულს სულგრძელებას მთავარს შევასმენ,

წიგნსაც მოვნახავ და წარვუდგენ. საქმე თავს მოდის...

რაც წაერთმევა მამაჩემსა, მას მე შევიძენ:

მთელს მის სამკვიდროს მე გადმომცემს მთავარი ჩვენი.

წარწყმდეს სიბერე და აღყვავდეს აწ ჭაბუკობა!..

(გადის)

სანახავი IV

სხვა მხარე იმავე ტრიალის მინდვრისა მინდორზედ ქოხი ჰსდგას

(შემოდინან ლირი, კენტი და ხუმარა)

კენტი: აი ის ქოხიც. შიგ შებრძანდით, ჩემო ხელმწიფევ.

ეს დამე ისე ბოროტია, მძლავრი, უწყალო, რომ ცის ქვეშ დგომას ვერ გაუძლებს ადამიანი.

ლირი: დამეხსენ. მე მსურს მარტოდ ყოფნა!

კენტი: კვლავ გთხოვთ შებრძანდეთ.

ლირი: ხომ არ გამიგლეჯ შუაზედ გულს!.. არ დამეხსნები?!

კენტი: უწინამც ჩემი გული იქმნას შუა გაგლეჯილ...

გთხოვთ, გვედრებით, ხელმწიფეო, ქოხში შებრძანდეთ.

ლირი: ნუთუ გგონია კაცისათვის დიდი რამ იყოს, როცა მსუსხავი ქარიშხალი ძვალ-რბილში უვლის?

იქნება შენთვის ეგრეც იყოს, - არ გაგამტყუნებ.

მაგრამ კი ვინცა თვის გულში ჰგრძნობს დიდსა ტკივილსა,

იგი მცირესა ტკივილს თვისას არარად იმცნევს.

დათვს რომ ექცევი და წინ გხვდება ზღვა აღელვილი,

უკუვ წამოხვალ და ისევ დათვს პირში ეცემი.

როცა გული აქვს ადამიანს დამშვიდებული,

მაშინ თვითონ მის სხეულიცა მგრძნობიერია.

ჩემს გულში აწ ჰქრის ვაებისა მძაფრი გრიგალი,

იგი სხვას, - ერთის ტკივილის მეტს, - არ მაგრძნობინებს,

ეს ტკივილია - შვილთა ჩემთა უმადურება...

ეს იმას ჰგავს, რომ პირმა კბენა და ღრღნა დაუწყოს

ხელსა, რომელიც აწვდის იმას საზრდოებასა. -

მე ვაზღვევინებ!.. მე საშინლად გადვუხდი იმათ!..

ცრემლით, ტირილით თავსა ჩემსა მე არ შევირცხვენ!..

ამ წყვილიადს ღამეს გამომავდეს მე იმათ კარში...

იგრიალე ცავ! წამოღვარე ეგ ნიაღვარი!

იწვიმ-იქუხე!.. მე მოვითმენ!.. ყველას ავიტან!..

ამ წყვილიადს ღამეს!.. ოხ, რეგანავ!.. ახ, გონერილავ!..

ესდენ თქვენდამი გულკეთილი მოხუცი მამა,

რომელმაც ყველა, რაც ებადა, თქვენ დაგილოცათ...

აღარას ვიტყვი, თორემ ღამის ჭკვა შემეშალოს...

ღმერთო, მიხსენ მე!..

კენტი: გთხოვთ, ბატონო, ქოხში შებრძანდეთ.

ლირი: შენ თვითონ შედი, მე გთხოვ ამას, - თვით მოისვენე.

მე ქართა ქროლვას თან ვაყოლებ მტანჯავთა ფიქრთა...

მაგრამ შევიდეთ. (ხუმარას) ჩემო კარგო, ჯერედ შენ შედი.

შენ დაბინავდი, შე ღატაკო და უბინავო!..

მე კი ვილოცამ ჯერ და მერედ ძილს მივცემ თავსა. -

(ხუმარა შედის ქოხში)

ტიელ-ოხერნო, უბედურნო, შიშველ-ტიტველნო!

რას შვრებით მაშინ, როს მოგასწრობთ ასეთი ღამე?!

მშიერ-მწყურვალნი, უმოსელნი, უსახლკარონი

ნეტა ვით იტანთ ამისთანა ვაი-ვაგლახსა?

ვაი რომ ესდენ ცოტა თქვენზედ მე მიზრუნვია!..

კარგი ჯულაბი, სიმდიდრეო, შენთვის იქმნება,

რომ ჩაგრულ-ყოფა უბედურთა შენც განიცადო;

მაშინ მეტს ლუკმას შენსას იმათ განუზიარებ,

მით დაამტკიცებ, რომ სიმართლე ქვეყნად ყოფილა.

ედგარი (ქოხიდან): შვიდ ადლ ნახევარი! შვიდ ადლ ნახევარი!

ვაი, შე საწყალო თომავ!

ხუმარა (ქოხიდან გამოვარდება): ბიძია, ბიძია, - აქ ნუ შემოხვალ! ვაი, ვაი!.. აქ ეშმაკი მჯდარა!

კენტი: ხელი მომე! ეშმაკი კი არა, რას მიჰქარავ.

ხუმარა: ღმერთი, რჯული, ეშმაკია მეთქი, ეშმაკი! მითხრა კიდეც, რომ სახელად თომა მქვიანო.

კენტი: ვინა ბუდღუნებ ემანდ? გარეთ გამოდი.

(შემოდის ედგარი გიჟად ჩაცმული)

ედგარი: მომეცალენით! შორს ჩემგანა! ავი სული უკან მომდევეს!.. კუნელის ეკლებიდან ცივი ქარი

მოზუის. ახტი, დახტი, ცივს ლოგინში ჩახტი და გათბები.

ლირი: ნუთუ შენს ორ ქალს მიეც შენცა ყოველი ფერი,

და იმათ შენა ამ ყოფამდინ მიგაღწევენეს?

ედგარი: აბა ვინ რას მისცემს საწყალოს თომას!.. საწყალი თომა ავმა სულმა ბევრგან ათრია, ცეცხლშიაც

გაატარა, ალშიაც გაატარა, მორევიც გაატარა, ჭაობიც გაატარა, საფლობიც გაატარა; შიგ ბალიშში ხანჯლები

დაუტანა, შეჭამადში დარიშხანა ჩაუყარა, საყდრის ნიშში სახრჩობელა დაუდგა; გული გაუზვიადა, წითელ

იორღა ცხენზედ შესვა და ოთხ გოჯიან ხიდებზედ არბეინა, თავისი ჩრდილი თავის მოღალატედ დაანახვა

და იმას უკან გამოუყენა. გიკურთხოს ღმერთმა თვალი, ყური, ხელი, ენა, ცხვირი!.. თომასა ჰსცივა!

დადადადადა!.. დაგიხსნას ღმერთმა კუდიანის ქარისაგან, ჭირისა და ბნედისაგან!.. გაიკითხეთ რითიმე

საწყალი თომა! ავი სული ჩასდგომია და აწვალეებს... დამაცა, დამაცა... ახლავ დავიჭერ... აი ის წყეული აქ

არის აი!.. აქ არის!.. აქა!.. აქა!.. აქა!.. აი აქა!.. (ქარი კიდეც ჰქრის)

ლირი: მისმა ქალებმა ეს დამართეს ამ უბედურსა?..

ნუთუ არა რა შეირჩინე?.. ყველა მათ მიეც?..

ხუმარა: ჩვენსავით გიჟი ხომ არ იყო, რომ ყველა მიეცა. ვერა ხედავ, რომ მონძები შეურჩენია. ეგეც რომ არ

შეერჩინა, ხომ ჩვენ გადაგვაჭარბებდა და შეგვარცხვენდა.

ლირი: დეე ბოროტი, რაც ჭირიანს ჰაერში ბრუნავს

და დასტრიალებს განსაკითხად კაცთა ცოდვათა,

შენთა ქალთ თავზედ წამოეფრქვას, ზედ მოესიოს...

კენტი: ბატონო ჩემო, ქალიშვილნი მაგას არა ჰყავს...

ლირი: ჰსტყუი!.. მიჰქარავ!.. თუ არ გულღვარძლ ქალიშვილებსა, -
სხვას არვის ძალუმს კაცის ესდენ გათახსირება...

ნუთუ განდევნილს მამებს საქმე ისე გაუხდათ,
რომ თვის სხეულის გვემას, ტანჯვას აღარა ჰგრძნობენ?

სამართლიანი სასჯელია, - ახია მათთვის,
ესდენ წყეულს და შეჩვენებულს შვილებს რად ჰბადვენ!..

ედგარი: პილიკოკი ჯდომილა პილიკოკის მთაზედა! ტიტლი, ტიტლი, ტიტლი, ტიტლი, ტი-ი-ტლი!..

ხუმარა: ლამის ამ ბრიყვმა და გადარეულმა დამემ ყველა ჭკვიდამ არ გადაგვრიოს!

ედგარი: მოეცალენით! ეშმაკი მოდის! დედ-მამის მორჩილი იყავ, სიტყვაზედ მტკიცედ დადეგ, ნუ
ფიცულობ ხოლმე, სხვის ცოლთან ნუ შესცოდებ, შენს ცოლს ფარჩით ნუ მორთავ. ჰსცივა თომასა, ჰსცივა!

ლირი: შენ ან ვინ იყავ? ან რა იყავ?

ედგარი: კაცი ვიყავ, ადამიანი, გულზვიადი, ჭკვა ამაყი, თმას ვიხუჭუჭებდი, საყვარლის ხელთათმანს
ქუდის ქალამაში ვატარებდი, ჩემს საყვარელს ქვეშ ვეთელინებოდი, იმასთან ცოდვის საქმეს ვჩადიოდი,
ყოველს სიტყვაზედ ვფიცულობდი და ყოველს შემთხვევაში იმ ფიცს ვტებდი, რაც ძილში მურტალი
ფიქრები მომდიოდა, მე იმას ღვიძილში ვასრულებდი. ღვინო ძალიან მიყვარდა, იმაზედ მეტად კოჭის
თამაში, - ქალების უკან დევნაში კი ოსმალოსაც გადავაჭარბებდი. მე ვიყავ გულითა მზაკვარი, ენითა
მაბეზღარი, ხელითა სისხლის მღვრელი, ზარმაცობითა ღორი, მპარაობითა მელა, მსუნაგობითა მგელი,
სიცოფითა ძაღლი, მტაცებლობითა ლომი. ერიდე, ერიდე, რომ ქალის წულების ბაკი-ბუკმა და აბრეშუმის
კაბის შრიალმა შენი გული არ დაატყვევონ. სამიკიტნოში ფეხს ნუ შედგამ, ქალის უბეში ხელს ნუ ჩაჰყოფ,
შენს მოვალეს თამასუქს ნუ მიჰსცემ, ნუ ენდობი ეშმაკსა. კიდეც კუნელის ეკლებიდან ცივი ქარი
გამოზუის. აი, იძახის ზუ, ზუ, ზუო. თავი დაანებე, ჩემო პატარა ბავშვო, დეე იზუზუნოს.

(ქარი კიდეც ჰქრის)

ლირი: ის არ გერჩივნა, რომ ცოცხალი შავს მიწაში დამარხულიყავ და ეგრედ ტანშიშველი კი არ
დასდგომოდი ამ ზეცის საშინელს გულის წყრომასა. - ნუთუ მართლა ეს ადამიანია და ადამიანი ამის მეტი
არა არის რა?! აჰა, ხომ ხედავთ: ამას ნათხოვარი არა აქვს რა. ამისთვის არც ჭიას უთხოვებია აბრეშუმში, არც
მხეცს ტყავი, არც ცხვარს მატყლი, არც ყვავილს სუნნელეზა. ჩვენ სამნივე ყალბნი, ფერადებით
შეხამებულნი ვართ!.. აი ნამდვილი ადამიანი!.. შეუხამებელი ადამიანი შიშველის ორფეხის ცხოველის
მეტი არა ყოფილა რა. შორს ჩემგან ტანის სამკაულო! შენ ნათხოვარი ხარ და არ მინდიხარ. (ტანისამოსს
იგლეჯს)

ხუმარა: ჰოო, სწორედ ეგდა გაკლდა. არა, - ტანისამოსს რომ იხდი, ამ ბნელა დამეში ცურვას აპირობ თუ?
ახლა ამ ტრიალს მინდორზედ ერთი ბეწვა ცეცხლი სწორედ ბეზერი არშიყი კაცის გულს ეგვანება, იმიტომ
რომ ბებერს არშიყს მარტო გულიდა უბუჭავს იმ ვეება გაციებულს ტანშია. - აგერ ჩვენკენ ცეცხლიც
მოტანტალეებს.

ედგარი: ეგ მე ვიცი, ვინც არის. ეგ ეშმაკია. ფლიბერტი ჯიბბერტი ჰქვიან. მაგან ტანტალი იცის ხოლმე
ბინდიდან პირველ მამლის ყივილამდე. ეგ თვალში ლიბრს აკეთებს, კაცს აბრმავებს, ტუჩს სამად უყოფს,
ხორბალს ამყაყებს და ყოველგვარ ტანჯვას აყენებს ამ დედამიწის შვილებსა.

წმინდა ვიტოლდმა დეღე სამჯერ შემოიარა,
მაჯლაჯუნა და ალი მას წინ შემოეყარა.

უბრძანა: პირ-ქვე ჩემ წინ ახლავე დაემხეთო,
რომ ბოროტს აღარა იქმთ ახლავ შემომფიცეთო.

მიწასთან გაგასწორებთ, თუ მე ფიცს გამიტებთო!

კენტი: ხომ ძლიერ არ შეწუხდით ხელმწიფეო!

(შემოდის გლოსტერი, ხელში მამხალა უჭირავს)

ლირი: ეს ვილა მოდის?

კენტი: ვინა ხარ ემანდ? რას დაეძებ?

გლოსტერი: თქვენ ვილა ხართ? თქვენი სახელი?

ედგარი: საბრალო თომა, - მჭამელი ბაყაყებისა, თავკომბალებისა, ჯოჯოებისა, ხვლიკებისა. რომელიც,
როცა ეშმაკი გულზედ მოიყვანს ხოლმე, თავგებს და ძაღლის მძოვრებსა ჰსჭამს, ნებხს წნილად ატანს და
მყაყე გუბის წყალსა სვამს, რომელსაც ერთის სოფლიდან მეორემდინ ჯოხით უკან ჰსდევენ, ჰსტანჯვენ,
ციხეში ამწყვდევენ, რომელსაც ერთს დროს ჰქონდა სამი ჩოხა ზურგისათვის, ექვსი პერანგი ტანისათვის,

საჯდომი ცხენი ტარებისათვის და იარაღი ბაქიბუქობისათვის. ახლა კი მარტო თავგებასა ჰსჭამს, ჭიაჭუასა, შვიდი წელია ასე ირჩენს უბედურს თავსა.

მოეცაღე ჩემს მწვალელებს და მტანჯავსა.

- ხმა გაიკმინდე! აღარ დადგები, ეშმაკო?! აღარ მომასვენებ საწყალსა?

გლოსტერი: ვაი შენ ჩემო თავო!.. ნუთუ, ხელმწიფეო, ეს დღეც დაგადგათ, რომ ამისთანა კაცი მოსაუბრეთ გაგხდომიათ?!

ედგარი: მწყვდიადთ უფალი ძლიერი თავადია, - იმასა ჰქვიან მოდო და მაჰუ.

გლოსტერი: ესდენ გაბილწდნენ ჩვენნი შვილნი, ჩვენნი სისხლხორცნი,

რომ თვისთ სიცოცხლის მომნიჭებელთ წინა აღგვიდგნენ?!

ედგარი: ჰსცივა, ჰსცივა საწყალს თომასა!..

გლოსტერი: ჩემო ხელმწიფე! წამობრძანდით, ბინას გიშოვით...

ნებას არ მაძლევს ერთგულება, რომ ყოველსფერში მე დავმორჩილდე თქვენთა ქალთა სასტიკს ბრძანებას.

თუმც მათ მიბრძანეს, რომ არასგზით არ შეგიწყნაროთ

და მსხვერპლად მიგცეთ ამ საშინელს ვაი-ვაგლახსა,

მაგრამ გაგზედე გამოჰარვა თქვენს სამებნელად,

რომ წაგიძლვეთ და შეგახიზნოთ იქ, სადაც თქვენთვის

ყველა მზად არის, - ვახშამიც და თბილი ოთახიც.

ლირი: ჯერ დამაცალე ვესაუბრო ამ ფილოსოფოსს. -

ერთი მითხარი, - ეს ქუხილი რისაგან არის?

კენტი: ჩემო ხელმწიფე, უარს ნუ ჰყოფთ ამის თხოვნასა,

მიჰყევით მაგას...

ლირი: ამ სწავლულს და მეცნიერს ბერძენს მინდა რამ ვკითხო. (ედგარს) ერთი მითხარ, - რა სიბრძნეს მისდევ?

ედგარი: მას, რომ მატლებსა ვჰყლეტ და ეშმაკთა შევაჩვენებ ხოლმე.

ლირი: ნება მომეცით ცალკედ გითხრათ ორიოდ სიტყვა...

კენტი (გლოსტერს): ნუ მოეშვებით, კვლავაც ჰსთხოვეთ, თორემ ხომ ხედავთ, - ჰკვა და გონება ერევა მას...

გლოსტერი: განა რად გიკვირს?

მის ღვიძლნი შვილნი სასიკვდილოდ მას იმეტებენ! -

კეთილო კენტო!.. ყოველი ეს მან წინად იგრძნო...

ვაი უწყალოდ განდევნილსა!.. შენ მეუბნები,

რომ ხელმწიფესა ჰკვა-გონება ეკარგებაო...

მეც ამას გეტყვი, მეგობარო, მეც მაგ დღეში ვარ,

ლამის მეც ჰკვიდამ შევიშალო მწუხარებითა.

მეც ღვიძლი შვილი, დღეს ჩემგანა შეჩვენებული,

ახლახანს სიკვდილს მიპირებდა... მენდე, ძმობილო,

ისე მხურვალედ მიყვარდა ის, რომ არც ერთს მამას

არ ჰყვარებია თვისი შვილი, - და დამიჯერე,

რომ ამ სევდამა შეარყია ჩემი გონებაც. (ქარი კიდევ ჰქრის)

უჰ, რა ღამეა!.. გთხოვთ, მეფეო...

ლირი: ოხ, უკაცრავად.

თქვენც წამობრძანდით ჩვენთან, დიდო ფილოსოფოსო.

ედგარი: ჰსცივა, ჰსცივა თომასა.

გლოსტერი: არა, - აქ დარჩი, საცოდავო, შენს ქოხში შედი.

ლირი: თუ ეგრე არის, ჩვენც თან შევყვით, ჩვენც თან ვეახლნეთ.

კენტი: ბატონო ჩემო, ჩვენ მოგვყევით.

ლირი: ამას გავყვები. მე მინდა-მეთქი დავრჩე ამ ჩემს

ფილოსოფოსთან.

კენტი (გლოსტერს): ნუ აწყენინებთ, - თან იახლოს ეგ უბედური.

გლოსტერი: ეგ კაცი თქვენ თან იახელით, ჩემო ხელმწიფე!

კენტი: წამოგყევი თან, შე საწყალო.

ლირი: თქვენც წამობრძანდით, ათინის ბრძენო.

გლოსტერი: ნურას იტყვი და თან იახელ.

ედგარი: გმირი რაინდი როლანდი

შავსა ციხეს მიადგაო,

ვაი, ვაი დაიძახა, -

აქ ბრიტთ სისხლის სუნი სდგაო.

(გადიან)

სანახავი V

ოთახი გლოსტერის ციხე-დარბაზში

(შემოდინ კორნვალი და ედმუნდი)

კორნვალი: ისე არ წავალ აქედან, რომ იმას არ გადავახდევინო.

ედმუნდი: მე ამას ვშიშობ, ბატონო, რომ ყველასაგან განკიცხულ ვიქნები, რადგანაც ჩემი მამაშვილური გრძნობა თქვენდამი ერთგულებას შევსწირე.

კორნვალი: მე ახლა ვხედავ, რაც არის: შენმა ძმამ რომ მამის შენის სიკვდილი განიზრახა, ეგ მართლ სიბოროტით არ მოსვლია, აქ მამიშენის გულმრუდობაც ყოფილა მიზეზად.

ედმუნდი: ჩემმა უბედურმა ბედმა ორს ცეცხლს შუა ჩამაგდო: არ მეტყვა, ორგულობა იქმნებოდა, ვამბობ და მამის ღალატი გამოდის. აი ის წერილიც, რომელზედაც იგი მელაპარაკებოდა. აქედან ცხადადა ჰსჩანს, რომ იმას გულში მუხანათობა სდებია და ამის გამო მიწერ-მოწერა გაუმართავს საფრანგეთის ხელმწიფესთან. - ოჰ, ღმერთო ჩემო!.. ჯერ ნეტა ეს ორგულობა არ მომხდარიყო და თუ მოხდა, მე მაინც ნუ გამამხელინებდი.

კორნვალი: წამომყევ, დედოფალი ვნახოთ.

ედმუნდი: თუ რაც ამ წერილში სწერია, სულ მართალი გამოდგა, მაშინ მრავალი მძიმე საქმე გაგიჩნდებათ.

კორნვალი: მართალი გამოდგება თუ ტყუილი, შენ მაინც მაგ წერილმა გრაფ გლოსტერათ გაგხადა. ერთი მიპოვე მამა შენი, მინდა დავაჭერინო!

ედმუნდი (თავის თავად): თუ ღმერთმა მიშველა და მივასწარ, რომ მამაჩემი ხელმწიფეს ეხმარება, მაშინ ამას უფრო მომეტებულად ავუმღვრევ გულსა. (კორნვალს) თუმცა ამ შემთხვევაში ჩემი მამაშვილური გრძნობა ძლიერ ებრძვის თქვენდამი ერთგულებასა, მაგრამ მაინც და მაინც თქვენს ერთგულებაზედ მე თავი დამიდვია.

კორნვალი: მე შენი დიდი იმედი მაქვს და თვითონც შენ ჩემში უკეთეს მამას იპოვი.

(გადის)

სანახავი VI

ოთახი გლოსტერის ხიზანის სახლში, გლოსტერის ციხე-დარბაზის გვერდით

(შემოდინ გლოსტერი, ლირი, კენტი, ხუმარა და ედგარი)

გლოსტერი: რაც უნდა იყოს, მაინც აქ ყოფნა ჰსჯობია ცის ქვეშე დგომას. ამისათვისაც მადლობელნი ვიყვნეთ. - რაც შემემღება ვეცდები რომ აქ ყოველი თქვენი სურვილი აღსრულდეს. - თქვენ აქ ბრძანდებოდეთ, მე წავალ და ახლავ უკანვე გაიხლებით.

კენტი: გულფიცხობამ და მოუთმენლობამ შემუსრა ამის გონების ძლიერება... (გლოსტერს) ღმერთმა გადაგიხადოთ, ბატონო, ეს სიკეთე. (გლოსტერი გადის)

ედგარი: ეშმაკი მეძახის და მეუბნება, რომ ნერონი საბუნელეთის ტბაში ჩანგლით თევზს იჭერსო. (ხუმარას) შე უგუნურო მტრედო, მოერიდე ეშმაკსა.

ხუმარა: ბიძია, ერთი მითხარი, - ნამდვილად სულელი ვინ არის: გლეხი თუ თავადი?

ლირი: ხელმწიფეა, ხელმწიფე!..

ხუმარა: არა. ნამდვილად სულელი ის გლეხია, რომელმაც თავისი შვილი გაითავადა, ის გლეხია-მეთქი, რომელიც თვითონ კი გლეხად დარჩა და შვილი კი გაიბატონა.

ლირი: დეე ათასთა გახურებულთ რკინის შამფურთა

ის ღვარძლიანი გულ-მუცელი გაუწოს იმათ!..

ედგარი: ეშმაკი მხარ-ბეჭში მკბენს...

ხუმარა: არა, - სულელი ის არის, ვისაც სჯერა მორჩილება მგლისა, ალერსი ცხენის წიხლისა, ტრფიალება ბავშვისა და ფიცი უნამუსო დედაკაცისა.

ლირი: მორჩა... სამსჯავროს განსაკითხად მე მივცემ იმათ!..

(ედგარს) აქეთ დაბრძანდით, მეცნიერო მოსამართლეო,

(ხუმარას) შენც გვერდით მოუჯექ, დიდო ბრძენო!

საჯეთ ისინი. - აბა მელებო წარმოსდევით განსაკითხავად.

ედგარი: შეხე, შეხე, როგორ დგას და იჭყიტება!.. ქალბატონო, თვალს ტყუილად ნუ გვიშვრები, შენი სილამაზე ჩვენ ვერ გვაცდენს, - ტყუილად ირჯები.

შენ, საბედო, ჩემთან მოდი, გამოცურდი ემაგ წყალსა.

ხუმარა: თვითონაც უნდა, მაგრამ ცოტა ზიანი აქვს მაგის ნავსა.

ედგარი: ეშმაკმა ბულბულსავით შტვენითა ტვინი წაართვა საბრალლო თომას. თომას მუცელში გობდენს ერთი ყოფა გააქვს. მიუგდეთ ერთი ორი ქაშაყ-თევზა. რას ბუყბუყებ, შავო ეშმაკო, მე რა მაქვს, შენ რა გაჭამო!..

კენტი: რა გადგეკიდათ, ხელმწიფეო? რატომ ეგრე ხართ?

რამ გაგაცვიფრათ? გაშტერებით რად იყურებით?

გთხოვთ, რომ მცირეს ხანს აქ წამოწვით და მოისვენოთ.

ლირი: არა, ჯერ მინდა სამართალი ამათი ვნახო.

რალას უყურებ, მოიწვივე ჩქარა მოწმები. (ედგარს) თქვენსა ადგილას თქვენ დაბრძანდით, დიდო

მსაჯულო, (ხუმარას) შენც გვერდით მოუჯექ, მართლმსაჯულის თანაშემწეო,

(კენტს) შენც, როგორც მწევრი სამსჯავროს მაგათ მოუჯექ.

ედგარი: ნურაფრის შიში გაქვს: კაი სამართლით გაგასამართლებთ.

გღვიძავს, თუ დაგიძინია,

ჩემო კარგო მეცხვარეო?

ცხვარი ყანას მოსდებია,

ადეგ და მოუარეო,

სალამური დაუკარი,

ცხვარს თავი მოუყარეო.

ლირი: ჯერ ამას დასდეთ სასჯელი. - ამას გონერილა ჰქვია. ამ პატივცემულის კრების წინაშე ფიცსა ვსდებ, რომ მაგან თავის საცოდავს, ხელმწიფე-მამას წიხლი ჰკრა და კარში გამოაგდო.

ხუმარა: წინ წამოდეგით, მანდილოსანო! - თქვენ სწორედ

გონერილა გქვიანთ?

ლირი: ვერ იტყვის მაგაზედ უარს!..

ხუმარა: უკაცრავათ, ქალბატონო! მე თქვენ სკამად მიგიღეთ.

ლირი: აგერ მეორეც!.. ზედ ეტყობა გარყვნილ სახეზედ

რაგვარის გულის პატრონია. ნურსად გაუშვებთ.

ხედავთ რა ქმნეს ამ წყეულებმა?! გაუშვეს კიდეც!..

ცეცხლით დაგბუგავთ!.. ეგ რა ჰქენით!... იარაღს ვიხმარ!..

მთელი სამსჯავრო დაუქრთამავთ, შეუსყიდნიათ!..

შე ცრუ მსაჯულო, რად მიეცი გაქცევის ნება!..

ედგარი: გიკურთხოს ღმერთმა თვალი, ყური, ყელი, ენა, ცხვირი!.

კენტი: ვაი ჩემს თავსა!.. რა გექმნათ თქვენ ის მოთმინება,

რომლითაც ეგრედ ხშირად, მეფევ, თქვენ ქადულობდით!

ედგარი (თავის თავად): ტირილი მომდის!.. ლამის ცრემლთა ჩემთა მე გამცენ.

ლირი: შემომხვევიან გარს ძაღლები და მარტოს მყეფენ!..

ედგარი: საცოდავი თომა მაგ ძაღლებს თავის თავს ესვრის და ისე გაგიფრთხობს. გადით, გადით, თქვე დინგ-ძაღლებო!..

თუნდა იყოს მეძებარი,

თუნდ გოშია, თუნდ მწევარი,

თუნდ კბილბასრი ცოფიანი,

თუნდ კუდა, თუნდ კუდიანი

თომა ესვრის მათ თავის თავს

და მაგ ძაღლებს სულ გაჰფანტავს.

გაცით! გაცით! გაცით! ახლა ჩვენ წავიდეთ და თრევა დავიწყოთ მეიდნებზედ, ბაზრებში, დღეობებში.

საწყალს თომას ყანწში არა უდგა რა.

ლირი: აბა ახლა შუა გასჭერით რეგანა და ნახეთ გულზედ რა აკრავს. ერთი გასინჯეთ, - რა ბუნების ძალია იმისთანა, რომ ესე უქვავებს ადამიანს გულსა. (ედგარს) თქვენ, ყმაწვილო, შემირიცხავხართ ჩემის ასის რაინდის რიცხვში. - ეს კია რომ თქვენი სამკაული მე არ მომწონს. იქნება იმითი იმართლოთ თავი, რომ ეგ სპარსთა საცმელიაო, მაგრამ მაინც გთხოვთ გამოიცვალოთ.

კენტი: გვედრებით, ხელმწიფეო, პატარა ხანს თავი მისდოთ და მოისვენოთ.

ლირი: სსსუ!.. ხმა გაიკმინდე!.. ფარდა ჩამოუშვი!.. ჰოო, ეგრე, ეგრე, ეგრე!.. ვახშამი დილაზედ ვჭამოთ. ჰო, ეგრე, ეგრე...

ხუმარა: შენ თუ ვახშამს დილაზედა სჭამ, მეც შუადღისას ლოგინში ჩავეგდები.

(შემოდის გლოსტერი)

გლოსტერი: ერთი აქედმო. სად ბრძანდება ჩვენი ხელმწიფე?

კენტი: ნუ შეაწუხებთ, - აქ ბრძანდება, ჭკვიდამ შეგვიცდა.

გლოსტერი: ახლავ უშველე ხელმწიფესა. ასწი, წაიღე.

მე ყური მოვკარ, რომ სიკვდილსა უპირებენ მას...

აქავ მზად არის საკაცეცა, შიგ ჩააწვინეთ,

ისე წაიღეთ და გასწიეთ დუვრისაკენა.

იქ ყველა კარგად მიგიღებთ თქვენ და შეგეწევათ,

აჩქარდი თორემ, საცა არის თავს დაგვესხმიან.

მაშინ ხელმწიფეც, თვითონ შენცა და სულ ყველანი,

ვინც კი მაგისი მომხრენი ვართ, - დავილუპებით.

ჩქარა ასწიეთ, წამომყევით, ნუ დაყოვნდებით, -

მე წაგიძღვებით და გაგიყვანთ დუვრის გზაზედა.

კენტი: სძინავს ამ ტანჯულს და დაჩაგრულს ადამიანსა...

იქმნება ძილმა დაგია მოს გულისა ქენჯნა

და აღგიდგინოს შერყეული გონება შენი.

და თუ ძილი და მოსვენება შენ არ დაგცალდა,

ეგ სენი შენი მაშინ ძნელად განიკურნების.

(ხუმარას) აბა ავწიოთ, გავიტანოთ, - შენც მომეშველე,

ვიცი, რომ აქაც შენ შენს ბატონს არ მოშორდები...

გლოსტერი: აჩქარდით-მეთქი. რას უყურებთ? ნუ იგვიანებთ.

(გადიან კენტი, გლოსტერი, ხუმარა, და გააქვთ ლირი)

ედგარი: როდესაც ვხედავთ ჩვენზედ დიდთა ჩვენებრ ტანჯულთა,

მაშინ საკუთარს ჩვენს ტანჯვასაც ადვილად ვიტანთ.

უფრო მწვაავია, როცა მარტო ჩვენ ვიტანჯებით

და გარშემო კი ყველა ხარობს, ყველა ფუფუნებს.

ხოლო თუ ტანჯულთ ჩვენთან ერთად სხვათაცა ვხედავთ,

გული მაგრდება და ტკივილსა არ ეპოვება.

გამიადვილდა ახლა თვითონ ჩემი წვალებაც,

რაკი რომ ვხედავ ერთნაირად ორივე ვიტანჯით, -

მეც და ხელმწიფეც... იგი შვილთა თვისთა განდევნეს

და მე მშობელმა... მაშ წადი შენც აქედან, თომავე,
და ყოველს იმას, რაც მოხდება თვალი ადევნე.
როს განიფანტვის იგი ცილი, რაცა დაგწამეს
და რამაც ესდენ შეამწიკვლა სახელი შენი,
როს ქვეყანა გულს დააჯერებს შენს სიმართლეზედ
და შეგირიგებს შენ უბრალოდ ტანჯულს, დაჩაგრულს,
მაშინ რაც იყავ, იმავ სახით გამოდი ქვეყნად.
თუმცა ასეთი ღამე არის, - მე არ დავიშლი,
წავალ და მეფეს თან გავყვები, რომ ვუშველო რამ

(გადის)

სანახავი VII

ოთახი გლოსტერის ციხე-დარბაზში
(შემოდინ კორნვალი, რეგანა, გონერილა, ედმუნდი და მოსამსახურენი)

კორნვალი: ახლავ წაბრძანდით თქვენს მეუღლესთან და ეს წერილი აჩვენეთ. საფრანგეთის ლაშქარი ჩვენს ხმელეთზედ გამოსულა კიდეც. - მიპოვეთ ახლავ და აქ მომგვარეთ ის სამაგელი გლოსტერი.

(რამდენიმე მოსამსახურე გადის)

რეგანა: ახლავ ჩამოახრჩეთ.

გონერილა: თვალები დაჰსთხარეთ.

კორნვალი: ეგ მე ვიცი, რასაც ვუზამ. - ედმუნდ, შენ ჩვენის ცოლის დას იახელ. რიგი არ არის, რომ დაესწრო იმ სასჯელის გადახდევინებაზედ, რომელსაც ჩვენ ვუპირობთ მუხანათს მამაშენსა. რა წამს მიხვალ, ჩააგონე მთავარს, რომ რაც შეიძლება დააშუროს საომრად მომზადება. მეც ახლავ მაგ საქმეს შევუდგები. ჩვენ ერთმანეთთან კაცის ფეხი არ უნდა მოვსწყვიტოთ და ჩვენ ჩვენი ამბავი ხშირად ერთმანეთს უნდა ვატყობინოთ. - მშვიდობით, ჩემო საყვარელო დაო. მშვიდობით, გრაფო გლოსტერ.

(შემოდის ოსვალდი) აბა რას იტყვი, - ხელმწიფე სად არის?

ოსვალდი: აქედან იგი გააპარა გრაფმა გლოსტერმა.

ოცდა ხუთმეტი თუ თექვსმეტი მეფის რაინდნი
აქ ჭიის კართან დახვდნენ მეფეს და თან ეახლნენ
და ორიოდე თვითონ გრაფის აზნაურიცა

მათ მიემატა - და სულ ერთად წავიდნენ დუვრსა.

ქადულობდნენ, რომ იქ ვპოვებთო ჩვენს მომხრეებსა,

კარგად გაწყობილთ იარაღით და სურსათითო.

კორნვალი: წადი ცხენები მოუშადად შენს ქალბატონსა.

გონერილა: მშვიდობით, ჩემო საყვარელნო სიმეც და დაო.

კორნვალი: მშვიდობით ედმუნდ. (გადიან გონერილა და ედმუნდ)

თქვენ გლოსტერი მიპოვეთ-მეთქი, -

გაბაწრეთ იგი, როგორც ქურდი და მომითრიეთ!

(კიდეც რამდენიმე მოსამსახურე გადის)

თუმც ის სასჯელი, რომელსაცა მე მას ვუპირობ,

მხოლოდ სამსჯავროს განკითხვითა განიწესების,

მაგრამ რა უშავს?.. მე დავსჯი მას ჩემის ძალითა, -

დეე კანონმა აქ დაუთმოს ჩემს გულისწყრომას.

ვითომ რას მიზმენ? სამართალში ხომ არ მიმცემენ?

იყაყანებენ და ბოლოს კი დაჩუმდებიან.

(მოსამსახურეებს გლოსტერი შემოჰყავთ)

ვინ არის მანდა? ხომ არ მოგყავთ ის მუხანათი?

რეგანა: ის მოჰყავთ, ისა!.. უმადური, ბებერი მელა!..

კორნვალი: გაუბოჭეთ მაგ მუხანათსა მაგრად ხელები!
 გლოსტერი: რაზედ მიწყრებით, ბატონებო? რა ამბავია!
 ნუ დაივიწყებთ, რომ დღეს თქვენ ხართ სტუმარნი ჩემნი,
 პატივი დამდეთ ამით მაინც, - ნუ შეურაცხყოფთ.
 კორნვალი: შებოჭეთ-მეთქი, მე გიბრძანებთ!
 (მოსამსახურეები გლოსტერს ხელებს უკვრენ)
 რეგანა: მაგრა შებოჭეთ! -
 შე გულ-მურტალო მუხანათო!.. შე მოდალატე!..
 გლოსტერი: მე კი არა ვარ მოდალატე, შენ ხარ უწყალო.
 კორნვალი: შებოჭეთ-მეთქი და ემაგ ბომს ზედ მიაკარით!
 მე შენ გიჩვენებ, არამზადავ!..
 (რეგანა გლოსტერს წვერს გამოაგლეჯს)
 გლოსტერი: ღმერთმა გკითხოს შენ!..
 რაზედ ირცხვენ თავს და თეთრს წვერსა მაგლეჯ მე ბერ-კაცს!..
 რეგანა: წვერი გაქვს თეთრი და გული კი ამოჭვარტლული.
 გლოსტერი: წყეულიმც იყავ!.. ამ თეთრ წვერის ყოველი ბეწვი,
 რომელსაც ეგრე უწყალოდ შენ ახლა მე მაგლეჯ,
 ენას აიდგამს და ქვეყნის წინ შეგაჩვენებს შენ!..
 მასპინძელი ვარ თქვენი-მეთქი, - და არა გრცხვენით,
 რომ ავაზაკებრ შეაგინეთ თვით მასპინძლობაც!..
 რასა სჩადით, რას?!
 კორნვალი: გვითხარ ახლავ, - ამ მოკლე ხანში
 ის რა წერილი მიგიღია ფრანგთ ხელმწიფისგან?
 რეგანა: ჩვენ ყველა ვიცით და დამალვა აღარას გარგებს.
 კორნვალი: გვითხარი-მეთქი, - შენ რა ზავი გქონდა ჩვენს მტრებთან,
 რომელნიც ახლა ჩვენს ქვეყანას შემოსევიან?
 რეგანა: უჭკვო ხელმწიფე ვის გარდეცი, ვისა? გვითხარი.
 გლოსტერი: მე მაქვს წერილი, მართალია, მაგრამ იმაში
 გადაწყვეტილად არარაა მოხსენებული.
 გარეშე კაცი მწერს იმ წერილს და არა მტერი.
 კორნვალი: ჰსცრუობ!..
 რეგანა: მიჰქარავ!..
 კორნვალი: შენ ხელმწიფე სად გაისტუმრე?
 გლოსტერი: დუვრს გავისტუმრე.
 რეგანა: შენ იმას დუვრს რად ისტუმრებდი,
 მაშინ როდესაც შენ სასტიკად აკრძალულ გქონდა?..
 კორნვალი: რად გაისტუმრე შენ იგი დუვრს? - დეე ჯერ ეგ ჰსთქვას.
 გლოსტერი: ბომზედ მიკრულსა მომხვევიხართ და იღრინებით...
 რეგანა: ჰსთქვი მეთქი, რისთვის გაისტუმრე შენ იგი დუვრსა?
 გლოსტერი: მისთვის, რომ მე არ დამენახა, ვით დასთხრიდი მას
 შენის უწყალოს ბრჭყალებითა საცოდავს თვალებს;
 არ დამენახა, ვით შენი და გააფთრებული
 თვის ბასრთა ეშვთა ჩაუყრიდა მას ცხებულ ტანში!..
 მან თავშიშველმა იმ საშინელს ჯოჯოხეთს დამეს
 გამოვლო ესდენ ძლიერთ გრიგალთ, ქარიშხალთ ქროლვა,
 რომელთ ძალ ედვათ, რომ თვით ზღვანი აღმოეზიდათ
 და მათის ზვირთით დაეშრიტათ ცისა მნათობნი.
 მას კი საცოდავს უნებლიედ ჰსცვივოდა ცრემლი,
 რომელიც ცისა ნიაღვარსა ემატებოდა.
 მგლებიც ღმუილით იმ დამეს რომ კარს მოგდგომოდნენ,
 შენ უნდა გეთქვა, - «მეკარეო, კარი გაუღე».

ყველა სიავე დასცხრებოდა იმ ბნელსა ღამეს...

თუ დავრჩი, - ვნახავ, რომ წყეულთ შვილთ ცა განგიკითხავთ

და თავზედ ღვთისა რისხვის ზარი წამოგერღვევათ!..

კორნვალი: მაგას ვერ ნახავ თავის დღეში - მოდით, დამიჭით!

ჯერ მაგ შენს თვალებს გაგისრესავ ჩემის ფეხითა.

(მოსამსახურეები გლოსტერს ბომზედ მიაკვრენ, კორნვალი ერთს თვალს გამოსთხრის და ფეხით გასრესს)

გლოსტერი: ჩემ დრომდის მოყრა ვისაც გინდათ, მოდით მიშველეთ!..

ჰოი ჯალათო!.. ვაი ღმერთო!..

რეგანა: მეორეცა და!..

თორემ დაშრეტილს თვალს დაუწყებს იგი დაცინვას.

კორნვალი: გინდა სჯა ნახო ღვთისა ჩვენზედ!..

ერთი მსახური: ნუ იქმთ, ბატონო! ხელს ნულარ ახლებთ, - ვედრებით გთხოვთ, წყრომა დასთმევით,

და თუ ამ თხოვნამ გასჭრა, ვიტყვი რომ ამისთანა

მე სამსახური თქვენთვის ჯერ არ გამიწევია,

თუმცა სიყრმითვე თქვენ გახლავართ და თქვენ გამსახურებთ.

რეგანა: რასა ბოდავ, შე ძაღლთ ნაშენო? ეგ რა მიჰქარე?!

მსახური: კაცი რომ იყო, ჩემის ხელით სულ წვერს გაგლეჯდი!..

რაებსა სჩადი?!

კორნვალი: ვერ უყურებთ ამ ჩემს ფეხის მტვერს!..

(მახვილს ამოიღებს და მსახურს მივარდება)

მსახური: თუ გნებავს მოდი, მე კი ხელი დამიბანია.

(ამოიღებს მახვილს და ერთმანეთს ებრძვიან. კორნვალი დაიჭრება)

რეგანა (მეორე მსახურს): მომეც მახვილი! - წუწკიშვილი, ხედავ, რას ბედავს!..

(მახვილს გამოსტაცებს, პირველს მსახურს უკანიდან მოუვლის და დასცემს)

მსახური: ეჰა მომკლეს მეც! - თქვენ, ბატონო, კიდეც გაქვსთ თვალი,

რომ დაინახოთ თქვენს ჯალათს მე ვით ვაზღვევინე!

(კვდება)

კორნვალი: რომ არც ეგ ნახოს, მეორესაც ახლავ დავუშრეტ.

(გლოსტერს მეორე თვალსაც გამოსთხრის და ძირს დაანარცხებს)

გა და გაერთხი დედამიწას, მურტალო ლორწო!..

შენ აღარ გქონდეს ბრკიალება ჩვეულებრივი.

გლოსტერი: გარს დამიბნელდა და შიშით ვთრთი!..

სადა ხარ ედმუნდ?

აღინთე, შვილო, წყრომის ცეცხლი, მეშურნეობა...

ამ უღმობლობის მაგიერი გარდუხადე მათ!..

რეგანა: აი მეხი კი დაგეცა მაგ მუხანათს თავზედ!

იმან დაგმართა ეს ამბავი, ვისაც აწ უხმობ:

შენმა ედმუნდმა შეგვასმინა ღალატი შენი, -

ის იმოდენად ერთგულია და გულუბრყვილო,

რომ შენისთანა მუხანათსა არ შეიბრალებს.

გლოსტერი: ვაი ამ ჩემსა სულელობას, უგუნურებას!..

ახლა ცხადია, რომ ედგარი ცილმა დაღუპა...

ოჰ, ღმერთო ჩემო, შემინდეთ მე ეს ცოდვა ჩემი

და ჩემს შვილს ედგარს, ჩემგან ჩაგრულს, მეოხ ეყავით.

რეგანა: პანღური ჰკარით და გააგდეთ ეზოს გარედა,

დეე სუნს აჰყვეს და დუვრის გზა ისე გაიგნოს.

რა დაგემართა? ეგ რა სახე დაგდებია შენ?

კორნვალი: დაკოდილი ვარ. - ჩემო კარგო, წამო წავიდეთ. -

გათრევივით ეს ბრმა კარში და ეგ ლეში კი გაიტანეთ და სანებვეზედ გადააგდევით. რარიგ მდის სისხლი!

უდროო დროს დავიკოდე მე... ჩემო რეგანავ, მომეშველე, ხელი მომეცი.

(რეგანა კორნვალს ხელს აძლევს და გაჰყავს, მოსამსახურენი გლოსტერს ბოძიდან ახსნიან, გაუხსნიან ხელებს და გარედ გაიყვანენ)

პირველი მსახური: თუ გადუხდელად ამ ჩვენს მთავარს ესეც ჩაუვლის,

მაშინ ხელს მივყოფ და ყოველს ფერს ბოროტს მეც ვიზამ.

მეორე მსახური: თუ იმის ცოლსა ღმერთმა კიდევ დღე გაუგრძელა და სიბერემდი მშვიდობითა მიაღწევინა,

მაშინ ვეშაპად დედაკაცნი გარდიქცევინან.

პირველი მსახური: გრაფს უკან გავყვით და ვუშოვით მთხოვარა ვინმე, რომ უსინათლომ საცა უთხრას, იქ მიიყვანოს.

მთხოვარანი ხომ მზად არიან ამგვარ საქმისთვის.

მეორე მსახური: შენ გაჰყევ, - მე კი მჩვარს ვუშოვი და კვერცხის ცილას და დავადებ მის დასისხლებულს თვალთა ბუდეცა.

ღმერთო, უშველე, დაიფარე ეს საცოდავი!

(გადიან სხვა და სხვა მხრით)

მოქმედება მეოთხე

სანახავი I

ტრიალი მინდორი

(შემოდის ედგარი)

ედგარი: ესრედ ყოფნა ჰსჯობს!..

ჰსჯობს ვიცოდეთ, რომ ყველა გვზიზღობს,

ვიდრე გვზიზღობდნენ და პირში კი ქებას გვასხმიდენ.

ჩემებრ ჩაგრულსა, დათრგუნვილსა, დამდაბლებულსა

შიში აღარ აქვს არაფრისა, იმედით ჰსცხოვრობს...

ბედის ცვლილება დღეის იქით აღარ მეშინის:

ცვლილება არის სამწუხარო ბედნიერთათვის,

ბედკრულნი კი მას სიხარულით მიეგებიან.

მამ შენ, ჰე სვეო ცვალებადო, აწ სალამს გეტყვი!..

შენ მე შთამაგდე უბედური ვაების ზღვაში

და რაც მიყავი, ამაზედ მეტს ველარას მიზამ. -

ეს ვინ მოჩანან!

(შემოდის ბერიკაცი, გლოსტერის ხიზანი და თან გლოსტერი შემოჰყავს)

ვაი ჩემს თავს!.. მამაჩემია!..

როგორც მთხოვარა, ისე მოჰყავთ!.. ეჰა, საწუთროვ!

ცვლილება შენი შენს თავს ჩვენ რომ არ გვაძულებდეს,

ეგრე ხანგრძლივად სიცოცხლესაც კაცთ არ მიჰსცემდი, -

ხანგრძლივ გვაცოცხლებ, რომ ხანგრძლივად შენ

გვტანჯო ჩვენა...

ბერიკაცი: ჩემო კეთილო ბატონო! ეს ოთხმოცი წელიწადია, რაც მე თქვენს მამულზედ ხიზნადა ვარ. ჯერ

მამათქვენს ვემსახურებოდი და მერე თქვენ.

გლოსტერი: წადი შენ, ჩემო მეგობარო, უკან დაბრუნდი.

რამდენს თვით ივნებ, იმოდენად ვერას მიშველი.

ბერიკაცი: ბატონო, თვალნი აღარა გაქვსთ, გზას ვერ გაიგნებთ.

გლოსტერი: მე აღარც გზა მაქვს, - და თვალეზი რიღასთვის მინდა..

თვალხილულიცა ვყოფილვარ და მიზორძიკნია.

ვიდრე თვალნი გვაქვს, მოხმარება მათი არ ვიცი

და როს დავკარგავთ, - ცოდნა იგი მოგვევლინება.

ვაი ძვირფასო შვილო ედგარ!.. შენა ხარ მსხვერპლი

მოტყუებულის მამის შენის გულისწყრომისა!

ნეტა ჩემი დღე იმა დრომდე მიღწეულიყო,

რომ, შვილო ჩემო, ხელ-შეხებით მაინც მენახე!..

მაშინ ჩემთა თვალთ აღმოთხრასა არ ვინაღვლიდი.

ბერიკაცი: ეი, ვინა ხარ?

ედგარი (თავის-თავად): ღმერთო ჩემო!.. განა კაცს ეთქმის, -

«რაც ჭირი მჭირსო უარესი აღარ იქმნება?»

აჰა ესეცა უარესი მაზედ, რაცა მჭირს.

ბერიკაცი: ახლა ვიცანი: საცოდავი გიჟი თომაა.

ედგარი (თავის-თავად): რაცა ჰსთქვი, მაზედ უარესიც იქმნება ვიყო...

ვიდრე ცოცხალ არს ქვეყანაზედ ადამიანი,

ვერ ეთქმის, რომე «ჩემთა ჭირთა ბოლო ეს არის».

ბერიკაცი: საით, ძმობილო?

გლოსტერი: მთხოვარაა?

ბერიკაცი: დიად ბატონო, მთხოვარაც არის უბედური, ჭკვა დაკარგულიც.

გლოსტერი: თუ თხოვნა იცის, ჰსჩანს, ჭკვა სრულად არ დაკარგვია.

წუხელ ავდარში შევხვდი მაგგვარს საცოდავს ღატაკს,

მის დანახვაზედ კაცი სწორედ მატლად მეჩვენა.

და მას შემდეგა გამახსენდა მე ჩემი შვილი,

რომელზედაც მე მაშინ გული აყრილი მქონდა.

მას აქეთ ბევრი რამ შევიტყე და გავიგონე...

ღმერთნი ჩვენ ისე გვექცევიან, ვით ბავშვნი ბუზებს:

გვტანჯვენ იგინი და იმითი შეექცევიან.

ედგარი (თავის-თავად): ორ ცეცხლს შუა ვარ: თვალთა წინა

ძმობელი მიდგა.

ესრედ ტანჯული, გულმწუხარე, და მე კი მაინც, -

რომ არვინ მიცნოს, - თავი უნდა მოვისულელო,

თვითონც შევწუხდე და სხვანიცა აბეზარი ვჰყო...

გაკურთხოთ ღმერთმა, ბატონებო!

გლოსტერი: შენ რომ მითხარი მთხოვარააო, - ეგ ის არის?

ბერიკაცი: დიად, ბატონო.

გლოსტერი: მაშ დამეთხოვე, ჩემო ძმაო, და უკან წადი...

მხოლო თუ გინდა სამსახური რამ დამავალო

და გაიხსენო ერთგულობა ძველი ჩემდამი,

წადი მოუტა ამ საცოდავს საცმელი რამე.

ეგ გამიმღვება და წამიყვანს დუვრისაკენა.

თუ გაირჯები, დუვრის გზაზედ ჩვენ მოგვეწევი.

ბერიკაცი: ბატონო, სრულად სულელია.

გლოსტერი: ჟამთა ჭირია,

როდესაც ბრმანი სულელებსა წინ იმძღვარებენ...

იქმ იმას, თუ არ, რაც მე გთხოვე, შენი ნებაა, -

ოღონდ კი წადი, რომ შენ ჩემთან არავინ გნახოს.

ბერიკაცი: წავალ უკეთესს საცმელს ჩემსას მაგას მოვუტან

და რაც მომივა მომივიდეს.

(გადის)

გლოსტერი: აქ მო, საწყალო.

ედგარი: ჰსცივა თომას!... (თავის-თავად) აღარ ძალმძის თავის დამალვა!.. ლამის სევდამა თავი ჩემი გამამხელინოს.

გლოსტერი: ძმობილო, აქმო.

ედგარი (თავის-თავად): უნდა შევსძლო, მეტი რა გზაა!..

(გლოსტერს) გიკურთხოს ღმერთმა ეგ თვალები! საწყლებს სისხლი ჰსწვეთსთ.

გლოსტერი: ერთი მითხარ, შე კაი კაცო, დუვრის გზა იცი?

ედგარი: ვიცი, ვიცი! ყველა გზა ვიცი. თხრილზედაც გადაგატარებ, ჭიის კარებშიაც გაგიყვან, ბილიკზედაც დაგაყენებ, საურმე გზაზედაც გატარებ. საწყალს თომას ჭკვა და გონება დაუფრთხეს. ღმერთმა დაგისხნას, კეთილო კაცო, ეშმაკისაგან. საწყალს თომას ხუთი ეშმაკი ერთად ჩაუძვრა სულში: ერთი ობიდიკუტი - ეშმაკი მემავ-მრუშობისა, მეორე გაბიდიდენ - მუნჯობისა! მესამე მაჰუ - ქურდობისა, მეოთხე მოდო - მკვლელობისა, მეხუთე ფლიბერტი-ჯიბეტი - ფილენჯისა და წვალეებისა. ეს მეხუთე ეშმაკი მბრძანებელია ყველა მოახლეებისა და გამდლებისა. ღვთის წყალობა მოგეცეს, ბატონო ჩემო!

გლოსტერი: აჰა მიიღე ქისა ჩემი შენ, რომელიცა ცის გულის წყრომის კვეთებამა ეგრე ძირს დაგცა.

უბედურებამ ჩემმან დეე შენ ბედნიერ გყოს!..

ნეტა ყოველთვის ცისგან ესე განიგებოდეს...

დეე მდიდარმა, რომელიცა განცხრომით არის და განცხრომაში არად აგდებს ცის განკითხვასა, ჰსცადოს, გამოვლოს ცისა წყრომა, ცისა სასჯელი, მაშინ ნამეტანს თვისას იგი სხვას გარდასცემდა და მით ყოველსა თვის სამყოფი მიეცემოდა.

და მოისპოდა კაცთ წარმწყმედი სიღარიბეცა...

დუვრი გინახავს შენ როდისმე?

ედგარი: დიაღ, ბატონო.

გლოსტერი: იქ ერთი კლდეა მაღალი და წვერგადახრილი, იგი საზაროდ გადაჰყურებს მის წინ მბრძღვინავს ზღვას.

წამიყვანე და დამაყენე იმ კლდისა წვერზედ.

ოლონდ ესა ჰქმენ და ჯიბეში მე განძი რამ მაქვს,

მე მას შენ მოგცემ, გასამსჯელოდ იგი გეყოფა.

იგი დაგიხსნის სამუდამოდ სიღარიბისგან. -

იქ დაგიტხოვ შენ... იქ მეც თვითონ გავიგნებ ჩემს გზას!..

ედგარი: ხელი მოიტა და გამომყე, წინ გაგიძღვები.

(გადიან)

სანახავი II

ალბანის მთავრის სახლის წინა

(შემოდიან გონერილა, ედმუნდი და ოსვალდი წინ დახვდებათ)

გონერილა: მიკვირს მტირალა ჩემი ქმარი არ მოგვეგება.

შევიდეთ შინა. (ოსვალდს) სად ბრძანდება შენი ბატონი?

ოსვალდი: შინა ბრძანდება, - მაგრამ ისე გამოცვლილია,

რომ, ქალბატონო, ველარ იცნობთ. - როს მოვახსენე,

რომ მტრის ლაშქარი ჩვენს ხმელეთზედ გამოსულია,

მათ გაიღიმეს - და როს თქვენი მოსვლა ვაცნობე,

მათ პასუხადა ეს მიბრძანეს: ეგ უფრო ცუდი.

მერე ვაცნობე გლოსტერისა მუხანათობა

და მის უმცროსის ძის სიკეთე და ერთგულება;
 მათ მიზრძანეს მე: სულელი ხარ, შავს თეთრად ხედავ.
 რაც საწყენია, მათ მიიღეს საამურადა
 რაც საამური, საწყენადა მათ მიიჩნივეს.
 გონერილა (ედმუნდს): მამ დაბრუნდით თქვენ.
 აწ მეტია თქვენი აქ ყოფნა.
 ეგ მხოლოდ მისის ლაჩრის გულის მხთალი შიშია...
 გულჯაბანია და იტანს იმ ბოროტებასა,
 რომელსაც უნდა ვაჟკაცურად პასუხის-გება.
 ვეჭვ გავვიმართლდეს იგი, რაც ჩვენ გზაზედ დავაწყეთ...
 დაბრუნდი, ედმუნდ, ჩემს სიძესთან და მის ლაშქარი
 მოამზადევი და საომრად წინ წამოუძედე.
 მე, - დედაკაცი, - იარაღით შევიჭურვები,
 ჩემს ლაჩარს ქმარს კი მივაჩეჩებ ხელში თითისტარს.
 ეს ერთგული ყმა შუამავლად ჩვენ გვეყოლება...
 მარჯვედ იყავი, რომ საყვარლის აღთქმა აღსრულდეს...
 აჰა სახსოვრად იქონიე!.. (სახსოვარს აძლევს) სუ! ნურას იტყვი!
 ერთი აქეთ მო - ყურში მინდა ჩუმად რამ გითხრა.
 (ჰკოცნის და ჩუმად ეუბნება)
 ამ ჩემს კოცნას რომ მეტყველების ნიჭი ჰქონოდა,
 იგი შენს გულსა წარიღებდა აღმაფრენითა.
 რაც ველარა ვჰსთქვი, თვით შენ მიხვდი... მშვიდობით, ედმუნდ.
 ედმუნდი: ვიდრე მოვკვდები, შენი ვარ მე.
 (გადის)
 გონერილა: ძვირფასო ედმუნდ!
 ისიც კაცია და ესეცა!.. ვიმ ჩემო გლოსტერ!
 ქალთ თაყვანების ღირსი შენ ხარ და ჩემს საწოლს კი
 ეპატრონება ის მასხარა და ქალაჩუნა.
 ოსვალდი: მთავარი ჩვენი, ქალბატონო, აქ მოზრძანდება.
 (ოსვალდი გადის და ალბანი შემოდის)
 გონერილა: მე მოვედი აქ და შენ ძალღად არც კი ჩამაგდე, -
 ვგონებ ღირს ვიყავ ჩემს მოსვლაზედ წინ დამხვედროდი.
 ალბანი: შენ იმა მტვერის ღირსიც არ ხარ, რომელსაც ქარი
 დედამიწისა ზურგიდან ხვეტს და პირში გაყრის!..
 საშინელია იგი საქმე, რაც თქვენა ჰქმენით...
 იგი, ვინც თავის დასაბამსა ეგრედ იძულებს,
 ვერ შეიმაგრებს თავის თავსა ველარას ფერში.
 შტო, რომელიცა მოსწყდეს თავის მშობელსა ხესა,
 დაჰკნეს და გახმეს, ჯოჯოხეთის ცეცხლს შეეკეთოს.
 გონერილა: ეგ რა იგავი მოიტანე! ნეტა რას როტავ!
 ალბანი: სიზრძნე, სიკეთე ავსა სულსა როტვა ჰგონია.
 ბილწი ყოველგან ბილწსა ხედავს და სხვას არარას.
 ეგ რა ჰქმენით, რა, თქვე აფთრებო, და არა შვილნო?!
 შვილი მას იზამს, რაც ყოფა თქვენ მას დააწიეთ?!
 პატივსაცემი, მოწყალე და ბებერი მამა,
 რომელს დათვიც კი ალერსითა ხელთ გადულოკდა,
 თქვე ბარბაროსნო, თქვე არამნო, ჰკვიდან შეშალეთ!
 მიკვირს მე, ქვისლმან ჩემმან ეგე ვით მოგიტმინათ?!
 რაც უნდა იყოს, კაცი არის, დიდ-გვარის კაციც
 და მასთან ესდენ უხვად მისგან დამადლებული!
 თუ ცა-მოშურნე თვის ხილულთ ძალთ არ წარმოგზავნის,

რომე აღხოცოს შემაზრზენი ეგ ბოროტება,
 მაშინ ერთმანეთს მგლებსავითა კაცნი დასჭამენ.
 გონერია: განა კაცი ხარ, ქუდი გხურავს, შე ქალაჩუნავ?
 თავს ატარებ ზედ მარტო მისთვის, რომ ლაფი გასხან
 და მაგ შესარცხვენს ლოყებს მისთვის, რომ სილები გცენ.
 თვალის არ გიჭრის, უბედურო, რომ დაინახო,
 ვინ არის შენი მოყვარე და ვინ არის მტერი.
 არც ეს იცი, რომ მარტო სულელს ებრალება ის,
 ვისაც კი გულში ბოროტება რამ განუზრახავს
 და წინვე სჯიან, რომ განზრახვა ვერ ადასრულოს.
 მტერი კარს გვადგა, ფრანგთ ხელმწიფემ დროშა გაშალა,
 სიკვდილს გიქადის გულზევიადი მტერი მოსისხლე, -
 შენ აწ ნადარას უნდა ჰსცემდე, ჯარს აგროვებდე,
 თავით ფეხამდე იარაღში ჩამჯდარი იყო
 და მის მაგიერ, ზნემაღალო შე ქალაჩუნავ,
 აქ დამდგომიხარ და ბუდღუნებ: «ეს რა მოგვდისო» .
 ალბანი: ერთი შენს თავზე დაიხედე, შე ტარტაროზო!
 მაგ გულქვაობით რა საზარო, საზიზღარი ხარ!
 გულქვა დიაცი სატანაზედ უარესია.
 გონერია: ვაი მაგ შენსა ფულურო თავს, ნაცარქექიავ!
 ალბანი: ოჰ შე ბოროტო! გულში მაგდენს შხამს რომ ატარებ,
 სირცხვილით მაინც ნულარ აჩენ! ნუ ჰრყენი შენს სახეს!
 ადამიანი გველემშაპად ნუ გვეჩვენები!..
 რომ არ მრცხვენოდეს და გულისთქმას მე ჩემსას ავყვე,
 ჩემის ხელით ხორცს დაგაგლეჯდი, ძვლებს დაგიმსხვრევდი!
 მაგრამ რა გიყო?! თუმც ეშმაკზედ უარესი ხარ,
 გარნა დედაკაცთ სახე გდევს შენ და ეგე გფარავს.
 გონერია: ხედავთ ამ ჯაგლაგს, რა უნარი გამოიჩინა!
 მამ რას ამბობენ, - ვერაფერი ვაჟკაციაო.
 (შემოდის შიკრიკი)
 ალბანი: რა ამბავია?
 შიკრიკი: დიდებულო ჩემო ხელმწიფევ,
 მთავარი კორნვალ გარდიცვალა, მსახურმა მოჰკლა,
 როდესაც იგი გლოსტერს ჰსთხრიდა მეორეს თვალსაც.
 ალბანი: ეს რა მესმის მე!.. გლოსტერსაო თვალსა ჰსთხრიდაო?..
 შიკრიკი: მსახური იგი თვით მთავრისგან გაზრდილი გახლდათ,
 მაგრამ რა ნახა ეს მთავრისა სასტიკი ქცევა,
 კბენა დაუწყო სინიდიშმა, ვერ მოითმინა,
 თვის დიდებულსა მებატონეს წინ გადაუდგა
 და მახვილითა შეუტივა, მყისვე მთავარი
 გააფთრებული მივარდა მას, იქვე გააფრთხო,
 მაგრამ თვითონაც სასიკვდილოდ დაკოდილ იქმნა.
 ალბანი: აჰა ზენარის განკითხვისა ცხადი მოვლენა!
 აჰა ვით სწრაფად დაისაჯა ამ ქვეყნად ცოდვა!..
 უღმრთოობაა! მებრალები, საწყალო გლოსტერ!
 ორივე თვალი გამოსთხარეს?
 შიკრიკი: ორივე, ბატონო, -
 ესე წერილი, ქალბატონო, თქვენის დისაა,
 მათ მოგართვეს თქვენ და სწრაფადვე პასუხს ელიან.
 გონერია: (თავის-თავად):
 თუმც ეს ამბავი ერთის მხრითა საამურია,

მეორეს მხრით კი ცოტაოდნად საწყენიც არის...
 ახლა ჩემი და ქვრივად დარჩა... ედმუნდიც გვერდთ ჰყავს...
 ვშიშობ, რომ ჩემი ოცნებანი არ ჩამეშალონ
 და ეს სიცოცხლე უფრო მეტად არ გამიმწარდეს.
 მაგრამ მაგრივად საშიშიც აქ არა არის რა. -
 აქ მომიცადე, წავიკითხამ და პასუხს მოგცემ. (გადის)
 ალბანი: თვალეზს რომ სთხრიდნენ, მისი შვილი მაშინ სად იყო?
 შიკრიკი: მან ის ვერ ნახა, - თქვენს მეუღლეს თანა ჰხლებოდა.
 ალბანი: აქ არ მინახავს, - თუ თან ახლდა, მერე რა იქნა?
 შიკრიკი: უკან დაბრუნდა. გზაზედ შემხვდა, რომ მოვდიოდი.
 ალბანი: მერე იცის მან, რაც მამასა მისსა დამართეს?
 შიკრიკი: იცის, ბატონო! თვითონ მანვე დააბეზლა ის
 და მსწრაფლად აქეთ წამოვიდა, რომ თვის იქ ყოფნით
 ცოტა რამ რიდი არ აღეძრა იმათს გულშია.
 ალბანი: თუ ცოცხალი ვარ, მე შენ, გლოსტერ, მადლს გადაგიხდი,
 რომ ხელმწიფისთვის ერთგულება გაგიწევია
 და შენთა თვალთა ამოთხრასა შევანანებ მათ. -
 აქ გამომყევ და დაწვრილებით ყველა მიაშბე.

(გადიან)

სანახავი III

საფრანგეთის ლაშქარის ბანაკი, დუვრის სიახლოვეს
 (შემოდინ კენტი და აზნაური)

კენტი: საფრანგეთის ხელმწიფე ისე უეცრად უკან რად დაბრუნებულა? მიზეზი ხომ არ იცი?
 აზნაური: ამბობენ, რაღაც მძიმე საქმე გახსენებია,
 რომელიც თურმე მარტო მისგან უნდა განიგოს
 და თუ თვით იქ არ წასულიყო, მის სამეფოში
 უსიამოვნო რამ ამბავი მოუხდებოდა.
 კენტი: თვის მაგიერად ვინ დააგდო ჯართ წინამძღოლად?
 აზნაური: საფრანგეთისა სპასალარი, ლეფერ რომ ჰქვია.
 კენტი: წერილი ჩემი კორდელიამ როგორ მიიღო?
 ხომ არ შეწუხდა, არ აღელდა? რა შეამჩნიე?
 აზნაური: მან ის წერილი გამომართვა და კითხვას მოჰყვა.
 როს კითხულობდა მის მშვენიერს, ნარნარს დაწვებზედ
 თვითო ოროლად ხან დაზმობით ცრემლი ჰსცვიოდა.
 ცხადი იყო, რომ იკავებდა გულის ღელვასა
 და ხელმწიფეებრ ვით ურჩს მოყმეს იმორჩილებდა,
 მაგრამ კი გულის მისის ღელვა ეურჩებოდა
 და ცდილობდა რომ ხელმწიფემა წაერთვა მისთვის.
 კენტი: მაშ იმ წერილმა შეაწუხა?
 აზნაური: დიაღ, მაგრამ კი
 განწირულების აღშფოთებას არ მისცემია:
 თმენა სევდასა ჰსთავაზობდა და სევდა თმენას.
 ენა ვერ იტყვის, რა სიტურფით უკრთოდა სახე!..
 იცით რა არის, რომ იტყვიან მზე პირს იბანსო?
 მას ჰგვანდა იგი; მის ცრემლთ შორის ღიმილი თრთოდა...
 თრთოდა ღიმილი ბედნიერი მის ტუჩთ დაკონვით,

თითქო არ გრძობდა რა სტუმარნიც მის თვალთ სწვეოდენ
და მუნით ვითა მარგალიტნი ვიდოდნენ ობლად.

რა გითხრა!.. სევდა სანატრელად კაცთ ექმნებოდათ,
რომ ყველასათვის იყოს იგი ეგრედ მოსახდენ.

კენტი: არა ბრძანა რა?

აზნაური: როგორ არა. ერთხელ თუ ორჯერ

გულის კანკალით, გულის ფეთქით ჰსთქვა: «ვაი, მამავ», -
თითქო ეს სიტყვა გულზედ აწვა და აეხსნაო.

მერმე უეცრად აღმოკვნესით წამოიძახა:

«ახ დანო ჩემო!.. ვიშ სირცხვილო დედაკაცისავ!..

ახ, დანო!.. დანო!.. კენტო!.. მამავ..! ჩემო მშობელო!..

ახ, დანო!.. როგორ!.. იმ ბნელს დამეს!.. იმ ქარიშხალში!..

მამ აღარ არის სიბრალული!..“ - და რა ჰსთქვა ესა,

მსწრაფლ მადლით სავსე ცრემლი მოსწყდა მის ციურთ თვალთა

და გულის კვნესა მიუყრუა, - მერე გაბრუნდა,

მომერიდა მე, რომ მარტოსა ენადვლა ცალკედ.

კენტი: სწორედ ვარსკვლავნი განაგებენ კაცისა სევსა,

თორემ ერთისა და იგივე დედ-მამისაგან

ეგრე სხვა და სხვა ნაყოფი ვით გამოიღება.

მას შემდეგ მასთან ლაპარაკი აღარ გქონია?

აზნაური: აღარ მქონია.

კენტი: ფრანგთ ხელმწიფე მაშინ იქ იყო?

აზნაური: არა, წინადვე წასულიყო.

კენტი: მადლობელი ვარ.

საწყალი ჩვენი მეფე ლირი ახლა დუერშია,

ჭკვაზედ რომ მოდის, აგონდება, რაც დაგვემართა

და კორდელიას ნახვაზედა დიდს უარზედ დგას.

აზნაური: ვითომ რათაო?

კენტი: სირცხვილითა ვერ ჰსჩვენებია.

აგონდება, რომ ავგულად მას იგი მოექცა,

წყველით განდევნა, გადაჰკარგა უცხო ქვეყნადა,

ყველა წართვა და იმ გულმალთ ქალებს უბოძა.

ესე ყოველი ტვინში იმას გესლსა აწვეთებს

და უმწვავესის სირცხვილითა უდაგავს გულსა, -

ჰრცხვენის და თვის შვილს იგი ველარ დანახვებია.

აზნაური: ვაი საწყალი!..

კენტი: რას შვრებიან კორნვალ და ალბან?

იმათი ჯარის ამბავი ხომ არა იცი რა?

აზნაური: მე გავიგონე, რომ ისინი აქეთ მოდიან.

კენტი: შენ ამას იქით ხელმწიფეს ლირს თან უნდა ახლდე.

მე კი ჯერხანად თავსა ჩემსა ვერ გამოვიჩენ...

როს გავიმხელ თავს, არ ინანებ ჩემს გაცნობასა.

წამო წავიდეთ, წაგიყვანო ჩვენს ხელმწიფესთან.

(გადიან)

სანახავი IV

იგივე ბანაკი, სანახავი კარავშია
(შემოდინ კორდელია, ექიმი და ჯარისკაცი.)

კორდელია: იგი ყოფილა, სწორედ იგი! იგი უნახავთ,
გაგიჟებული დარბის თურმე ვით ღელვა ზღვისა,
დარბის და მღერის მაღალის ხმით, ყვირის, იძახის.
მოუკრეფია ბალახები, მინდვრის ყვავილნი,
ჭინჭარი, მდოგვი, შხამ-ბალახა, ყოლო, ჭიოტა,
ყაყაო და სხვა ღვარძლ-ბალახნი ყანის მჩაგრავნი
და ყოველი ეს გვირგვინსავით ჩაუწნავს თმაში.
ახლავ გაგზავნეთ მთელი დასტა ჯარისა კაცთა,
მინდვრები ყველგან დაიარონ, ყველგან მონახონ
და ნახვის უმაღლ მოიყვანონ იგი ჩემთანა.
ნეტა ძალუმს კი კაცთა ცოდნას, მეცნიერებას,
რომ შერყეული მის გონება კვლავ აღადგინოს?!
ოღონდ გაჰკურნოს იგი ვინმემ,
ოღონდ ეგ შეჰსძლოს
და თუნდ ყოველფერს მას დავეთმობ,
რის პატრონიც ვარ.

ექიმი: არის, ხელმწიფევე, განკურნების
ლონისძიება: ძილია მთელის ბუნებისა ძიძა, მკურნალი, - და გაჰფრთხოვია იგი იმას, მაგრამ ხელთა გვაქვს
მრავალი ღონე, რომ თვით ტანჯვას ძილი მოვგვაროთ.
კორდელია: ნეტა რაც ძალი და მადლი აქვს ცას და ქვეყანას,
ჯერედ კაცთაგან არ ცნობილი, არ გამოცდილი,
ერთად შეიკრბენ, - მე ჩემთა ცრემლთ ზედ ვაწვიმებდი,
ვიდრე ყვავილსა სამკურნალოს გამოიღებდნენ,
რომ საყვარელი მამა ჩემი მით გამეკურნა,
წადით მონახეთ, რომ თავის თავს უხელთ-მძღვანელსა,
არ აუტეხოს რამ უსაზღვრო უგუნურებით.

(შემოდის შიკრიკი)

შიკრიკი: ჯარი დამრულა ბრიტანიის და აქეთ მოდის,
ჩემო ხელმწიფევე!

კორდელია: ეგ წინათვე შეტყობილი მაქვს.
ჩვენც მზადა ვართ და ველით იმათ. - ოხ, მამაჩემო,
ჰოი მშობელო საყვარელო! შენთვის ვიბრძვი მე.
ხელმწიფემ ჩემმა ნება დამართო შენდა საშველად...
მე ცრემლით, ხვეწნით მოვაბეზრე მას თავი ჩემი.
არა სახელის გათქმის ნდომა ბრძოლად გვიწვევს ჩვენ,
არამედ წმინდა სიყვარული და სამართალი
მოხუცებულის მამის ჩემის შვილთა წინაშე -
ნეტა როს ვნახავ და იმის ხმას როს გავიგონებ?!

(გადიან)

სანახავი V

ოთახი გლოსტერის ციხე-დარბაზში
(შემოდინ რეგანა და ოსვალდი)

რეგანა: რას შვრება ჩემის სიძის ჯარი? დაიდრა თუ არ?

ოსვალდი: დიახ, დაიდრა.

რეგანა: ჩემი სიძეც თვითონ ჯარშია?

ოსვალდი: დიახ, ბატონო! - ძლივძლივობით გაბედა ეგ მან.

ვაჟკაცობაში იმათ თქვენი და ჰსჯობნებია.

რეგანა: ედმუნდს და ალბანს ლაპარაკი სახლში რამ ჰქონდათ?

ოსვალდი: არა ჰქონიათ.

რეგანა: რად ჰსწერს წიგნსა ჩემი და ედმუნდს?

ნეტა რას ნიშნავს ეგე წიგნი?..

ოსვალდი: რა მოგახსენოთ.

რეგანა: აქედან ედმუნდ გაემშურა მძიმე საქმისთვის...

ჩვენ დიდად შევცდით, რომ გლოსტერი თვალეზდათხრილი

არ მოვაკვდინეთ და ცოცხალი წავიდა ჩვენგან.

აწ საცა მივა, ყველას გულსა ჩვენზედ აუღვრევს -

ვეჭვ ედმუნდ მისთვის წავიდა, რომ ბოლო მოუღოს

და განაშოროს უსინათლოს სიცოცხლეს იგი.

მგონი ამასთან საფრანგეთის ჯარსაც დაზვერავს.

ოსვალდი: მე ახლავ უნდა გამოვუდგე გრაფსა ედმუნდსა

და ეს წერილი ჩავაბარო.

რეგანა: რას ეშურები?

დღეს აქ იყავი. ჩვენი ჯარიც ხვალ დილით გადის

და იმას გაჰყევ, თორემ გზებზედ დიდი შიშია.

ოსვალდი: არ შემიძლიან, ქალბატონო, აქ დაყოვნება.

რაც მიბრძანეს მე, მოვალე ვარ მსწრაფლ აღვასრულო.

რეგანა: ნეტა წერილი რად უნდოდა? თუ საქმე ჰქონდა,

დაგაბარებდა და შენც ედმუნდს პირად ეტყოდი.

მაგრამ ვინ იცის? იქნება აქ სხვა ამბავია...

მე შენ ბედს შეგყრი, თუ მაგ წერილს ხელში ჩამიგდებ.

ოსვალდი: უწინამც მე თავს...

რეგანა: კარგი ერთი!... განა არ ვიცი,

რომ შენს ქალბატონს თავის ქმარი ვერაფრად უყვარს.

მე ყველა ვიცი. რას ეშმაკობ? ვითომ რას მალავ?

ამ ბოლო დროსა, როს ჩემი და აქ ჩვენთან იყო,

თვალნი იმრიგად უცნაურად მიაპყრა ედმუნდს,

რომ არა თქმული ითქვა იმით. მაგრამ რას ვამბობ.

ავანჩავანი მათი შენ ხარ, შენ უკეთ იცი.

ოსვალდი: მე, - ქალბატონო?!

რეგანა: რაკი ვამბობ, ალბათ მცოდნია.

ტყუილილაა აქ დამალვა. მამ გამიგონე:

ქმარი აღარ მყავს, ქვრივი ვარ და თავისუფალი,

მე და ედმუნდი გავენდევიტ ერთმანეთს კიდევ...

ჩემგან ქმრის შერთვა უფრო ჰკვაში მოსასვლელია...

გესმის თუ არა? რაც ვერა ვჰსთქვი, შენ თვითონ მიხვდი.

ედმუნდ რომ ნახო, მიეცი მას ეს წერილიცა, -

და თუ ჩემს დასთან შენ გამამხელ, ესეც ურჩივე,

რომ ნუ სულელობს, თუ რამ უნდა, ჯერ მოიფიქროს.

ახლა წაბრძანდი. თუ შეხვდე შენ იმ ბრმა მუხანათს,

გაიხსენე რომ იმის მკვლელსა ჯილდო მოელის.

ოსვალდი: ნეტა კი შეხვდე, ქალბატონო, და მაშინ ჰსცნობდით,

ვისი ერთგული მსახურიც ვარ.

რეგანა: კარგი, მშვიდობით.

(გადიან)

სანახავი VI

მინდორი დუვრის სიახლოვეს

(შემოდინ გლოსტერი და ედგარი. ედგარი გლეხის ტანისამოსშია)

გლოსტერი: ნეტა კლდის წვერზედ როდის ავალთ?

ედგარი: აკი ავდივართ.

ხედავ, - აღმართზედ სიარულით რა ჯაფა მოგვდის!..

გლოსტერი: მე კი მგონია, რომ ისევ ის ვაკე გზა არის.

ედგარი: უზარმაზარი აღმართია. ზღვის ხმა არ გესმის?

გლოსტერი: საკვირველია, როდი მესმის!

ედგარი: ჰსჩანს გულისყური

თვალთა ტკივილის სიმწვავეთა დაგყრუებია.

გლოსტერი: შესაძლო არის. აი ხმასაც შენსაც ვეღარ ვცნობ,

თითქო ხმაცა და ლაპარაკიც გამოგცვლიაო.

ედგარი: ძლიერ სტყუვდები. მე რაც ვიყავ, ისევ ისა ვარ,

ოღონდ ეს კია ტანსაცმელი გამოვიცვალე.

გლოსტერი: მე მაინც ვიტყვი, - ლაპარაკი ახლა სულ სხვა გაქვს.

ედგარი: აჰა ავედით... კლდის წვერზე ვართ... ფრთხილად იყავი...

რა სიმაღლეა!.. თავბრუ მესხმის ძირს რომ ვუყურებ!..

კლდის ნახევარის სიმაღლეზედ ყვავნი ფრინავენ

და მაინც კიდევ ბუზანკალის ოდნად მოჩანან.

მათ სისწვრივ კაცი დაკიდულა კლდისა ფლატეზედ

და ზღვის კამას ჰკრეფს. - დიდი თავის გამეტებაა!..

რა პატარად ჩანს!.. კაცის თავის ოდენიდაა!..

აგერ ზღვის პირას მეზადურებს აქედან ვხედავ, -

თითქო თავგები დადიან და დაფუსფუსებენ!

აგერ ზღვაში დგას დიდი გემი, ლუზით დაბმული, -

დიდია, მაგრამ აქედან ჩანს პატარა ნავად, -

და თვითონ ნავი თითქო რაღაც ნაფოტიაო,

ასე რომ კაცის თვალსა ვერც კი გაურჩევია.

ისე მაღლა ვართ, რომ კლდეზედა ზღვისა შხაპუნი

ჩვენ არც კი გვესმის. - საშინელი სანახავია!..

თვალს მოვაშორებ, თორემ ლამის თვალი ამებას,

თავბრუ დამესხას და აქედან გადავიჩეხო.

გლოსტერი: მაშ შენს ადგილას დამაყენე.

ედგარი: მომეცი ხელი, აი აქ დადეგ.

კლდის პირამდე ერთი ბიჯია...

ცის ქვეშეთიც რომ მომცენ, მაგ ბიჯს მე წინ არ წავდგამ.

გლოსტერი: ახლა კი ხელი გამიშვი მე. აი, ძმობილო,

ერთი სხვა ქისაც. შიგ ისეთსა განძსა იპოვი,

რომ შენისთანა ღარიბისთვის დიდი ლუკმაა...

წადი და ღმერთმა მშვიდობაში მოგახმაროს ეგ.

წადი, მშვიდობით, - და მეც, ძმაო, გზა დამილოცე...

ფეხისა შენის ხმაურობით მე დამაჯერე,

რომ შენ აქედან სწორედ წახველ.

ედგარი: ღმერთმა, ბატონო, მშვიდობა მოგცეთ.

(ფეხებს აბაკუნებს, ვითომც მიდის)

გლოსტერი: ღმერთმა მოგცეს შენც, ჩემო ძმაო!

ედგარი (თავის-თავად): სხვას რა ვიქმოდ? ამ წვალებულს და უსასოოს როგორც მოვექცე, მარტო იმით თუ გადავარჩენ.

გლოსტერი: ეჰა ღვთაებავ!.. ამ უწყალოს ქვეყანას მე ვთმობ და შენს წინაშე უდრტვინველად და მოთმინებით ჩემის სიკვდილით მე თვითონ ვკვეთ ჩემს დიადს ტანჯვას.

ამ ტანჯვის ზიდვა რომ ჩემთვისა შესაძლო იყოს, თქვენს უცვალებელს ნებას მე არ გადუდგებოდი და მოვითმენდი იმა დრომდე, ვიდრემდე ნამწვი ჩემის ტანჯულის სიცოცხლისა თვით ჩაჰქრებოდა. ამას კი გთხოვ შენ, - თუ ედგარი ცოცხალი არის, მეოხ ეყავი და აკურთხე!.. მშვიდობით, ძმაო!..

(გადასავარდნელად ისკუპებს და იქავ კი დაეცემა)

ედგარი: დახე, არ ხუმრობ!.. გადიჩეხე?.. მაშ მშვიდობითა! -

მიკვირს სიცოცხლის დღეებს კაცი რაღად იპარავს, როს თვით სიცოცხლე უმისოთაც დღეთ მპარავია...

საცა უნდოდა, რომ მართლა იქ დაცემულიყო, ახლა ხომ ნდომა აღარაფრის არ ექმნებოდა. -

რაო, ძმობილო? შეგრჩა სული კიდეც თუ არა?

ერთი ხმა გამე, კარგო კაცო!.. რა დაგემართა?

(თავის-თავად)

იქნება კიდეც მართლა მოკვდა!.. არა... მობრუნდა...

(გლოსტერს) რა დაგემართა, აღარ იტყვი?

გლოსტერი: თავი მანებე,

დამეხსენ, ძმაო, სიკვდილს მინდა მივცე მე თავი...

ედგარი: რისაგანა ხარ შენ შექმნილი?! როგორ გაუძეღ?

შენ ან ქარი ხარ, ან ბუმბული, ან აბლაბუდა. -

იმ სიმაღლიდან გადმოეშვი... კიდეც ცოცხალ ხარ!..

შენ უნდა ისე გამსკდარიყავ, როგორც რომ კვერცხი,

და კიდეც ფეთქავ? მიკვირს ეგრე როგორ გადარჩი!

კანიც ზედ შეგრჩა, არც სისხლი გდის და ხმასაც იღებ

და, როგორც გატყობ, არაფერი დაგშავებია! -

ასეთი დიდი სიმაღლიდან წამოხვედი შენ,

რომ ათი ანმა გადააბა, ვერ ასწვდებოდა.

საკვირველია!.. როგორ მოხდა, ერთი მიაშბე.

გლოსტერი: განა მართლა კი ჩამოვვარდი?

ედგარი: რაო, მართლაო?!

კაცო, არ გესმის თავდაყირა წამოხველ-მეთქი, -

აგერ შეხედე, - იმ ფრიალო კლდის წვერიდანა.

ერთი შეხედე და!.. თვით ტოროლის ზარიანი ხმაც

იმ სიმაღლიდან აქ ჩვენამდინ ვერ ჩამოაწევს. შეხედე-მეთქი!

გლოსტერი: რით შევხედო? თვალნი აღარ მაქვს...

ნუთუ ტანჯული სიკვდილსაცა ვერ ღირსებია?!

მსხვერპლის ნუგეში მარტო ერთი სიკვდილიდაა:

მსხვერპლი თვის მტარვალს მით უუქმებს ნებისყოფასა

და იმ წადილს, რომ ხანგრძლივ ჰსტანჯოს ფუჭად უტარებს...

დღეს ეს ნუგეშიც მომკლებია...

ედგარი: აბა წამოდეგ, ხელი მომეცი... ჰა... ადეგი... წამოიწიე...

ჰა... როგორა ხარ? ფეხთ მაგრა ხარ? არა გტკივა რა?

გლოსტერი: არა მიჭირს რა, კარგადა ვარ.

ედგარი: პა, პა, პა, პა, პა!..

როგორ გადარჩი!.. გვერდთ ვინ გედაა აიმ კლდის წვერზედ?

რადაც სხვანაირ სულიერად მეჩვენებოდა.

გლოსტერი: ვილაც ლატაკი უბედური მთხოვარა იყო.

ედგარი: აქედან კაცს რომ დაენახა! - უჰ, რასა ჰგვანდა!

თვალი ეჭყიტა როგორც ორი გავსილი მთვარე,

ათასი მეტი ცხვირი ჰქონდა და თავზედ რქები

ზღვის ტალღასავით ერეოდნენ, ეკლავებოდნენ.

ემშაკი იყო, დამიჯერე, სწორედ ემშაკი!

ღმერთს დაუმაძღვე, რომ მაგ საფრთხეს გადაგარჩინა...

თუ ღმერთი არა, სხვა ვერავინ გადაგარჩენდა.

რაც კაცსა უმძიმს, ის ღვთისათვის ადვილი არის.

გლოსტერი: ახლა კი მივხვდი და ვსცან, რამაც მე ამიყოლა...

რაკი ეგრეა, ამას იქით ჩემს ტანჯვას ვზიდავ

იმ დრომდე, ვიდრე თვით არ იტყვის: «ახლა გეყოფა,

კმარა, მოკვდი და საუკუნოდ განისვენეო» .

თურმე ემშაკი არ ყოფილა?! კაცი მეგონა.

მისთვისაც ხშირად ახსენებდა ემშაკის სახელს...

მან ამიყოლა, დამაყენა იმ კლდისა წვერზედ.

ედგარი: ბედს დაუწყნარდი, ბედს დაჰყევი. - ეს ვილა არის?

(შემოდის ლირი, ყვავილებით უცნაურად მორთული)

კაცის საღი ჰკვა თავის პატრონს ეგრე არ მორთავს.

ლირი: ხელმწიფე მე ვარ!.. ფულის მოჭრა მარტო მე ძალმძის!..

ამ ჩემს უფლებას ისინი ვერ შეეხებიან.

ედგარი (თავის-თავად): ვაი, რარიგად გულს მიწყლავს მე ეს სანახავი!

ლირი: ამ სახით ბუნება ხელოვნებაზედ მაღლა მდგარა. - ჯარი რომ მომიგროვე, გასამსჯელო წაიღე და აჰა

ფული. - ის სულელი ისე ეპყრობა თავის შვილად-ისარს, როგორც ჩიტების საფრთხულს. ფეიქრის ადლი

მანც მომეცით. აგერ ხედავთ - თავგია! ნელა! ნელა! დამაცათ. მე მაგას მოხარშულის ყველის ნაჭრით

მოვიტყუებ და დავიჭერ. აგერ ჩემი რკინის ხელ-ჯაგვი. თუნდა ბუმბერაზის ხელს დაატოლე. მომეცით

მე აქ საომარი ნაჯახი... ხედავთ, - ჩიტი რა მარდად გაფრინდა? ნიშანში მიდის, ნიშანში! ჰოუ!... ნიშნად რას

მეტყვი?

ედგარი: თავშავასა.

ლირი: მაშ გაიარე.

გლოსტერი: ეგ როგორღაც მეცნობა.

ლირი: დახე, გონერილას თეთრი წვერი გამოსვლია. როგორც გომია ძალს ისინი ისე მიაღერებდნენ,

თავზედ ხელს მისვამდნენ. ისინი მარწმუნებდნენ, - შენ ჭალარა წვერი გაქვსო. მაშინ მე შავი წვერიც არა

მქონია. ყოველ სიტყვაზედ ჰოსაც მეუბნებოდნენ და არასაც. «ჰო» და «არა» ვერაფერი სიტყვა ყოფილა.

როცა წვიმამ თავით-ფეხამდე გამწუწა, როცა ცივმა ქარმა კბილი კბილს მაცემინა, როცა ქუხილი ჩემს

ბრძანებას არ დაემორჩილა, მაშინ გავიგე, მაშინ გავიგე იმათი გემო, მაშინ მივხვდი რანიც არიან.

დამეკარგნონ!.. ვერაფერი სიტყვის პატრონნი ყოფილან!.. ისინი მეუბნებოდნენ ყოვლად ძლიერი ხარო.

სტყუიან!.. ციება ჩემზედ ძლიერი ყოფილა!.

გლოსტერი: სწორედ ნაცნობი ხმა მესმის მე... ნუთუ მეფეა?!

ლირი: მეფე ვარ, მეფე! სწორედ მეფე თავით ფეხამდე!

როცა წარბშეკრულს მხედავს ერი, - ნახე როგორ თრთის!..

მე შეუხდე და სიკვდილითა ადარ ვსჯი ამ კაცს!

რა დააშავა? იმრუშაო? არა, არ მოგკლავ...

მრუშობისათვის კაცი როგორ მოიკვდინების!..

აგერა ჩიტიც, აგერ მწერიც ოქროს ფრთოსანი

აქავ, ჩემ თვალწინ ცოდვილობენ, მეძავ-მრუშობენ...

დეე იხაროს ქვეყანაზედ მეძავ-მრუშობამ!

აი, გლოსტერის შვილი ედმუნდ ხომ ბუმი არის,
 უკანონოა, მაგრამ მამა მას უფრო უყვარს,
 ვიდრე ჩემთა ქალთ, კანონიერს ლოგინზედ შექმნილთ.
 მაშ მემოლობამ ფრთა გაშალოს... მე ჯარი მინდა...
 ვერა ხედავ ამ პრანჭია ქალს? თითქო თოვლია
 ისეთი ცივი ღიმილი თრთის იმის ტუჩებზედ.
 იგი წმინდანობს, ტრფილისა სიტყვისა ჰრცხვენის
 და ვნების ამშლელს სიტყვაზედა ცხვირს ზევით იწევს.
 მაგრამ აბა შენ ნება მიეც... ნახავ რას იზამს!..
 მაშინ თვით ძაღლის და ულაცის ცხენის ხურვებას
 მის თავგასული მსუნაგობა გადააჭარბებს,
 ცხენ-ქალა არის. წელზემოდან ქალია ეგა
 და წელქვემოთ კი ცხენი არის... ერთი შეხედე, -
 რაც წელზევით აქვს, - ყოველივე ღვთაებრივია
 და რაც წელქვევით - სულ ყოველი ეშმაკეული...
 წელქვევით საბნელეთია, ჯოჯოხეთია!.. გოგირდის ორმოა!.. დულს! ყარს! ფუჰ, ფუჰ, ფუჰ!... მომეცი,
 ექიმო, ერთი დრამი მუშკამბარი, - ჩემს გონებას ეს მყრალი სუნი მოვაშორო.
 აჰა ფულიც.

გლოსტერი: ხელი მიბოძე, ხელმწიფეო, მინდა გემთხვიო.

ლირი: ჯერეთ გავიწმენდ, თორემ მძოვრის სუნით მიყარს ის!..

გლოსტერი: აჰა ბუნების აღნაგისა ნგრეული ნაშთი!..

ესე დიადი ქვეყანაცა ეგრედ გაცვდება და არარადა შეიქმნება (ლირს) ხელმწიფე, მცნობთ მე?

ლირი: მე შენი თვალები ძალიან კარგად მახსოვან. რატომ ეგრე აღმაცერად მიყურებ? რაც უნდა ეცადო, ბრმაო კუპიდონო, მე შენ არ შეგიყვარებ. აბა ეს გამოწვევის ბარათი წაიკითხე, თვალი დააკვირვე და შემიტყე ვისი ხელია...

გლოსტერი: ყოველი ასო მაგ ბარათის მზედ რომ გადიქცეს,

მაინც მაგათში მე ვერც ერთსა ვერ გავარჩევდი.

ედგარი: სხვას რომ ეთქვა ეს, რასაც ვხედავ, - მე არ ვირწმენდი,

მაგრამ თვით ვხედავ... ეგ მაჯერებს და მიკლავს გულსა.

ლირი: წაიკითხე და!..

გლოსტერი: რით, ბატონო? თვალთა ბუდითა?!

ლირი: ეჰე, შენც ეგრე ყოფილხარ!.. თვალში სინათლე მოგკლებია და ქისაში ფული. თუმცა თვალებს მძიმე საქმე მოსვლიათ, მაგრამ ქისა კი სუბუქად დაგრჩენია. მაინც და მაინც შენ ხედავ ამ ქვეყნის უკუღმართობას?

გლოსტერი: გრძნობიერებით ვხედავ.

ლირი: ჰკვიდამ შეშლილხარ თუ? ქვეყნის უკუღმართობა უთვალთაც დაინახება. თუ თვალი არა გაქვს, ყურით უყურე. აბა უყურე - მსაჯული საცოდავს ქურდს რარიგადა სტუქსავს. ჩვენში კი დარჩეს და აბა ერთი მეორის ადგილას დასვი, - მაშინ თუ კაცი ხარ, გამოიცნობ - რომელია ამათში მსაჯული და რომელი ქურდი. - გინახავს, გლეხკაცის ძაღლი როგორ მივარდება ხოლმე მთხოვარასა?

გლოსტერი: მინახავს, ბატონო.

ლირი: ისიც გენახება, - ძაღლს როგორ გაექცევა ხოლმე ის საცოდავი. მაშ შენ გინახავს დიადი მაგალითი უფლებისა. ძაღლი თავის ადგილას უფლებასა და უფლებას კაცი უნდა ემორჩილებოდეს...

ჯალათო, ხელი სისხლ-შესვრილი შეიკავე შენ!..

ამ მატანტალა როსკიპს დიაცს ტყავს რისთვის აძრობ?..

ტყავ-გასაძრობი თვითონ შენ ხარ... შენ თვითონ მზად ხარ

შენის ძაღლურის საწადელის აღსასრულებლად

მას აქმნეინო ის, რისთვისაც შენ ახლა მას სხეპ...

აგერ მოვანზე ახრჩობს ფლიდსა და მატყუარსა...

მცირე რამ ცოდვა კაცს მონებქვეშ თვალში ეცემა

და ფარჩის ქვეშ კი ყოველივე დაფარულია.

ოღონდ ოქროთი დაჰფერე შენ დანაშაული

და თვით ლახვარი სიმართლისა ზედ შეემსხვრევა!..
 ძონძში ხვეულს კი პიგმეოსის ჩალაც განჰგმირავს!
 არავინ არის დამნაშავე ქვეყანაზედა!..
 არავინ არის ბრალეული! არა, არავინ!..
 მათი მოსარჩლე მე ვარ-მეთქი! ეს დაიხსომე!..
 ყოველს ბრალმდებელს ჩემის ხელით პირში ბურთს ჩავჭრი!
 მინის თვალეზი იყიდევი და ჩაისხი შენ
 და ვით გამოცდილს პოლიტიკოსს შეეფერება,
 მაინც ჰთქვი, - «ვხედავ», - თუნდ ვერაფერს ვერა ხედავდე.
 ახლა კი... ახლა... ფეხსაცმელი... გამხადევით მე...
 გასწიეთ რაღა... მაგრა გასწიეთ... ჰო, ეგრე, ეგრე...
 ედგარი (თავის-თავად): აჰა სიბრძნე და უქმი სიტყვა
 ერთად რეული!
 აჰა გონება სიმმაგეში, ვითა მზე ჩრდილში!..
 ლირი: თუ გსურს იგლოვო და იტირო შენ ბედი ჩემი,
 აჰა გათხოვებ თვალთა ჩემთა, - იმით იტირე!
 კარგად გიცნობ შენ... შენ სახელად გლოსტერი გქვიან...
 უნდა ითმინო... ტირილითა ვიბადებით ჩვენ!
 შენ თვითონ იცი, - პირველს ჟამს როს ჰაერსა ვყლაპავთ,
 ვბღავით და ვტირით... ყური მიგდე, - მომღვრებას გეტყვი..
 გლოსტერი: ვაი ამ შავის დღისა დამსწრეს!..
 ლირი: როს ვიბადებით,
 ვსტირით რომ სულელთ თამაშაა კაცთა ცხოვრება
 და გინდა თუ არ, - უნდა ჩავსდგეთ და ვიტრიალოთ. -
 ეს ქუდი მოგწონს? უჰ, რა კარგი ხერხი იქნება,
 რომ ერთი ჯოგი ცხენი ნაზდით დავაჭედინო...!
 ამას გამოვცდი... ჩემს სიძეებს მივეპარები,
 მაშინ მშვიდობით!.. ჟლიტე, ჟლიტე, ჟლიტე და ჟლიტე!
 (შემოდის აზნაური და სხვა მსახურნი).
 აზნაური: აქ ბრძანებულა. ნუ გაუშვებთ, ხელი მოსჭიდეთ!
 ხელმწიფევ, თქვენის სასურველის ქალის ბრძანებით...
 ლირი: არავინ მშველის? მაშ გათავდა!.. ტყვედ დავრჩი ამათ!..
 ბედისგან მუდამ მე მასხარად აგდებულ ვიყავ...
 მე კარგად უნდა მომიაროთ, - სახსნელს მიიღებთ...
 ექიმიც მიჭირს, თავში დამჭრეს... ტვინში წყლული მაქვს...
 აზნაური: ხელმწიფევ, რაც კი საჭიროა თქვენთვის მზად გახლავთ.
 ლირი: მარტოდ დამაგდეს... ეს რა მიყვეს!... არავინ მშველის!..
 ამგვარი ყოფა ადამიანს იმდენს ცრემლს ადენს,
 რომ კაცის თვალსა ვემად გახდის და კაცს მარილად. -
 იმდენს ცრემლს ადენს, რომ მტვრიანს გზას სარწყავად ეყოს.
 აზნაური: ჩემო ხელმწიფევ..
 ლირი: მე მოვკვდები, როგორც ვაჟკაცი,
 როგორც სასიძო თავმომწონე. მე ლხენა მმართველს...
 მე ხელმწიფე ვარ... ეგ თქვენ უნდა კარგად იცოდეთ!
 აზნაური: დიახ, ხელმწიფე ბრძანდებით თქვენ, ჩვენ ყმანი თქვენნი.
 ლირი: აბა სიცოცხლეც მაგაშია და!.. თუ დაჭერა გინდათ, ჯერ უნდა გამოუდგეთ. დაიჭი, დაიჭი, დაიჭი!..
 (გაიქცევა და მსახურნი გამოუდგებიან)
 აზნაური: ამ საცოდავის ყოფაშია არამცთუ მეფე, უკანასკნელი მონაც იყოს, საბრალისია!
 მაგრამ ნუგეშად ერთი ქალი შენ დაგშთენია.
 რაც ორმა შენმა ქალმა სცოდა მამაშვილობას,
 ამ ერთის შენის ქალის მადლი

დაჰსძლევს, დაიხსნის.

ედგარი: გამარჯვება თქვენ.

აზნაური: გაგიმარჯოს. - საქმე გაქვს რამე?

ედგარი: ერთი მიბრძანე, - ეს ომის ხმა მართალი არი?

აზნაური: რომ მართალია, ყველამ იცის, ვისაც ყური აქვს.

ედგარი: თუ არ გწყინთ, ესეც მიბრძანევით, - მტერი ახლოა?

აზნაური: აქ ახლომახლო თურმეაო და საცა არის,

მის მეწინავე ჯარი ჩვენს ჯარს წინ შეეყრება.

ედგარი: გმადლობ, ბატონო! ეგ მინდოდა მარტო შემეტყო.

აზნაური: თუმც დედოფალი აქ დაბრკოლდა საქმისა გამო,

მაგრამ ჯარი კი გაისტუმრა.

ედგარი: კიდევაც გმადლობთ.

(აზნაური გადის)

გლოსტერი: აწ სული ჩემი თქვენ ხელთ იყოს ღმერთო მალაღონო, მხოლოდ მაცდურის მაცდურება ამაცილეთ მე, რათა არ მოვკვდე, ვიდრე თქვენი ნება არ იყოს.

ედგარი: ეგ ლოცვა შენი, ბერო-კაცო, კარგი ლოცვაა.

გლოსტერი: ნეტა ვიცოდე, - ვინა ხარ შენ, ჩემო ძმობილო!

ედგარი: მე ვარ ღარიბი, ბედისაგან დამდაბლებული...

მე განმიცდია, ბევრი ტანჯვა გამომივლია,

ასე რომ გულსა სიბრალულით მივსებს სხვის ტანჯვაც. -

მომეცი ხელი, - მე შენ ბინას სადმე გაგიჩენ.

გლოსტერი: მადლობელი ვარ, მადლობელი, ჩემო ძმობილო.

ღმერთი გადგიხდის მაგ სიკეთის სამაგიეროს.

(შემოდის ოსვალდი)

ოსვალდი: კაი ბედს შევხვდი!.. ჯილდო ახლა ჩემი იქნება!..

ეგ ბრუციანი თავი შენი ღმერთთ შეუქმნიათ,

რომ ზეადწევის საფეხურად ჩემს ბედს გაუხდეს.

შე ბებრუცანა მუხანათო, აჰა მოვიდა

შენის სიცოცხლის აღსასრული!.. ღმერთს შეევედრე!..

გლოსტერი: მოკვლა გსურს ჩემი? ჩქარა მომკალ და გამათავე.

(ედგარი ოსვალდს წინ გადაუდგება)

ოსვალდი: რას სჩადი, მხეცო? როგორ ჰბედავ, რომ ხელს აფარებ

ამ მუხანათსა, საქვეყნოდა გამოცხადებულს?

გამეცა, თორემ მაგის დღესა შენც დაგაყენებ!

გაუშვი ხელი! გეყურება ჩემი თუ არა!..

ედგარი: ნუ გამიწყურები კი, შენი ჭირიმე, და მე ამას თავს ვერ დავანებებ.

ოსვალდი: იქით დაიკარგე-მეთქი, შე უმსგავსოვ, თორემ აქავე სულს გაგაფრთხოვინებ.

ედგარი: ერთი, თუ ღმერთი გწამს, მოგვშორდი და შენს გზაზედ წადი. რა გინდა ამ საწყალის კაცისაგან?

გზაზე რას გაეხიდე? დეე თავისთვის გაიაროს. ვითომ რომ მემუქრები, რას მემუქრები? ყველა მაგისთანა

მუქარაზედ რომ მე გული გამეხეთქა, აქამდინ ხომ ათასჯერ დამიწებულეც ვიქნებოდი. თავი დაანებე-

მეთქი ამ ბებერ კაცს, თორემ მე ვიცი!.. აი ამ კომბალს ხო ხედავ! თუ ერთი თავისებურად დატრიალდა,

მაშინ გამოჩნდება, - ეს უფრო მაგარია, თუ შენი უხირო გოგრა. მე ხო მხედავ, ბევრი მიდებ-მოდება არ

ვიცი, რაც გულში მაქვს, იმას პირდაპირ გეუბნები.

ოსვალდი: დაიკარგე იქით მეთქი, შე ნეხვის გულდავ!

ედგარი: ბიჭოს!.. შენ როგორღაც ზურგი ატკავებია. რახან ეგრეა, მობრძანდი. რატომ ეგრე შემომიტივე?

გგონია შეგიშინდე თუ?

(ერთმანეთს ეტაკებიან და ედგარი მოერევა და წააქცევს)

ოსვალდი: აკი არ მომკლა ამ უმსგავსომ! რაკი ეგრეა,

აჰა ეს ქისა, არამზადავ! კარგად დამმარხე...

და თუ გინდა ბედს შეეყარო, ზედ წიგნები მაქვს,

წაიღე და გრაფს გლოსტერისას ედმუნდს გადაეც...

იმას იპოვი ბრიტანიის ჯარის ბანაკში...

რა ცუდს დროს ვკვდები ეს ოხერი!..

(კვდება)

ედგარი: კარგად გიცნობ შენ!..

გულდადებული იყავ ყოველ სამაგლობაზე!

იმოდნად ეყმე ქალბატონის შენისა ბიწსა,

რამოდენადაც თვითონ ბიწსა ეგე უნდოდა.

გლოსტერი: მოკვდა ეგ კაცი?

ედგარი: აქ დაჯექი და შეისვენე.

მე კი ჯიბეებს დავუჩხრეკავ, წიგნებს ვუპოვი,

იქნება მართლა მე რაშიმე გამოვიყენო. -

დიად მოკვდა ეგ და მე მართო იმასა ვწუხვარ,

რომ ჩემის ხელით მოკვდა იგი და არა სხვისით.

ერთი გავსინჯოთ... ავხსნათ ლაქა, რა დროს რიდია!..

კაცი მტრის აზრის შესატყობრად მის გულსაც გასჭრის

და რომ ქაღალდი მისი გახსნას, ვინ უკიჟინებს!

(კითხულობს)

«გახსოვდეთ ჩვენი ერთმანეთის აღთქმა და ფიცი. შენ ადვილად იპოვი შემთხვევას, რომ იმ ერთს სულიერს ბოლო მოუღო. ოღონდ სურვილი შენი იყოს, თორემ დრო და ადგილი ბევრია. თუ ის ცოცხალი დაბრუნდა, - ყოველივე ჩვენი დაწყობილება ამაოდ ჩაივლის. მაშინ მე ტყვე ვარ და იმისი საწოლი საპყრობილეა ჩემი. დამიხსენ იმა საპყრობილის სამაგელის ბუღისაგან და შენს გასამრჯელოდ იმისი ადგილი დაისაკუთრე.

შენი ცოლი (ნეტავი შემემლოს ამისი თქმა)

და შენი ერთგული გონერილა» .

აჰა დედაკაცთ უსაზღვრელი თავგასულობა!..

პატიოსანის ქმრისა უნდა თურმე სიკვდილი

და მის მაგიერ შერთვა - ვისი? ჩემისა ძმისა! -

შე კაცის-მკვლელთ და მეძავ-მრუშეთ ხელისშემწყობო,

აქვე დაგმარხავ, აქ ქვიშაში ჩავფლავ შენს ლეშსა, -

ამ წერილით კი თავის დროზე მე გავაკვირებ

მთავარს ალბანსა, რომელს ცოლი სიკვდილს უპირობს. -

მას რომ ვუამბობ მაგ ყოველს შენს არამზადობას,

არა მგონია გამიწყრეს მე შენის მოკვლისთვის.

გლოსტერი: მეფე ჭკუვიდამ შეიშალა!.. რარიგ გაჯიქდა,

რარიგ გაკერბდა დაწყევლილი ჩემი გონება!

მით უფრო ვიწვი, რომ ვგრძნობ და ვცნობ ჩემს დიადს ტანჯვას!..

ნეტავი მეცა მისებრ ჭკვიდამ შევშლილიყავი,

რომ ვაით-ყოფა ჩემი აზრად მე ვერ ამელო

და ჩემს ვაებას არ ჰქონოდა თვით-ცნობა თვისი.

ედგარი: მომეცი ხელი. ნადარისა რაღაც ხმა მესმის...

ჩქარა წავიდეთ, ბინა უნდა გიშოვო სადმე.

სანახავი VII

საფრანგეთის ბანაკი, სანახავი შიგ კარავშია

(ლირი საწოლზედ წევს; ექიმი, აზნაური და სხვა მხლებელნი დგანან; შემოდიან კორდელია და კენტო)

კორდელია: კეთილო კენტო! როგორ ვიყო, არ ვიცი რა ვქმნა,

რომ მაგ სიკეთის მაგიერი გარდაგიხადო?

ყველა ცოტაა შენის მადლის გადასახდელად,
 თვითონ სიცოცხლეც არ მეყოფა, რომ ვალი გიზღო.
 კენტი: რაკი სიკეთე, დედოფალო, დამინახეთ თქვენ,
 მე სასყიდელი ერთი ორად მიღებული მაქვს.
 რაც მაშინ მე ვსთქვი, პირუთვნელი სიმართლე იყო
 მაზედ არც მეტი და არც ნაკლებ ბეწვის ოდენაც.
 კორდელია: ეგ ტანთ საცმელი შენი ავთა დღეთა მაგონებს,
 გთხოვ, სხვა ჩაიცვი.

კენტი: დედოფალო, ნუ გამიწყრებით,
 ბრძანების თქვენის აღსრულება ჯერ მე არ ძალმიძს.
 ახლა რომ მიცნან, რაც დავაწყე ფუჭად ჩამივლის.
 თვითონ თქვენცა გთხოვთ, რომ ვით უცხო დრომდე მიგულოთ.
 როცა დრო მოვა გამხილების, მე მოგახსენებთ.
 კორდელია: ნება შენია, ეგრე იყოს, ჩვენო ერთგულო! -
 (ექიმს) როგორ ბრძანდება ახლა მეფე?

ექიმი: ძილშია კიდეც.
 კორდელია: ღმერთო ყოველთა მოწყალენო, განუკურნეთ მას
 გაწბილებულის სულის მისის დაკოდილება,
 აქოთებულნი გრძნობანი მას დაულაგევით
 და აღმიდგინეთ ბავშვად ქმნილი ხნიერი მამა!
 ექიმი: თუ ახლა ნებას დამრთავთ, თქვენო დიდებულებაგ,
 გამოვადვიძებთ ხელმწიფესა. ძილი ეყოფა.
 კორდელია: შენი ნებაა, - როგორც იცი, ისე მოიქეც.

ტანთ კი აცვია ხელმწიფესა?
 აზნაური: დიად, ბატონო!
 როცა ღრმა ძილში ბრძანდებოდა, მაშინ შევმოსეთ.
 ექიმი: როს გაიღვიძებს, დედოფალო, გვერდთ ბრძანდებოდეთ.
 მე გარწმუნებთ თქვენ, არ იშფოთებს, მშვიდად იქნება.
 კორდელია: გვერდთ ვეყოლები, ბატონი ხარ.
 ექიმი: ახლო მობრძანდით.

(მემუსიკენი შემოდინან)
 ცოტა ხმამაღლა დაუკარით.
 კორდელია: ჩემო მშობელო!
 ნეტავი ძალმა კურნებისამ ჩემს ბაგეს მოსცხოს
 ისეთი რამ, რომ ამბორებამ ჩემმან განგკურნოს
 და გაგიმთელოს ჩემთ დებთაგან დაკოდილება!..
 კენტი: მადლი შენს გამჩენს, დედოფალო, რომ ეგრეთი ხარ!..
 კორდელია: სწორედ მამაც არ ყოფილიყავ, მამა, მშობელი,
 ამ თეთრის თმისთვის მაინც უნდა პატივი ეცათ!
 განა ეგ სახე მძაფრს ქარიშხალს უნდა ელახნა?
 განა შენ უნდა განგეცადა ზათქი და გრგვინვა,
 გულგამწყრალის ცის გულიდანა გამოჭექილი?
 მაშინ, როდესაც მეხთ კვეთება არყევდა მიწას
 და საშინელთა ელვათ ხლართვა კაცს თავს ზარს ჰსცემდა,
 ნუთუ შენ მაშინ კარში უნდა დაშთენილიყავ?
 ნუთუ ეს თხელი მუზარადი გფარავდა მხოლოდ,
 ვაი ბედისგან განწირულო მშობელო ჩემო!...
 ჩემის მტრის ძალსაც, ჩემს მაკბენარს იმ ბრდღვინავს ღამეს
 კარს გავუღებდი, ჩემს კერასთან მივცემდი ბინას.
 შენ კი, საწყალო მამაჩემო, იძულებულ გყვეს
 უილაჯობით უბრალო ქოხს შეჰხიზნებოდი,

ღორებთან ერთად და გიჟებთან ღამე გეთია
 და ქვეშ ლეიზად გაგეშალა ჩალა დამპალი.
 ვიშ!.. ვიშ!.. რა გიყვეს!.. მე ის მიკვირს,
 მე ის მაოცებს,
 რატომ ჭკვასთან შენ სიცოცხლეცა
 არ დაგკარგვია!..
 აგერ იღვიძებს... ხმა გაეცით...
 ექიმი: ხელმწიფვე ჩემო,
 უმჯობესია, რომ თქვენ თვითონ მოახსენოთ რამ.
 კორდელია: როგორ ბრძანდებით ახლა, თქვენო დიდებულეზავ?
 ლირი: ეს რა მიყავით?.. საფლავიდან რად ამომიღეთ?..
 შენ ნეტარებით აღსავსე ხარ, სულს ნეტარო
 მე კი განვცმულვარ ცეცხლოვანსა ურმის თვალზედა,
 რომელს მდუღარე ცრემლსა ვადენ, ტყვიებრ გამწველსა.
 კორდელია: ბატონო ჩემო, მცნობთ თუ არა?
 ლირი: დიაღაცა გცნობ, -
 შენა ხარ სული უსხეულო. რად გარდაცვლილხარ?
 კორდელია: ჯერ მის გონება არ დამჯდარა, კვლავაც შორს ჰფრინავს...
 ექიმი: ჯერ ბურანშია. მცირეს ხანსა ჰსჯობს რომ მოშორდეთ.
 ლირი: ან სად ვიყავი აქამომდე, ან ახლა სად ვარ?..
 ვიშ ამ მშვენიერს დღისა ნათელს!.. ხომ არ ვტყუვდები!..
 სხვა რომ მენახა ჩემს ადგილას და ჩემს ყოფაში, -
 სიბრაღულითა მოგვკვდებოდი... რა ვსთქვა, არ ვიცი!..
 განა ჩემია ეს ხელები?! ვერ დავიფიცავ...
 აბა გავსინჯოთ... მტკივა... დიად ქინძისთავი მჩხვლეტს...
 ნეტა ვიცოდე, - რა ვარ ანუ სიდამ მოვედი!..
 კორდელია: ბატონო ჩემო, შემომხედეთ და ხელნი თქვენნი
 დასალოცავად მომმართეთ მე. (ლირი მუხლს იდრეკს)
 ნუ, ნუ ინებებთ!..
 ლირი: გვედრები შენ, - სასაცილოდ ნუ ამიგდებ მე...
 მე ვარ უმწეო, სულელი და უჭკვო ბებერი,
 ოთხმოცს წელიწადს გადამცდარვარ, და სწორედ რომ ვსთქვა,
 სრულს გონებაზედ ვარ თუ არა, - ეგეც არ ვიცი.
 ისე მგონია თითქო, ქალო, მე თქვენ გიცნობდეთ...
 თითქო როგორღაც ეს კაცია შემცნაურება...
 გზა-კვალს ეს მირევს, ვერ მიმხვდარვარ, ახლა სადა ვარ!
 ტანისამოსიც სულ სხვა მაქვს ზედ... საიდან? როგორ?
 სად გავათიე წუხანდელი ღამეც, - არ ვიცი?
 ნუ კი დამცინებთ, ამას ვიტყვი: თუ მე კაცი ვარ,
 მგონი ეს ქალი ჩემი შვილი კორდელიაა...
 კორდელია: კორდელია ვარ, კორდელია!..
 ლირი: რაო? ჰსტირი შენ?
 მართლა რომ ჰსტირი... გვედრები, - ნუ, ნუ იტირებ!..
 თუ საწამლავის მოწვედენა გასურს, მომეც დავლევ მე!..
 მე კარგად ვიცი... მე შენ აღარ უნდა გიყვარდე...
 შენს დებს მიზეზი არა ჰქონდათ და შემძულეს,
 შენ კი ათასი მიზეზი გაქვს... რად გაგამტყუნებ!
 კორდელია: არა! მიზეზი არა მაქვს რა!..
 ლირი: სადა ვარ ახლა? საფრანგეთში თუ?
 კენტი: თქვენ ბრძანდებით თქვენს სამეფოში.
 ლირი: ნუ, ნუ დამცინით!

ექიმი: დედოფალო, მომილოცნია.
 თქვენ თვითონ ხედავთ, რომ სიშმაგემ გადაუარა.
 მაგრამ ჯერ კიდევ საშიშია, სიფრთხილე უნდა...
 ნუ მოაგონებთ, რაც მას ჭირნი გარდახედია.
 კარგი იქმნება, რომ მცირეს ხანს გაასეირნოთ,
 წყენას არიდოთ, ვიდრე სრულად დამშვიდდებოდეს.
 კორდელია: ხომ არ ინებებთ, ხელმწიფეო, გასეირნებას?
 ლირი: შენთან?.. დიაღაც!.. გთხოვ დამითმო და შემიწოდო მე!..
 აჰა, ხომ მხედავ!..
 მე ბებერი და სულელი ვარ!..
 (გადიან ლირი, კორდელია, ექიმი და მხლებელნი)
 აზნაური: განა მთავარი კორნვალისა მართლა მოუკლავთ?
 კენტი: სწორედ მოუკლავთ.
 აზნაური: მერე მის ჯარს წინ ვინ მოუძღვის?
 კენტი: მე გავიგონე, - ედმუნდიო, გლოსტერის ბუში.
 აზნაური: და ედგარი კი, მისი შვილი კანონიერი,
 ამბობენ, ვითომც კენტთან არის გერმანიაში.
 კენტი: ზოგი რას ამბობს, ზოგი რასა, ჭორი ბევრია.
 მაგის დრო ვის აქვს, კარს მოგვადგეს ლამის მტრის ჯარი.
 აზნაური: ომი მოხდება, - და ძლიერიც, როგორც ეტყობა,
 მრავალი სისხლიც დაიქცევა. - წავალ, მშვიდობით.
 (გადის)
 კენტი: ავად თუ კარგად გათავდება ჩემი თათბირი,
 მას გამოაჩენს დღევანდელი ფიცხელი ომი.

(გადის)

მოქმედება მეხუთე

სანახავი I

ბრიტანიელთ ჯარის ბანაკი დუვრის სიახლოვეს

(შემოდინან ედმუნდი, რეგანა, ასისთავნი, ჯარის კაცნი და სხვანი.
 თან ნალარები და ბაირალები შემოაქვთ)

ედმუნდი: შემიტყეო, მთავარს აზრი ხომ არ გამოუცვლია,
 იქნება ვინმემ სხვა ურჩია. ის ხომ სულ ტოკავს
 და რასაც იტყვის, ბოლოს ისევ თვითვე იწუნებს.

(ასისთავს) რა აზრზედა დგას ახლა იგი, წადი, შემიტყე.

რეგანა: ალბათ ფათერაკს გარდეკიდა ჩემის დის კაცი.

ედმუნდი: მეც ეგ მგონია.

რეგანა: ჩემო ედმუნდ, თქვენ კარგად იცით,

რომ მე სიკეთე თქვენი მინდა. - ერთს რასმეს გკითხავთ

და იმედი მაქვს, მართალს მეტყვით... გთხოვ სწორედ მითხრათ,
 ჩემი და გიყვართ?

ედმუნდი: ბატონ-ყმურის სიყვარულითა.

რეგანა: მაშ ჩემის სიძის გზაზედ ფეხი ჯერ არ დაგიდგამთ?

ედმუნდი: მაგვარის ეჭვის შემოტანას როგორ კადრულობთ!..

რეგანა: მე კი მგონია, რომ თქვენ მასთან ისე ახლო ხართ, რომ მეტი აღარ შეიძლება.

ედმუნდი: არა, ბატონო!

მე სიტყვას გამლევთ, რომ ეგ ეჭვი ტყუილი არის.

რეგანა: მე ის დიდად მძულს და თქვენც გირჩევთ, ჩემო გლოსტერო, მოერიდეთ მას და გულიდან ამოიღევით.

ედმუნდი: თქვენ იჭვი ნუ გაქვთ. - აგერ იგიც და მის მეუღლეს.

(შემოდის ალბანი, გონერილა და ჯარისკაცნი)

გონერილა (თავის-თავად): ოღონდ ჩემმა დამ

მე და ედმუნდ არ გაგვაშოროს

და თუნდ დღეს ომში გამარჯვება ჩვენს მტერსა დარჩეს.

ალბანი: მშვიდობა თქვენი ნახვა, ჩემო საყვარელო დავ!

მესმა ყმაწვილო, რომ თვის ქალთან ღირი მისულა,

მას მიჰყოლიან თანა თურმე ბევრნი ჩვენგანნი,

აჯანყებულნი ჩვენზედ ჩვენის უსამართლობით.

საცა სიმართლე არ მიმიძღვის, - ხმალიც არ მიჭრის...

თუმც ახლა ხმალი ამიღია, მაგრამ იცოდეთ,

რომ მე მტერს ვებრძვი ჩემს მამულოზედ შემოსეულსა;

მეფისა ღირის მომხრეებს კი მე მტრად არ ვსახავ, -

არ ვსახავ მე მტრად მას, ვინც იბრძვის სიმართლისათვის.

ედმუნდი: მოსაწონია ფრიად ყველა, რაც ახლა ბრძანეთ.

რეგანა: მაგისტანები ნეტა აქ რა მოსატანია.

გონერილა: რა დროს ეგ არის! აქ თანხმობა საჭირო არის!..

ჩვენ უნდა ერთად წინ აღვუდგეთ შემოსეულს მტერს, -

რა დროს სიტყვების სროლა არის? რა დროს ბაასი?

ალბანი: მე შევეყრი სარდლებს და ომისთვის თათბირს დავაწყობთ.

ედმუნდი: მეც თვითონ ახლავ გაიხლებით.

რეგანა: შენ ჩემო დაო, ჩვენთან წამოხვალ?

გონერილა: თქვენთან? არა.

რეგანა: ჰსჯობს წამოხვიდე.

უფრო მართებულ იქნებოდა, რომ ჩვენთან იყო.

გონერილა (თავის-თავად): მიგიხვდი ემაგ ეშმაკობას!..

(რეგანას) კარგი, წამოვალ.

(გასვლას რომ აპირობენ, შემოდის ედგარი სხვაგვარად ჩაცმული)

ედგარი: თუკი ოდესმე ღირსებია ჩემებრ საწყალსა,

თქვენთან, ბატონო, ლაპარაკი, - მეც მომისმინეთ.

ალბანი: თქვენ მიბრძანდით, მეც ახლავ მოვალ.

- რის თქმა გინდა შენ?

(გადიან ედმუნდი, რეგანა, გონერილა, ასისტავნი,

ჯარისკაცნი და მხლებელნი)

ედგარი: გთხოვთ, რომ ომამდე ეს წერილი თქვენ წაიკითხოთ.

ვინიცობაა გამარჯვება დღეს თუ თქვენ დაგრჩათ,

მაშინ უბრძანეთ მეზუკესა, რომ ზუკი დაჰკრას

და ამ წერილის მომტანიც აქ გამოცხადდება.

თუმც ღარიბი ვარ, მაგრამ ფარ-ხმალს მეც კარგა ვხმარობ

და ამ წერილის სიმართლესა ხმლით დავამტკიცებ.

თუკი დამარცხდით, ყოველივე უქმია თქვენთვის

და თვით იმათაც შეთქმულობა ფუჭად ჩაუვლის.

მე გაიხლებით. ბედმა ხელი მოგიმართოთ თქვენ.

ალბანი: აქ მომიცადე, ვიდრე წერილს გადავიკითხავდე.

ედგარი: არ შემიძლიან, აკრძალულ მაქვს. როცა დრო მოვა,

უბრძანეთ გზირსა დაიძახოს და აქ გავეჩნდები. (გადის)

ალბანი: მაშ მშვიდობითა. ამას ახლავ გადავიკითხამ.

(შემოდის ედმუნდი)

ედმუნდი: მტერი მოდისო. ბრძანეთ თქვენის ჯარის დაწყობა.

აჰა ინებეთ ჩვენის მტრისა ლაშქრისა სია;

რაც მზვერავეებმა შეგვიტყვეს ჩვენ, აქა სწერია.

გთხოვთ დაეშუროთ.

ალბანი: მე ჩემის მხრით არ დაგაბრკოლებთ.

(გადის)

ედმუნდი: ორივე დებს ჩემის სიყვარულის ფიცი მივეცი...

ერთი მეორეს ისე სძულს ვით გველი დაშხამულს.

ვინ ავირჩიო? ორივე? ერთი? თუ სულ არც ერთი?

ვიდრე ორივე ქვეყანაზედ ცოცხალ არიან,

ძნელია მათში ამორჩევა. თუ ქვრივს შევირთავ,

მაშინ იმის და გაცოფდება, დღეს გამიმწარებს;

თვით მის შერთვა კი არ იქმნება, ქმრიანი არის.

ჯერ იმის ქმარი საჭიროა ომისათვისა;

ომის შემდეგ კი, თუ ცოლს ქმრისგან თავის დახსნა სურს,

რაც უნდა ის ჰქმნას, რომ დაიხსნას მით თავის თავი.

მის ქმარს ლირის და კორდელიას შეწყნარება სურს...

მაგასაც ვნახავთ!.. ჯერ ერთი ეს ომი გადაწყდეს -

და თუ ისინი მაშინ ხელში ჩამიცვივიან,

ჩემგანა იმათს შეწყნარებას ნურვინ მოელის.

მე ჩემის თავის დაცვა მიჭირს, სხვისას ვინ ჩივის!..

აქ ჰკვირს თათბირი რაში მარგებს?! დრო ხმლისა არის.

(გადის)

სანახავი II

მინდორი ორ ბანაკ შუა, ნაღარის ხმა ისმის

(მინდორზედ გამოჩნდებიან ლირი, კორდელია და იმათი ჯარი. ნაღარის ცემით და ბაირაღებით გადიან.

შემოდინ ედგარი და გლოსტერი).

ედგარი: აი ამ ხის ქვეშ დაჯეგ, მამი, - კარგი ჩრდილია.

ღმერთს შევედრე, რომ სიმართლემ დღეს გაიმარჯვოს.

თუ დავბრუნდები, უფრო კარგად დაგაბინავებ.

გლოსტერი: იყომცა ღმერთი შენი მფარველ და მწყალობელი!

(ედგარი გადის. ომის ხმაურობაა და ნაღარის ცემა. მერე უკან გამობრუნების ნაღარის ცემა მოისმის.

ედგარი უკუვ მოიქცევა)

ედგარი: ადგი ჩქარა, ბერიკაცო, წამო, წავიდეთ!

ხელმწიფე ლირი დაგვიმარცხეს! მომეცი ხელი!..

ლირიც და მისი ქალიც ორივე ტყვედ წაიყვანეს!

გლოსტერი: სადღა მიგყვარ? განა აქ კი ვერ დავმიწდები!..

ედგარი: კიდევ ავ ფიქრს არ გარდეკიდე!.. ჭირს რად უტყდები?

ზოგჯერ უკუღმა, ზოგჯერ წაღმა ბედი ტრიალებს, -

ორივეს კაცი უნდა დახვდეს გულმაგრა ხოლმე.

წამო, წავიდეთ!

გლოსტერი: მართალს ამბობ, ჩემო მშობილო!..

(გადიან)

სანახავი III

ბრიტანიელთ ბანაკი დუვრის სიახლოვეს

(შემოდინ გამარჯვებულნი ედმუნდი, ასისტავნი და ჯარისკაცნი ნაღართა და ბაირაღებითა. ლირი და კორდელია შემოჰყავთ დატყვევებულნი)

ედმუნდი: ზოგმა ესენი წაიყვანეთ და ფრთხილად გყავდეთ, ვიდრემდის მაგათს ბედს გადასწყვეტს უმაღლესი სჯა. კორდელია: ავად ახდომა კეთილისა ვის არ მოსვლია!.. ჩვენ ხომ ამისი მაგალითნი პირველნი არ ვართ.

თუ გული მტკივა, შენთვის მტკივა, დევნულო მამავ!.. მე კი ავყია ბედის წყრომას ხელს შევუბრუნებ... ამ ორსა დებსა, იმ ორ ქალებს - ჩვენ ვინახულებთ? ლირი: არ ვინახულებთ!.. არა! არა!.. შვილო, წავიდეთ. როგორც გალიას ერთად ჩავსხდეთ საპყრობილეში... იქ გვრიტებსავით ვილუღუნოთ ნელად და ტკბილად. როცა შენ მომთხოვ, - დამლოცეო, თვით დაგიჩოქებ და თვით მე მოგთხოვ, შვილო ჩემო, მოტყეებასა. ეგრე ვიცხოვრებთ, ვიჭუკჭუკებთ და ვილაღობებთ, ვილოცებთ კიდეც, ვიმღეროთ კიდეც, ზღაპრებსაც ვიტყვით.

ხან ფარვანას თვალს ავაცოლებთ და ვიკასკასებთ, ხან ყურს დავუგდებთ კარისკაცთა ენაჭარტლობას, ტიკტიკს მოვყვებით, ვკითხავთ ამა ქვეყნის ამბავსა - ვინ მაღლა ადის, ვინ ჩამოდის, ვინ მიდის, მოდის. ჩვენ ყურს დავუგდებთ ამა ქვეყნის ხვაშიადს ტრიალს ღვთისაგან ქვეყნად წარმოგზავნილ მზვერავებსავით. საპყრობილეში ვისხდებით და იქაც ხმა მოვა, რომ ერთი დასი გმირებისა მეორესა ჰსცვლის და, ვით ზღვის ღელვა მთვარის გამო, მიდის და მოდის. ედმუნდი: წაიყვანევით.

ლირი: კორდელიავ, შენც ჩემთანა ხარ!.. მაგ შენს მსხვერპლს ზეცით თვითონ ღმერთნი გუნდრუკს აკმევენ.

აქა მყევხარ შენ!.. რაღა გაგვყრის ჩვენ ერთმანეთსა!.. თვით ზეციდან რომ მუგუზალი ჩამოიტანონ და გვიხრჩოლონ ჩვენ, ვით სოროში მელას უხრჩოლვენ, მაინც ერთმანეთს დღეის იქით ვედარ გაგვყრიან. შვილო, ნუ სტირი!.. ჯერ უწინამც მათ ჭირი შესჭამს, ჯერ დამშეული სიკვდილი მათ ღრღნასა დაუწყობს, ვიდრემდე თვალში ჩვენ იგინი ცრემლსა მოგვგვრიან!.. წავიდეთ, შვილო! (ლირი და კორდელია გაჰყავთ)

ედმუნდი: ასისტავო, აქ მოდი ახლო.

აჰა ბრძანება. (ქაღალდს აძლევს) ეს წაიღე და იმათ გაჰყევ. ჯილდო ხომ მოგეც და თუ იგიც შენ აღმისრულე, რაც აქ ჰსწერია, - უფრო ბევრი მოგენიჭება. როგორიც დროა, კაციც უნდა ისეთი იყოს! დღეს ხმალი გაკრავს, გულ-ჩჩვილობა როდი შეგშენის. შენ იმ ხარისხის პატრონი ხარ, რომ რაც გიბრძანონ, ყოველი უნდა აღასრულო უსჯელ-უთქმელად. ან მითხარი, რომ რაც გიბრძანე, მას აღასრულებ,

ან თუ არა და საცა გინდა, იქით მიბრძანდი.

ასისთავი: მე ნებას თქვენსას აღვასრულებ.

ედმუნდი: მაშ დაეჩქარე!

ახლავე წადი და მაცნობე, როს გაათავებ...

რაც შიგ ჰსწერია ერთ ბეწვზედაც ნუ გადაჰსცდები.

ასისთავი: ურემს ვერ ვზიდავ, შვრიას ვერ ვსჭამ, შესაძლოს კი ვიქმ.

(საყვირის ხმა. შემოდინ ალბანი, გონერილა, რეგანა,

ასისთავნი და მხლებელნი).

ალბანი: ყმაწვილო, დღეს თქვენ ვაჟკაცობა გამოაჩინეთ,

და მწყალობელი თქვენი ბედიც დღეს თქვენკენ იყო...

ვინც ჩვენ გვებრძოდა, დღეს იგინი თქვენ ტყვედა გყვანან.

გადმოგვეცით ჩვენ, რომ ჩვენ იმათ ისე მოვეპყრათ,

ვით მათ ხარისხს და ჩვენის თავის სიფრთხილეს შეჰფერს.

ედმუნდი: მე საჭიროდა დავინახე, ჩემო ბატონო,

რომ უბედური მეფე იგი მოხუცებული

პატიმარ-მეყო და გუშაგნიც გარს მომეხვია.

იმის ხანსა და იმის ხარისხს ბევრი რამ ძალუმს...

ხალხის გულს ჩვენზედ აამღვრევს და თვით მიიზიდავს

და თვით ჩვენს ჯარსაც ხმაღს ჩვენზედვე ახმარებინებს.

ამ აზრით მასთან დედოფალიც პატიმარი-ვყავ...

ხვალ თუ ხვალზევით, როცა თქვენი ნება იქმნება, -

მათ თქვენს უმაღლეს სამსჯავროში წარმოვადგენ მე.

ახლა არავის გული არ აქვს მათ განსაკითხად:

ჯერ ომის ოფლიც, ომის სისხლიც არ შეგვშრობია,

არ უგლოვნია ჯერ მეგობარს თვის მეგობარი, -

და თვით თქვენც იცით, პირველ ხანში თვით გამარჯვებაც

ომგადახდილთა დასაწყევად უხდებათ ხოლმე.

დიაღ, ბატონო, ახლა მათთვის არვის სცალიან...

ალბანი: ნუ დაივიწყებთ, რომ დღეს ჩვენი ხელქვეითი ხართ

და არა სწორი.

რეგანა: არა სწორი? ზოგი ჩვენც გვკითხეთ...

ჩვენის ნებართვით იგი თქვენი თანასწორია.

შორს რად მიდიხართ!.. აქ არა ვარ? ჯერ მე მკითხავდით...

იგი, რომელიც ჩემს ლაშქარსა წინა უძღოდა,

რომელსაც ჰქონდა უფლება და ხარისხი ჩვენი, -

ნუთუ ის თქვენი თანასწორი არ უნდა იყოს!...

გონერილა: ნეტა რას ცხარობ? ეგ ამაღლდა თვისის ქველობით

და არა შენის მოწყალების მეოხებითა.

რეგანა: ყოველი ჩემი ხელმწიფება მე გარდავეც მას

და ახლა იგი არავისზედ ნაკლებ არ არის.

გონერილა: რა ყოფას გვაწევ? თითქო შენი ქმარი იყოსო!...

რეგანა: დამცინი, მაგრამ ფრთხილად იყავ, ენა გიყვივლებს.

გონერილა: გული კი გითხრობს, სიზმარი კი არ აგიხდება.

რეგანა: ავად გავხდი მე... მე როგორღაც გული მეღევა,

თორემ რაც გულში ნაღველი მაქვს, ზედ დაგანთხევდი!..

(ედმუნდს)

დღეს მე თქვენ გაძლევთ ტყვეებს, ჩემს ჯარს, ჩემს სამფლობელოს და ყოველს ამას და თვითონც მე დამეპატრონეთ.

ქვეყნის წინაშე ჩემს პატრონად და მეუღლედ გხდით.

გონერილა: ვითომ გგონია შენ ეგ მაგით ბედსა შეჰყარო?!

ალბანი: ეგ შენი საქმე როდი არის.

ედმუნდი: არც შენი გახლავთ.

ალბანი: თუ ჩემი არა, მაშ ვისია, შე ნაბუშარო?

რეგანა (ედმუნდს): ბრძანე, ნაღარა დაჰკრან და მით გამოაცხადე, რომ შენთვის ჩემი ხელმწიფება დამილოცნია.

ალბანი: ფეხიც არ გასძრათ!... აქ დადევით და მოისმინეთ!

(ედმუნდს) შენ და ამ (გონერიალზედ უჩვენებს)

ოქროთ დაფერილ გველს ღალატისათვის

მე პატიმარ-გყოფთ! (რეგანას) თქვენ კი, ჩემო

სასურველო დავ, მაგას ვერ შეგრთავთ,

ეგ ჩემს ცოლსა თქვენ დაუთმევით.

ცოლისთვის ვცდილობ, როგორც ქმარი, და ამის გამო

მას ვერ წავართმევ თავის საქმროს და თქვენ ვერ მოგცემთ.

ქმრის შერთვა გინდათ? აქ არა ვარ!.. მე შემირთევით...

ხომ ხედავთ ახლა ჩემი ცოლი სხვაზედ თხოვდება...

თქვენ ქმარი არ გყავთ და მე ცოლი - რაღა დაგვიშლის?

გონერია: ნეტა ვიცოდე, რაებს ბოდავს!..

ალბანი: გლოსტერ, მზად იყავ.

მიხმეთ მებუკე, ბუკი დაჰკრას - და თუ მის ხმაზედ

არვინ არ მოვა, რომ თვისის ხმლით შენ დაგიმტკიცოს

შენი უშვერი და აშკარა გმობა, სიმუხთლე,

თვითონ გამოვალ და მე თვითონ მას დაგიმტკიცებ,

ჩემის მუქარის ნიშნად აჰა ჩემი ხელჯაგიც!..

(ხელჯაგს გადუგდება)

პურსაც არა ვჭამ, ვიდრე რაც ვჰსთქვი იმის სიმართლეს

ჩემის ხმლის წვერით არ ჩავაჭდე შენს გულის ფიცარს!

რეგანა: ოხ, სული მიგუბს და გულზედა რაღაც მაწვება!

გონერია (თავის-თავად): მაშ რა გეგონა!

საწამლავსა ძალა არა აქვს?!

ედმუნდი: მაშ აჰა ჩემიც! (ხელჯაგს გადუგდება)

ვინც მე გმობას და ღალატს მწამობს,

იგი ცილს მწამებს, იგი სტყუის, იგი მიჰქარავს!

ბუკი დაჰკარით!.. ვინც გაბედავს და აქ გამოვა, -

შენ იქმნები, თუ სხვა იქმნება, - მე ჩემის ხმლითა

მას დავუმტკიცებ ჩემ სიმართლეს, პატიოსნებას.

ალბანი: ჰეი მებუკე!

ედმუნდი: ჩქარა ბუკი!.. ჰეი მებუკე!..

ალბანი: შენ ახლა მხოლოდ შენის თავის იმედი გქონდეს, -

შენი ჯარი კი, ჩემის სიტყვით მოგროვებული,

ჩემის სიტყვითვე დაიშალა.

რეგანა: გულს მეჭიდება...

(კარის-გზირი შემოდის)

ალბანი: შეუძლოდ არის, ჩემს კარავში წაიყვანევით.

(რეგანა გაჰყავთ)

აქმო, მებუკე! ბუკი დაჰკარ და ეს ქალადი

წაიკითხე შენ ხმამალა.

ასისთავი: ბუკი დაჰკარი.

კარის-გზირი (კითხულობს): «თუ ვისმე შთამომავლობით კეთილშობილს და ქველობით

სახელგანთქმულს სურს დაუმტკიცოს ედმუნდს, რომელიც გრაფის გლოსტერის სახელს ირქმევს, - რომ

იგი მრავალგვარის მუხანათობის მომქმედია, მოედანზედ გამოვიდეს მას შემდეგ, რაკი ბუკი მესამედ ხმას გამოსცემს. ედმუნდი მზად არის პასუხის საგებლად».

ედმუნდი: დაჰკარ ბუკი! (ერთხელ დაუკვრენ ბუკს)

კარის-გზირი: კიდევ დაჰკარ. (მეორედ დაუკვრენ)
ერთი კიდევა. (მესამედ დაუკვრენ)
(შემოდის ედგარი იარაღში ჩამჯდარი. წინ მეზუკე მოუძღვის)
ალბანი: აბა ჰკითხეთ მას - ბუკის ხმაზედ რისთვის მოვიდა?
კარის-გზირი: ვინა ბრძანდები? შენი გვარი, შენი სახელი?
და ბუკის ხმაზედ შენ რისათვის მობრძანებულხარ?
ედგარი: ჩემი სახელი, ბატონებო, დაკარგულია,
ღალატის კბილმა იგი დაღრღნა და შეამწიკვლა.
გვარიშვილობით მე ნაკლები არა ვარ მასზედ,
ვისთანაც ახლა გამოვსულვარ მე საბრძოლველად.
ალბანი: მერე ვინ არის იგი, ვისაც შენ ბრძოლად იწვევ?
ედგარი: ედმუნდ, რომელიც გრაფ გლოსტერის სახელსა ირქმევს.
ედმუნდი: აქა ვარ შენ წინ. რა გნებავს შენ?
ედგარი: მზად იყავ ედმუნდ.
თუ ჩემი სიტყვა შენსა სახელს დღეს შეურაცხყოფს, -
შეურაცხყოფა ეგ აგხადოს შენ შენმა ხმალმა!
მეც ხმალი მზად მაქვს... მე აქ ბრძოლად გამომიყვანა
ჩემმა წოდებამ, ჩემმა აღთქმამ, პატიოსნებამ!..
შენ ხარ ჭაბუკი, ძლიერი და სახელოვანი,
ძლევაძოსილი, მხნე, გულადი, ზე აღწეული,
აღმომავალის ბედის სხივით შუქ-მოფენილი,
მაგრამ მაინცა მე შენ გეტყვი: მოღალატე ხარ!
შენ უღალატე შენს ღმერთს, შენს ძმას, შენსა შშობელსა,
შენ უღალატე ამ სვემდალს ბრწყინვალე მთავარს!..
უწმინდურებით ხარ შესვრილი, შემწიკვლებული
და როგორც ჯოჯო ლაქებში ხარ თავით-ფეხამდე!..
თუ შენ ამ ჩემს თქმულს უარსა ჰყოფ, მყის ხმალი ჩემი
და გულის წყრომა ჩემი შენზედ აფეთქებული
აქავ შენს მკერდზედ დაამტკიცებს, რომ მტყუანი ხარ!..
ედმუნდი: რაინდთ წესია, ჯერ მეკითხნა - ვინა ხარ შენა,
და თუ შენს თავს კვლავ დამალავდი, არ მებრძოლნა მე
და მით თავიდან შენთან ბრძოლა მე ამეცილა.
მაგრამ მე ამას არ ვიკადრებ... ვხედავ, რაცა ხარ...
შენს სიტყვა-პასუხს, სითამამეს, თვალტანადობას
ეტყობა შენი სიკეთე და გვარიშვილობა.
რაც შენ აქა ჰსთქვი, ყოველივე უარმიყვია
და მაგ შენს ცილსა საზაროს და საჯოჯოხეთოს
შიგ გულში გახლი მე უკანვე, - და თუ ზედ ასხლტა
შენს რკინის პერანგს, მე ჩემის ხმლით გზას შეუკაფავ,
რომ საუკუნოდ ცილი შენი შენს გულში დარჩეს! -
ბუკი დაჰკარით!
(ბუკს დაუკვრენ. ედმუნდი და ედგარი იბრძვიან.
ედმუნდი წაიქცევა)
ალბანი: ნუ მოაკვდენთ!
გონერილა: აქ ღალატია!..
გლოსტერ, შეგეძლო მხედართ წესით შენ არ გებრძოლნა
მასთან, ვინც გიწვევს საომრად და თავს კი იმაღავს.
საფრთხე დაგიგეს, მოგატყუეს, მით დაგამარცხეს!..
ალბანი: სუ, შე წყეულო; ხმა გაწყვიტე; ენას ნუღარ ჰსძრავ!
თორემ ამ წიგნით მე დაგიბამ მაგ ჭარტალს ენას!..
(ედმუნდს) აჰა წერილი, - წაიკითხე რაც კაცი ხარ შენ!

(გონეროილას) შენ კი... არ ვიცი, რა სახელი უნდა დაგარქვა,-
შენის თვალითვე უყურე შენს თავ-ლაფ-დასხმასა!..
ხელში ნუ მწვდები! ამა წერილს შენ ისეც იცნობ!..
(ედმუნდს წერილს აძლევს)
გონეროილა: რაა რომ ვიცნობ?! აქ ვის ძალუმს დამიშალოს რამ?!
ჩემი კანონი აქ თვით მე ვარ და არა შენა!..
ალბანი: ოჰ, შე აფთარო! იცან განა შენ ეს წერილი!..
გონეროილა: შენ რა საქმე გაქვს, რა ხელი გაქვს ვიცან თუ არა?!
(გადის)
ალბანი (ერთს ასისთავს): უკან გაჰყევით!..
გააფთრდა და გულ-მოსულია!..
უფროთხილდით, რამ არ აუტეხოს მან თავისთავსა.
(ასისთავი გადის)
ედმუნდი: აწ აღვიარებ, რომ ყველა ის, რაც შენ დამწამე,
მართალი არის, მე იგი ვქმენ და მასზედ მეტიც!..
დრო გამოაჩენს ჩემსა ცოდვებს და განმკითხავს...
დრო იგი ჩემი აწ წარვიდა და მეც მივდივარ!..
ხოლო ვინ ხარ შენ დღეს ჩემზედა ძლევა მოსილი?
თუ გვარ-ტომობით მაღალი ხარ, - სისხლს გაჰატივებ...
ედგარი: მაშ ვაჰატივით და ერთმანეთს ცოდვა შევუნდოთ...
მე გვარ-ტომობით შენზედ, ედმუნდი, ნაკლები არ ვარ
და თუ მეტი ვარ, მით უფრო მე მკვდარი ვარ შენგან...
მე ვარ ედგარი, მე ვარ შვილი მამის შენისა!
მართლმსაჯულება ღმერთთა ჩვენთა ეგრედ განაგებს,
რომ უტკბოესსა ბიწსაც ჩვენსას ჩვენს სასჯელად ხდის.
შენი გაჩენა იდუმალი და ცოდვიერი
თვალების დათხრად დაუჯდა მას...
ედმუნდი: შენ მართალი ხარ...
სწორეა ყველა, რაც ახლა სთქვი... ეჰა აღსრულდა!
ჩემის ბედისა ბრუნვა შედგა!... აჰა, ხომ მხედავ...
ალბანი: შენს წარმოსადეგს და ახოვანს სანახაობას
ზედ ეტყობოდა ხელმწიფური პატიოსნება.
მომეცი ნება, გულს მიგიკრა და მოგეხვიო...
ჭირმა განგლიჯოს გული ჩემი, თუ ამ გულშია
ან შენი, ანუ მამის შენის მტრობა მქონოდეს.
ედგარი: ჩემო ხელმწიფე, მე მაგაზედ ეჭვი არა მაქვს!
ალბანი: სად იყავ, ედგარ, აქამომდე მიფარებული
და სად შეიტყე მამის შენის უბედურება?
ედგარი: მე მამაჩემი თვით დამყვანდა და ვპატრონობდი.
თავს გარდასავალს ჩვენსას მოკლედ მოგახსენებთ თქვენ, -
როს გავათავებ, დე გათავდეს სიცოცხლე ჩემიც!..
ჩემს მოსაკლავად როს ყოველგან ბრძანება გაჰსცეს
და ფეხის კვალზედ მომდეგდნენ მე დასაჭერადა,
მოვიგიჟმაჟე თავი ჩემი, ველად გავვარდი;
გლაზა ლატაკის მონძებშია გამოვებვიე
და ისე გავხდი, რომ თვით ძალსაც ვეზიზღებოდი.
ყველა ესე ვქმენ თავის ჩემის გადასარჩენად.
სული ტკბილია... მეტად უმძიმს კაცსა სიკვდილი...
მას ურჩევნია სიკვდილისა შიშით სულს ლევდეს
ყოველ ჟამს და წამს, ვიდრე ერთხელ მოკვდეს და მორჩეს.
ამ ყოფით ვიყავ, როცა შევხვდი საწყალს მამაჩემს...

ძვირფასი თვლები თვალით ბუდიდან მას დაჰკარგოდა
 და თვალით მაგიერ სისხლიანი რგოლინა უჩნდნენ...
 მე წინ გავუძედი უსინათლოს, ვით მთხოვარასა,
 გამვლელ-გამომვლელს პურსა ვსთხოვდი, იმას ვაჭმევდი,
 როგორც შემეძლო, ვაცილებდი ავსა ფიქრებსა
 და გულს ამღვრეულს, გაწბილებულს ვუშოშმანებდი.
 მაგრამ ვაი რომ ვერ გავბედე მეთქვა ვინა ვარ!..
 იარაღი რომ ავისხი და აქ მოვდიოდი,
 მაშინ კი ვედარ მოვითმინე, თავი ვაცნობე...
 რადგანც არ მწამდა გავიმარჯვებ მე დღეს თუ არა,
 თუმც ღვთის იმედი დიდი მქონდა, - კურთხევაც ვსთხოვე.
 მას შემდეგ ჩემის წვალების და თრევის ამბავი
 თავით ბოლომდე ყველა ვუთხარ, ყველა ვუამბე.
 მაგრამ მის გული უმისოდაც ძალ-მილეული
 შუა გააპო სიხარულმა ჩემის ნახვისამ
 და ჩემის შავის დღისა ამბის მწუხარებამა.
 ამ ორთავ კიდურთ გრძნობათ ბრძოლას ვედარ გაუძლო,
 ფეთქა შესწყვიტა და ღიმილით დალია სული!...
 ედმუნდი: მაგ შენმა თქმულმა გული დამწვა და ამამღვრია, -
 იქმნება ესე კეთილს რასმეს მოასწავებდეს...
 განაგრძე სიტყვა... მგონი რაღაც დაგრჩა სათქმელად...
 ალბანი: თუ გასურს ჰსთქვა რამე უფრო მწვავი, ნუღარას იტყვი,
 უმისოდაც გული ჩემი ლამის გაირღვას!
 ედგარი: ვისაც გული აქვს, რაც ვსთქვი, მისთვის ეგეცა კმარა,
 რომ მიმიხვდეს მე, რა ღრმა ტანჯვაც გამომივლია, -
 და ვინც გულქვავა, ეს ამბავი მისთვის ცოტაა...
 თუ ტანჯვა ტანჯვას ზედ არ დართე და ერთ-სახითა
 განუსაზღვრელი ბოროტება არ დაანახვე,
 ვერარას იგრძნობს გული მისი, არ ატოკდება. -
 ვიდრე მამაჩემს ჩემ წინ მკვდარსა მე დავტვიროდი,
 მოვიდა ჩვენთან კაცი ვინმე, რომელიც უწინ,
 როცა მხედავდა მაწანწალად, მერიდებოდა.
 ხოლო როს მიცნო და შეიტყო როგორ ვტანჯულვარ,
 ძლიერნი ხელნი მომხვია მე და ყელს მომეჭდო;
 ერთი საშინლად და საზაროდ მოჰყვა ქვითინსა,
 თითქო უნდაო ცის კამარა შეარყიოსო -
 და მამიჩემის უსულო გვამს მსწრაფლ დაეცა ზედ.
 თავის თავზედ და მეფე ღირზედ მოჰყვა ამბავსა
 ესდენ გულსაკვდავს, რომ კაცის ყურს ჯერ არ სმენია,
 მოჰყვა, მაგრამა გულის ტეხა ემატებოდა
 და თან და თანა მოეშოდენ სიცოცხლის ძაფნი.
 ამ დროს მომესმა მეორედაც ბუკის ძახილი,
 მე აქ წამოველ, - გონმიხდილი ის იქ დავტოვე.
 ალბანი: ვინ იყო იგი?
 ედგარი: განდევნილი კენტი, ბატონო!
 იგი სხვის სახით თავის მეფეს, მასზედ გულგამწყრალს,
 თან ახლდა თურმე როგორც მონა უკანასკნელი...
 (შემორბის აზნაური, ხელში სისხლში შესვრილი დანა უჭირავს)
 აზნაური: ვაი მიშველეთ! ჩქარა! ჩქარა!
 ედგარი: რა ამბავია?
 ალბანი: ჰსთქვი, რა მოხდა?

ედგარი: სისხლშესვრილი დანა რას ნიშნავს?

აზნაური: ჯერ კიდევ სისხლი არ შემშრალა, დანა თბილია!..

ეს ეს არის რომ გულიდანა ამოართვეს მას...

ალბანი: ვის ამოართვეს გულიდანა?

აზნაური: თქვენს მეუღლესა.

თვით აღიარეს, რომ ჩემი და მე მოვწამლეო.

ედმუნდი: ორივე დებსა ქმრობისა მე აღთქმა მივეცი

და ახლა სამნივ შავ მიწაში დავკორწინდებით.

ალბანი: მკვდარნი არიან თუ ცოცხალნი, აქ მოასვენეთ. -

აჰა განკითხვა ზენაარი!... ჩვენ ეგ გვაძრწუნებს,

მაგრამ მათდამი სიბრაღულს კი ჩვენს გულში არ ჰსძრავს.

(აზნაური გადის, შემოდის კენტი)

ედგარი: აი კენტიცა, ჩვენი კენტი!

ალბანი: დიად, ის არის.

ვწუხვარ, დრო არ გვაქვს ღირსებისებრ მივიღოთ იგი.

კენტი: მოვედი აქ, რომ ჩემს მეფეს და ჩემსა ბატონსა

სალამი მივცე, მოვახსენო «ღამე მშვიდობის».

აქ არ ბრძანდება?

ალბანი: ვაი ჩემს თავს, რა დაგვავიწყდა!...

სადა გყავს, ედმუნდ, მეფე ღირი და კორდელია?

(გონერილა და რეგანა შემოაქვთ)

ხედავ ამ ამბავს, ჩემო კენტო?

კენტი: ეს რა მომხდარა!

ედმუნდი: მართლა რომ ედმუნდ ჰყვარებიათ... ჩემის გულისთვის

დამ და მოწამლა და მერე თვითც მოიკლა თავი.

ალბანი: არა ჰსტყუი შენ!... წააფარეთ რამ სახეებზედ.

ედმუნდი: სიცოცხლე მიმდის... ჩემს სიავეს თუმც არ შეჰფერის,

მაგრამ კი მინდა სიკვდილის ჟამს კეთილი რამ ვქმნა...

ახლავე კაცი გააქციეთ საპყრობილეში...

ჩქარა თორემა მე ბრძანება მიცემული მაქვს,

რომე ღირი და კორდელია ორნივ დახოცონ...

ნულარას იცდით... ჩქარა-მეთქი...

ალბანი: ჩქარა უშველეთ! ჩქარა გასწიეთ!

ჩქარა! ჩქარა! ეგებ მიუსწროთ!

ედგარი: ვისთან წავიდეთ? - ვის მიეცი შენ ეს ბრძანება?

ნიშანი რამე გაგვატანე.

ედმუნდი: შენ მართალი ხარ.

აჰა ნიშნადა ჩემი ხმალი... ასისთავს მიეც...

ალბანი: ჩქარა გასწიე, თუ სიცოცხლე რათმე გიღირს შენ.

(ედგარი გადის)

ედმუნდი: მე და მეუღლემ შენმა ერთად გადავსწყვიტევით,

რომ კორდელია ჩამოგვეხრჩო საპყრობილეში...

და ხმა გაგვეგდო, რომ უსასო მწუხარებითა,

მან თვისი თავი თვით მოიკლა...

ალბანი: ღმერთო დაიხსენ...

ეს კი თვალიდან მოგვაშორეთ! ჩქარა გაიტათ!

(ედმუნდი გააქვთ, შემოდინა ღირი, ედგარი, ასისთავი და სხვანი. ღირს ხელში მკვდარი კორდელია უჭირავს)

ღირი: იგლოვ-იტირეთ! თმა იგლიჯეთ და იქვითინეთ!..

გულის მაგიერ თქვენ ქვა გიდევთ!.. რა კაცები ხართ..

მე რომ მაგდენი თვალნი მქონდეს და მაგდენი ხმა,

ჩემის ღრიალით და ვაებით ცას გავარღვევდი!...
ვიშ საუკუნოდ განმშორდა მე... ვიშ რა დავკარგე!..
მკვდრისა და ცოცხლის ერთმანერთში გარჩევა ვიცი, -
იგი მკვდარია, მკვდარი არის ვით დედამიწა!..
მომეცით სარკე... თუ დაორთქლდა... მაშ ცოცხალია...
კენტი: აჰა ეს არის რომ იტყვიან მეორედ მოსვლას!
ედგარი: ეს ნიშნებია ამა ქვეყნის აღსასრულისა!
ალბანი: ამის მნახველი ბარემც მოკვდეს, ის ურჩევნია!..
ლირი: ფრთა შეანძრია... არ მომკვდარა... ჯერ ცოცხალია, -
ოღონდ შენ კიდევ გამიცოცხლდი, ოღონდ ხმა გამე
და რაც ვტანჯულვარ, ყოველივეს ღვინად ჩავითვლი!...
(კენტი დაუჩოქებს)
კენტი: ვაიმე, ჩემო ხელმწიფეო!
ლირი: იქით გამეცა!
ედგარი: ბატონო, ეგ ხომ კენტი გახლავსთ, თქვენი ერთგული.
ლირი: შავსა ჭირსაცა წაუღიხართ ყველანი ერთად!..
ეს რა მიყავით, თქვე მუხთაღნო და კაცისმკვლელო!..
რად დამიშაღეთ!.. სიკვდილიდან ხომ დავიხსნიდი!..
ვაი ახლა კი საუკუნოდ გამშორდა იგი!..
ოჰ კორდელიავ!.. კორდელიავ!.. ნუ გამშორდები!..
ერთს წუთსა მაინც ჩემთან დარჩი... კიდევ ერთს წუთსა...
რაო, ხმას იღებ?... გენაცვალოს შენ ჩემი თავი!..
იმის ხმა იყო მუდამ წყნარი, ტკბილი, ნარნარი...
მისებრივი ხმა ქალთათვისა საუნჯე არის...
შენი დამხრჩობი მონა ჩემის ხელით მოვკალ მე!..
ასისთავი: მართალი ბრძანა, მოჰკლა იგი.
ლირი: განა რომ მოვკალ!..
დრო იყო, როცა მათ ჩემის ხმლით წინ დავიფრენდი,
და როგორც ცხერებსა გავფანტავდი ერთის შეტევით...
ახლა დავბერდი... ამდენ ტანჯვამ ბოლო მომიღო...
ვინა ხარ შენა? მე როგორღაც თვალი მერევა.
კენტი: თუ ბედს ჰყოლია კაცი ვინმე ზეადწეული
და მერმე ძირსა დაცემული - აი ეს არის.
ლირი: თვალთ მიზნელდება... მე მგონია, რომ შენ კენტი ხარ.
კენტი: კენტი გახლავართ, თქვენი ყმა და მოსამსახურე.
განა არ გახსოვთ, ხელმწიფეო, თქვენი კაიუს?
ლირი: კარგი ყმა იყო; მტრის დახვედრა კარგად იცოდა...
იგი მოკვდა და შავს მიწაში იხრწნება ახლა.
კენტი: ჯერ არ მომკვდარა, ხელმწიფეო, იგი თვით მე ვარ.
ლირი: მაშ აბა ერთი ახლო მოდი, კარგად გაგსინჯო.
კენტი: უბედურების თქვენის პირველ დასაწყისიდან
ამ უკანასკნელს შავს დღემდინა თქვენ უკან გდევდით.
ლირი: კეთილი იყოს ნახვა შენი.
კენტი: ვაი ხელმწიფეო!..
ყველა კეთილი წარხდა ჩვენთვის... და ახლა მხოლოდ
გარს მწყვდიადია, სიკვდილი და გლოვა-ტირილი!
უფროსთა ქალთა თქვენთა თავი თვითვე მოიკლეს
და იმით აქვე თავის თავსა დასდეს სასჯელი.
ლირი: მართალი არის, მართალია!.. სწორედ ეგრეა!..
ალბანი: თვითც აღარ იცის რა უნდა ჰსთქვას. ტყუილიდაა
ახლა წარვსდგეთ და თავი ჩვენი მას მოვაგონოთ.

ედგარი: მეტია, ჩემო ხელმწიფეო.

(შემოდის ასისთავი)

ასისთავი: გრაფი ედმუნდი გარდაიცვალა.

ალბანი: ახლა იმის დარდი ვიღას აქვს. -

კეთილშობილნო მეგობარნო და დიდებულნო!

გადაწყვეტილი ჩვენი სიტყვა აწ მოისმინეთ:

რაც ამ დიდებულს ტანჯულს ნაშთსა ეკუთვნებოდეს,

ყოველი იგი მაგათთვისვე მომირთმევია.

ვიდრე ცოცხალ არს ეგე ჩვენი მოხუცი მეფე,

მაგათ იმეფონ, მაგათ ვუთმობთ ჩვენს ხელმწიფებას.

(ედგარს და კენტს)

თქვენთვის კი თქვენი ღირსება და ხარისხოვნება

გარდმომიცია ჯილდოდ თქვენის ერთგულებისა,

ზედ დამირთვია გულითადი მადლობა ჩემი.

ქველობისამებრ ერთგულთ მათი ჯილდო მიეცეთ,

ორგულთ კი შესვან სიმწართა სავსე ფიალა. -

ერთი შეხედე მაგ საცოდავს, რა ემართება!..

ღირსი: ჩემი საწყალი ცუგრუმელა აკი დამიხრჩეს!..

აღარ ჰფეთქს იგი სიცოცხლითა!. აღარ... აღარა!..

ოთხფეხი ძალლი, ცხენი, თაგვი უნდა ცოცხლობდეს

და შენ კი!.. შენ კი!.. ერთხელ მაინც კიდევ ხმა გამე!..

შვილო, წამიხველ?! თავის დღეში აღარ მომიხვალ?!
აღარ მომიხვალ!.. აღარ... აღარ... აღარ... აღარა!..

ერთი აქ ხრიკი გამიხსენით... მადლობელი ვარ...

ეს ვინ დავკარგე!.. ერთი ნახეთ... ერთი უყურეთ...

მისნი ბაგენი... ვიშ შეხედეთ... შეხედეთ მეთქი...

(კვდება)

ედგარი: გულის წუხილი მოუვიდა!.. მეფევ... ბატონო!..

კენტი: ოხ, გულო ჩემო, რაღას უცდი, რად არ ირღვევი!..

ედგარი: ბატონო, თვალნი გაახილეთ, ზე აიხედეთ...

კენტი: ნუღარ უწვალებთ წვალეზულს სულს!.. დეე, განშორდეს!..

მარტო მის მტერი თუ ისურვებს მის მობრუნებას

კვლავ ამ უწყალოს ქვეყანაში სატანჯველადა!..

ედგარი: სული დალია! საუკუნოდ განისვენა მან!..

კენტი: აქამომდე რომ იცოცხლა მან, - რატომ არ გიკვირს?

დღეჭარბი იყო, სიცოცხლის წრეს გარდაცილებულ!

ალბანი: მიცვალეზულნი გაასვენეთ. - ჩვენ ახლა გვმართებს

საყოველთაო ტირილი და მგლოვიარება. -

თქვენ, გულითადნო მეგობარნო! აწ მოგანდობთ მე

ჩვენის სამეფოს გამგებლობას და მმართველობას.

კენტი: გმადლობთ, ბატონო! შორს გახლავართ მეც წასასვლელი...

ჩემი ხელმწიფე წარვიდა და თავისთან მიხმობს...

უარს ვერ ვეტყვი... მე ჩემს ბატონს თან უნდა გავყვე...

ალბანი: ყოველთ-დამთრგუნველ დროთ უღელი კისრად ავილოთ

და უდრტვინველად მწუხარებას ჩვენსას მივეცნეთ.

რაც ამ მოხუცსა ტანჯვა, ჭირი გამოუვლია,

ჩვენებრ ჭაბუკიც ვერც განიცდის, ვერც გამოივლის.

(გადიან. მუსიკა სამგლოვიარო ზარს უკრავს)

სხვა ელექტრონული წიგნებისათვის გთხოვთ ეწვიოთ
ჩვენს ინტერნეტ-მაღაზიას: www.iBooks.ge